

Ekwo
 Ndu eze
 kẹ mbụ

Teke Dévidi bụwaa ọgerenya

¹ Teke ono bẹ eze, bụ Dévidi kahụwaru; nọwaa apha, dū igwerigwe. Oyi nọdu anọduje atsū iya m'obeta a phukputechaa ya ukpo. ² Ọo ya bụ; ndu-ozī iya bya asū iya: “G'anyi lenaarū gūbe nnajīuphu anyi, bụ eze ẹnya nwamgbọko, nwoke teke ejepfuswee; g'ọ bya eswiru gūbe eze; letajẹ ngu ẹnya. Teme ọoze-kubeje ngu; k'ọphu bụ l'oo-meje g'ẹhu vu gūbe nnajīuphu anyi, bụ eze ọku.”

³ Ọo ya bụ; ẹphe tuko alī Ízurẹlu l'ọphu tükota jīi; l'ẹka ẹphe achọ nwamgbọko, ama mma. Ẹphe bya ahụma nwamgbọko, ẹpha iya bụ Abishagu; onye mkpukpu Shunemu. Ẹphe dutaru iya eze. ⁴ Nwamgbọko ono bẹ ama ntumatu. Ọ nọdu eletajẹ eze ẹnya; bya ejeru iya ozi. Ọle eze te ejepfujeduru iya.

*Adonijia eme g'o mee
 onwiya eze ndu Ízurẹlu*

⁵ Noo ya; Adonijia, bụ nwatibe nwanị ono, bụ Hagitu wata ekuli onwiya eli asūje: “Mu a-buru eze.” Ọ bya akwakọberu onwiya ụgbo-inya; mẹ ndu agbajẹ l'inya; bya edobe ụkporo ụmadzu labọ l'ụmadzu iri g'ẹphe vutajẹru iya ụzo. ⁶ Ọphu nna iya abajẹduru iya mba lẹ k'iphe ono kẹ g'ọ jia ya sū: “?Bụ gūnu meru g'o gude ị nọdu eme iphe, dū nno?” Adonijia ono bẹ amashī mma ike. Ọ bụru iya bẹ a nwuru tsobe Abusalomu.

⁷ Adonijia je achi-koshi Jiowabu, bu nwatibe nwanyi aza Zeruya; waa Abyiyata, bu onye uke idzu iya; ephe tsoru iya; turu ikè yeru iya. ⁸ Obenu le Zadoku, bu onye uke Chileke; me Benaya; nwa Jiehoada; me Nétanu, bu onye mpfuchiru Chileke; waa Shimeyi; me Reyi; me ndu ojogu, eche Dévidi nche ta adudu g'ephe ha, turu ikè yeru Adonijia.

⁹ Adonijia je anodu le “mkpuma agwo” le mgboru Enu-Rogelu gbushia aturu; me oke-eswi; me eswi, tsugbaaru eba gude shia nri. O kua unwunna iya l'opfu, bu iya bu unwu eze; bya ekukwapho unwoke ndu Jiuda, bu ndu eje ozi l'ibe eze le nri ono. ¹⁰ O le o to kuduru Nétanu, bu onye mpfuchiru Chileke; ophu o kuduru Benaya; me ndu ojogu, eche eze nche; waa Sólomonu, bu nwanna iya.

Batusheba ejefu Dévidi l'opfu ehu Adonijia

¹¹ Tobudu iya bu; Nétanu bya epfuaru Batusheba, bu ne Sólomonu; su iya: “?Tii numaduru le Adonijia, bu nwa ke Hagitu be buwaa eze; ophu nnajiuphu anyi amadu?” ¹² Byakwapho nta-a ge mu karu ngu g'ii-me dzota ishi ndzu ngu; waa ke nwa ngu, bu Sólomonu. ¹³ Tugbuekwapho nta-a bapfu eze, bu Dévidi je asu iya: “Nnajiuphu mu, bu eze; ?ti ribunuru-a mube nwozi ngu nte l'oo nwa ngu, bu Sólomonu be a-buru eze no-tsota ngu l'aba-eze ngu? ?O nwuhunuru inwuagha be o gbé buwarunu Adonijia bu eze obu?” ¹⁴ Su: teke ono, i no l'eka ono; unu l'eze kpuru opfu ono l'onu epfu ono; be mu a-bata bya agbaru ido yeru ngu l'opfu ono.

¹⁵ Oo ya bu; Batusheba bya atugbua bapfu eze l'ulo iya. Eze l'onwiya buwaa okpobekpo nwoke ogerenya. Abishagu, bu onye Shunemu ono buru iya eleta iya enya. ¹⁶ Batusheba bya adaa kpurumu byishi ikpere l'ipfu eze.

Eze jĩa ya sụ: “?Bụ gụnu bẹ mu e-meru ngu?”

¹⁷ Batusheba sụ iya: “Nnajiuphu mu; i gude ẹpha Chipfu, bụ Chileke ngu ribuaru mube nwozi ngu nwanyị nte sụ lẹ nwa ngu, bụ Sólomonu bẹ a-buru eze nọ-tsota ngu l'aba-eze ngu. ¹⁸ Ọle-a; hụmawaro lẹ Adonijia gbẹ bụwaru nụ eze ọbu nta-a; ọphu gube nnajiuphu mu, bụ eze ta amadụ. ¹⁹ O gbushiwaru ikpoto oke-eswi; mẹ eswi, tsuchaaru ẹba; mẹ aturu; bya ekuwa unwu eze l'ophu; kua Abyiyata, bụ onye uke Chileke; mẹ Jiowabu, bụ onye-ishi ndu ojogu; ọphu o to kuduru nwa ngu, bụ Sólomonu. ²⁰ Gube nnajiuphu mu, bụ eze; nta-a bẹ ndu Ízuru l'ophu nọakwa ele ngu ẹnya; g'ẹphe maru onye ii-mechaa sụ g'ọ nọdu l'aba-eze gube nnajiuphu mu, bụ eze nọ-tsota ngu. ²¹ Teke ọ dudu bẹ ọo-bukwaru a - nọnyaepho mgbẹnya tū ngu; i lapfushia nna ngu phe; aawata eme mu lẹ nwa mu, bụ Sólomonu gẹ ndu meru ẹjo-iphe.”

²² Noo ya; Batusheba yẹ eze kpukwaduru-a opfu ono l'onu epfu; Nétanu, bụ onye mpfuchiru Chileke bata. ²³ A bya ezia eze lẹ Nétanu, onye mpfuchiru Chileke bẹ byakwaru nụ. Ọ bata; bya adaa kpurumu l'atatiphu eze phozeru iya.

²⁴ Nétanu bya asụ: “Gube nnajiuphu mu, bụ eze; ?o dū g'ị sūwaru l'ọo Adonijia a-buru eze nọchia ẹnya ngu; mbụ l'ọo ya a-nọdu l'aba-eze ngu? ²⁵ Ntanu-a bẹ o jewaru egbushia oke-eswi; mẹ eswi, tsuchaaru ẹba; mẹ ikpoto aturu; tẹme o kuwa unwu eze l'ophu; bya ekuwa ndu-ishi ndu ojogu, bụ Jiowabu; mẹ Abyiyata, bụ onye uke Chileke; mbụ lẹ nta-a bẹ ẹphe nọkwa eri; angu epfuje sụ: ‘Nọdukwa ndzū ogologo; eze, bụ Adonijia!’ ²⁶ Ọle mbedua, bụ onye-ozu ngu; mẹ Zadoku, bụ onye uke Chileke; mẹ Benaya; nwa Jiehoyada bẹ o to kuduru; ọphu o kuduru nwozi ngu, bụ Sólomonu. ²⁷ ?Bụ gube

nnajìuphu mu, bụ eze bẹ meru iphe, dū nno; ọp̄hu ì tì kabẹdu mee g'anyịbe ndu-ozì ngu maru l'ọp̄huu onye ọp̄hu a-nọdu l'aba-eze ngu nọ-tsota ngu?"

Dévidi eme Sólomọnu eze

²⁸ Tọbudu iya bụ; eze, bụ Dévidi sụ: “Kuaru mu nụ Batusheba.” Ọo ya bụ; ọ bata bya apfuru l'ip̄hu eze.

²⁹ Eze ribua nte sụ: “Eshinu Chipfu nọ ndzụ g'ọ nọ iya-a; mbụ onye ono, nafutaru ndzụ mu l'ip̄he-ẹhuka l'op̄hu ono; ³⁰ bẹ nte ono, mu gude ẹpha Chipfu, bụ Chileke kẹ Ízurẹlu ribuaru ngu ono bẹ mu e-mekotakwa ntanu-a; mbụ nte ono, mu riburu sụ l'ọo nwa ngu, bụ Sólomọnu bẹ a-buru eze l'ozori mu; ọ buru iya a-nọchi ẹnya mu l'aba-eze mu ono.”

³¹ Tọbudu iya bụ; Batusheba daa kpurumu; phozeta kwabẹ eze ùbvù; bya asụ: “Gẹ nnajìuphu mu, bụ eze Dévidi nọdukwa ndzụ ojeje!”

³² Eze, bụ Dévidi sụ: “Kuaru mu nụ Zadọku, bụ onye uke Chileke; mẹ Nétanu, bụ onye mpfuchiru Chileke; mẹ Benaya; nwa Jiehoyada.” Ọo ya bụ; ẹphe byarwuta l'ip̄hu eze. ³³ Eze sụ phẹ: “Unu lẹ ndu-ozì mụbe nnajìuphu unu swịru. Gẹ Sólomọnu, bụ nwa mu nwoke nọdu l'eli ìnya-mulu kẹ mbẹdua g'unu duru iya jeshia lẹ nggele Gihọnu. ³⁴ Unu -rwuẹpho ẹka ono; gẹ Zadọku, bụ onye uke Chileke; waa Nétanu, bụ onye mpfuchiru Chileke wụa ya manụ l'ishi g'ọ buru eze ndu Ízurẹlu. Teke ono; unu egbua opu; raa ya sụ: ‘Nọdukwa ndzụ ogologo; eze, bụ Sólomọnu!’ ³⁵ E -mechaa; unu awuru tsoru iya g'ọ bya anọdu l'aba-eze mu buru eze l'ozori mu; noo kẹle mu tųwaru iya ẹka g'ọ buru iya a-buru eze ndu Ízurẹlu; buru eze ndu Jiuda.”

³⁶ Benaya nwa Jiehoyada zụa mgbede sụ: “Nokwa g'ọ dū! Gẹ Chipfu, bụ Chileke kẹ gube nnajìuphu mu, bụ eze

pfufukwaa g'i pfuru ono. ³⁷ G'ọ bụkwaru gẹ Chipfu swiru gụbe nnajịuphu mu, bụ eze bụ g'oo-swiru Sólomọnu; bya emee g'abubu ọ bụ eze kangoo kẹ nnajịuphu mu, bụ eze Dévidi.”

³⁸ Ọo ya bụ; Zadọku, bụ onye uke Chileke; mẹ Nétanu, bụ onye mpfuchiru Chileke; mẹ Benaya nwa Jiehoada; mewardu ndu Kereti mẹ ndu Pẹleti doziaru Sólomọnu ịnya-mulu eze, bụ Dévidi; ọ nọdu iya l'eli agba; ẹphe jeshia Gihonu.

³⁹ Ẹphe jerwuẹpho ẹka ono; Zadọku, bụ onye uke Chileke shi l'ulo-ẹkwa wota ụpyi, manụ nọ; wụa Sólomọnu l'ishi. Tọbudu iya bụ; ẹphe gbua opu; onyenonu tuko tụa uzu sụ: “Nọdukwa ndzụ ogologo; eze, bụ Sólomọnu!”

⁴⁰ Ndu ono g'ẹphe ha nọdu awụ etso iya l'azụ. Ẹphe nọdu egbu opu; atụ uzu ẹhu-utso; k'ọphu alị anmachaa jiiijiii l'uzu, ẹphe atụ.

Ndzụ Sólomọnu agụ Adonijia

⁴¹ Adonijia yẹe ndu o kuru lẹ nri ono bụru g'ẹphe erighewa nri ono bẹ ẹphe nūmaru uzu, aatụ. Jiowabu bya anuma ọda opu, eegbu; ọ jia sụ: “?Bụ uzu gūnu ada l'ime mkpukpu ẹgube pho?”

⁴² Ọ kpukwaduru iya l'onu epfu; Jionatanu nwa Abyiy-ata, bụ onye uke Chileke bụru phereketete. Adonijia sụ iya: “Gude ozi-oma bata; kẹle ị bụ ọkpobe nemadzụ.”

⁴³ Jionatanu sụ iya: “Tụswekwa! Nnajịuphu anyi, bụ eze, bụ Dévidi bẹ meakwaru Sólomọnu eze. ⁴⁴ Eze bẹ yeru iya Zadọku, bụ onye uke Chileke; mẹ Nétanu, bụ onye mpfuchiru Chileke; mẹ Benaya; nwa Jiehoada; mẹ ndu Kereti; mẹ ndu Pẹleti. Ẹphe mee Sólomọnu ọ nọdu l'eli ịnya-mulu eze agba. ⁴⁵ Ọ bụru lẹ Gihonu ono bẹ Zadọku, bụ onye uke Chileke; waa Nétanu, bụ onye mpfuchiru Chileke wụru iya manụ l'ishi g'ọ bụru eze.

Èphe shiwaaw l'èka ono gude èhu-ùtso wufuta; k'òphu bụ lè mkpukpu bè phuhuru èphu. Ò kwa iya bụ ụzu ono, unu anụ ono. ⁴⁶ Mbụ lè Sólomõnu gbèkwa nòduwanu l'aba-eze òbu. ⁴⁷ Ndu ozi eze nòdukwapho etu nnajìuphu anyi, bụ eze Dévidi èpha asuje: 'Gè Chileke ngu mekwa èpha Sólomõnu g'ò ka nkengu edede; bya emekwaaphò g'aba-eze iya ka nkengu shii!' Eze l'onwiya nòduwaa l'iphe-azèe ya phozeta baarụ Chileke èja; ⁴⁸ bya asụ: 'G'ajaja bụru kè Chipfu, bụ Chileke kè Ízurèlu, bụ onye ono, doberu mu ndzụ; gè mu gude ènya mu labò hụma onye bụ eze nòchia ènya mu ntanụ-a!' ”

⁴⁹ Ndzụ-agụgu rwuta ndu ono, Adonijia kuru lè nri ono. Onyenõnu gbalihu; èphe gbakashìhu. ⁵⁰ Ndzụ Sólomõnu nòdu agụ Adonijia; ò gbagbua je akwèe èka lè mpu, e moberu l'òru-ngwèja Chipfu. ⁵¹ Ama bya agbaarụ Sólomõnu sụ iya lè Adonijia gudekwa ndzụ gùbe Sólomõnu, agụ iya nù je akwèe èka lè mpu, e moberu l'òru-ngwèja Chipfu; epfujè sụ: “G'eze, bụ Sólomõnu ribuaru mu nte ntanụ-a l'ò tò byadu egude ogu-èchi gbua mụbe onye-ozi iya!”

⁵² Sólomõnu sụ: “Ò -bùru l'òo-nòdu egoshi lè ya bụ òkpobe nemadzụ; bè ègbushi ta abyadù eshi iya l'ishi darwua alì mè nanù. Òlè ò -bùru l'a hùmaru èjoi-iphè lè ndzụ iya bè ò lajèkwa maa.” ⁵³ Òo ya bụ; eze, bụ Sólomõnu bya eye ndu jeru je edufuta iya l'òru-ngwèja ono. Adonijia bya ephozèru eze, bụ Sólomõnu. Sólomõnu sụ iya: “Tùgbua lashia ibe ngu.”

2

Dévidi eke ekpe anụ Sólomõnu

¹ Ò gbabeèpho teke Dévidi abya anwùhu; o keru ekpe nù nwa iya, bụ Sólomõnu sụ: ² “Ò gbabèwaru mu l'alala,

bụ iphe, dūru ndiphe l'ophu. Shihukwa ike; goshije l'ì bụ nwoke. ³ Mejekwa iphe, Chipfu, bụ Chileke ngu ele ẹnya iya; mbụ g'i tsoru ụzo iya; l'iimeje iphe, ọ tọru ọkpa iya; mẹ ekemu iya; mẹ omelalì iya; mẹ iphe, o pfuru; ẹgube ono, e deru iya l'ẹkwo ekemu Mosisu; k'ophu bụ l'ẹkameka; mẹ iphemiphe, iime a-bujeeru ngu phọ ụpete; ⁴ wafua k'ophu Chipfu e-meẹbe iphe ono, o kweru mu ukwe iya sụ: 'Ọ -buru l'ụnwu ngu kwabẹru onwophẹ ẹnya; gude obu phẹ g'ọ ha; mẹ ndzụ phẹ g'ọ ha pfushia ike l'etsotso, ẹphe etso mu; bẹ nwa ngu nwoke ta abyadụ a-nọdu-buhuje l'aba-eze ndu Ízurẹlu anọ-dubuhu.'

⁵ "Ọzo bụ; l'ì manụru-a iphe, Jiowabu nwa Zeruya meru mu. Mbụ iphe ono, o meru ụmadzu labọ, bụ ndu-ishi ndu ojogu Ízurẹlu ono, bụ Ábuna nwa Nẹru; yẹe Amasa nwa Jieta. O gbushiru phẹ lẹ teke nchì dū doo; woru phẹ gbushia g'ọ bụ l'ọo teke aalwụ ọgu. Ọ gbẹ buru mbẹdua bẹ byaru evuru ishi ọchi phẹ; ana mburọnu iya. ⁶ Gude mmamiphe ngu maru iphe, ii-me iya; ọle ọo g'i ti kwekwa g'ọ kaa nka nwụhu anwụhu mgboshi.

⁷ "A -bya l'ụnwu Bazilayi kẹ mkpụkpu Giladu; mejeru phẹ ree. G'ẹphe yikwaru lẹ ndu a-nọduje eri nri lẹ teburu ngu; noo kẹle ọo g'ẹphebedua mekwaru mu phọ ree bụ ono lẹ teke ono, mu shi agbalaru nwanna ngu, bụ Abusalomu.

⁸ "Onye ọzo bụ Shimeyi nwa Gera; onye mkpụkpu Bahurimu, dū l'alì Benjaminu. Ọo yẹbedua phuru mu ẹjo iphu mbọku ono, mu jeru Mahanayimu. Ọle teke ọ byapfutaru mu lẹ Jíódanu bẹ mu gude ẹpha Chipfu ribuaru iya angụ lẹ mu ta abyadụ egude ogu-echi gbugbua ya. ⁹ Ọle ọ bụ; nta-a ba ahakwa iya kẹ mmanụ. Ì bụ onye maru iphe. Ii-maru-a iphe, ii-me iya. Mee ya g'o gude ishi-ẹwó iya ono lọkaru mee kpuba l'ilu."

Anwụhu Dévidi
(1Iphe 29:26-28)

¹⁰ Tọbudu iya bụ; Dévidi bya anwụhu lapfushia nna iya p̄h̄; e lia ya l̄ mkpụkpu Dévidi. ¹¹ Iphe, ọ n̄ọru l'aba-eze ndu Ízurelu bụ ụkporo apha labo. Ọ bụru eze apha ẹsaa l̄ H̄buronu; bya an̄o l'aba-eze l̄ Jierúsalem ụkporo apha l'apha iri l'eto. ¹² Ọo ya bụ; Sólomonu bya an̄odu l'aba-eze nna iya, bụ Dévidi. Al̄i-eze iya bya anguru anguru k'ophu parụ ẹka apaa.

Egbu Adonijia

¹³ Noo ya; Adonijia, bụ nwa Hagitu bya ejepfu Batusheba, bụ ne Sólomonu. Batusheba j̄ia ya s̄: “?Bụ-a k'oma b̄ ị byaru?”

Adonijia s̄: “Ee; ọ kwa-a k'oma;” ¹⁴ bya as̄: “O nweru iphe, mu byaru ngu epfuru.”

Batusheba s̄ iya: “Pfunaa iphe ọbu.”

¹⁵ Adonijia bya awata epfupfu s̄: “Ị maru l'ọo mb̄dua b̄ ọ gbaru ḡ mu b̄ru eze. T̄eme ndu Ízurelu l'ophu b̄ru mu b̄ ẹp̄he shi ele ẹnya l'ọo mb̄dua a-b̄ru eze. Ọle e mecharu ọ nw̄a ịnwu-phu; ọ b̄ru nwanna mu b̄ ọ lar̄ l'ẹka; noo k̄le ọo Chipfu b̄ meru g'ọ b̄ru nkiya. ¹⁶ Ọle nta-a b̄ o nweru iphe lan̄, mu eme ḡ mu rw̄ta ngu. Ta aj̄kakwa.”

Batusheba s̄ iya: “Pfunaa iphe ọbu.”

¹⁷ Ọo ya bụ; Adonijia s̄ iya: “Jiko pfunaaru eze, bụ Sólomonu g'o dee mu Abishagu, bụ nwamgboko ono, shi Shunemu g'ọ b̄ru nyee mu. Ọ t̄o j̄kadu m'i pfuaru iya ya.”

¹⁸ Batusheba s̄: “Ọ d̄ ree.” “Mu e-pfuru-a yeru eze l'iswi ẹhu ngu.”

¹⁹ Ọo ya bụ; Batusheba t̄gbua jepfu Sólomonu g'o pfuaru iya opfu ẹhu Adonijia. Eze gbalihu gba iya ndzuta;

bya ephozeta l'iphu iya; bya anỌ-zeta anỌo l'aba-eze iya; bya eye; e je apata aba-eze doberu ne iya ono; Ọ nỌdu anỌo l'ụzo ẹkutara iya.

²⁰ Batusheba bya asụ: “O nweru iphe, ha nwanshiji, mu eme gẹ mu rwỌo ngu.” “Jiko ba ajikakwa.”

Eze sụ iya: “RwỌo iphe Ọbu ne mu; mu taa jikadu iya ememe.”

²¹ Batusheba sụ iya: “G'e dunuru Abishagu, onye Shunemu kee nwanna ngu, bụ Adonijia g'Ọ bụru nyee ya.”

²² Eze, bụ SólomỌnu yeeru ne iya Ọnu sụ: “?Bụ k'ishi gụnu bẹ i gude sụ g'e duru Abishagu, onye Shunemu kee Adonijia? I gege asụfuna g'a haarụ iya alị-eze-a; eshi Ọphu Ọ bụ nwanna mu k'Ọgerenya; mbụ g'a haarụ iya yẹe Abyiyata, bụ onye uke Chileke waa Jiowabu nwa Zeruya!”

²³ Noo ya; eze, bụ SólomỌnu gude ẹpha Chipfu ribua angụ sụ: “Gẹ Chileke gwakwa mu Ọchi; mbụ mee mu Ọphu ka nỌ m'Ọ -bụru l'ishi Adonijia ta aladuru l'iphe ono, o pfuru ono!” ²⁴ Eshinu Chipfu nỌ ndzụ g'Ọ nỌ iya-a; mbụ onye ono, meru mu kpỌo abara l'aba-eze nna mu, bụ Dévidi ono; bya emewaa gẹ mu nweru Ọnu-ụlo, ndu eze e-shije futa bya abụru eze; ẹgube ono, o kweru mu ukwe iya; bẹ ee-gbukwa Adonijia ntanụ-a. ²⁵ Ọo ya bụ; eze, bụ SólomỌnu zia Benaya; nwa Jiehoyada; o je egbugbua Adonijia.

Iphe meru Abyiyata; yẹe Jiowabu

²⁶ A bya lẹ kẹ Abyiyata, bụ onye uke Chileke; eze sụ iya: “Tugbua lashia ẹka i shi; lẹ mkpụkpu Anatọtu. I gbaru k'anwụhu; ọle mu tee gbudu ngu nta; noo kẹle ọo ngu shi apajeru okpoko Nnajiuphu, bụ Chileke lẹ teke nna mu, bụ Dévidi bụ eze; tẹme i tso ru nna mu jekọta iphe-ẹhuka, byapfutakọtaru iya nụ.” ²⁷ No iya; SólomỌnu

wofu Abyiyata g'ọ tọ bụhe onye-uke ke Chipfu. Eshi nno; opfu, Chipfu pfujeru le mkpukpu Shilo l'opfu ehu onu-ulo Elayi vua.

²⁸ Jiowabu bya anumaepho iphe, nwuru nu; o gbaba l'ulo-ekwa Chipfu je akwee eka le mpu, e mobegbaaru l'oru-ngweja Chipfu; kele Jiowabu be shi etso Adonijia; ole o to tsojeduru Abusalomu.

²⁹ A bya epfuaru eze, bu Solomonu le Jiowabu be gbakwaru laa l'ulo-ekwa Chipfu; mbu l'o pfukubekwa oru-ngweja. Oo ya bu; Solomonu zia Benaya; nwa Jiehoyada su: "Je egbua ya."

³⁰ Oo ya bu; Benaya jeshia l'ulo-ekwa Chipfu ono je asu Jiowabu: "Eze sukwaru g'i lufuta l'eka ono!"

Jiowabu su: "Waawaa. Oo l'eka-a be mu a-nwuhu."

Benaya laphushia azu je akaru eze iphe, Jiowabu yeru onu.

³¹ Eze su iya: "Mee ya g'o pfuru. Gbugbua ya; woru lia; k'ophu bu le mbedua waa onu-ulo nna mu te evueduru ochi ndu ono, o gbushiru l'ebe adu iphe, ephe meru ono.

³² Chipfu e-me g'ugwo ochi, o gburu tukoru iya l'ishi. Mbu ochi umadzu labo ono, o tsoru ugu gbugbushia ophu nna mu, bu Devidi amadu ono; mbu egbugbu ono, o gburu Abuna nwa Neru, bu onye-ishi ndu ojogu Izurelu; waa Amasa nwa Jieta, bu onye-ishi ndu ojogu Jiuda. Ndu ono be kakota iya apfubekoto; bya aka iya ree. ³³ G'ochi phe tukokwaru Jiowabu waa oshilokpa iya l'ishi jeye le tuutuutuu le mimiimii. Obenu le Devidi; me oshilokpa iya; me onu-ulo iya; me aba-eze iya be Chipfu a-nu ehu-guu jasuu le tuutuutuu le mimiimii."

³⁴ Tobudu iya bu; Benaya nwa Jiehoyada tugbua je egbua Jiowabu. E je elia ya l'ibe iya l'echiegu. ³⁵ Eze bya ewota Benaya nwa Jiehoyada dochia enya Jiowabu g'o

buru onye-ishi ndu ojogu; bya eworu Zadoku, bu onye uke Chileke dochia enya Abyiyata.

³⁶ Tɔbudu iya bu; eze bya ezia ozi; e je ekua Shimeyi. O su iya: “Kpu ɔlo le Jierusalemu buru. Ba adukwa teke i-lufu alufu l'eka ono jee eka ozo. ³⁷ Mboku, i lufuru daa nggele Kidironu be bukwa g'o doo ngu enya l'ii-nwuhu; ɔchi ngu a-tukoru ngu l'ishi.”

³⁸ Shimeyi su eze: “Iphe, i pfuru du ree. Oo ge gube nnajuphu mu, bu eze pfuru bu ge mube onye-ozu ngu e-me.” Oo ya bu; Shimeyi buru le Jierusalemu; bukpoo ya noo odu.

³⁹ A bya anoo apha eto; ohu Shimeyi du umadzu labo gbafu gbapfushia Akishi nwa Maka, bu eze ndu Gatu. A bya epfuaru iya Shimeyi su iya: “Ohu ngu phe nokwa le Gatu.” ⁴⁰ Shimeyi gbalihu bya edozia nkafu-igara iya gbagbu; o buru iya eje Gatu l'ibe Akishi je ele enya ohu iya phe ono. O je eduta ohu iya phe ono le Gatu.

⁴¹ E je edooru Solomonu le Shimeyi shi lufu le Jierusalemu jee Gatu; bya alwaphutawa azu. ⁴² Eze bya ezia nzi; e je ekua Shimeyi. O su iya: “?Mu te emenuru ngu-a g'i gude epha Chipfu ria nte; teme mu bya anmashiaru ngu okwa iya ike su ngu; g'o dokwaa ngu enya le mboku, i lufuru alufu jee eka ozo be ii-nwuhu? ?Ti suduru l'o dukwa ngu-a ree; mbu l'ii-mekwaa nno? ⁴³ ?Buhunu gunu meru g'o gude ophu i ti meeduru iphe, i riburu Chipfu angu l'ii-meru iya ono; waa ekemu ono, mu turu nu ngu ono?”

⁴⁴ Eze bya asukwapho Shimeyi: “L'ime obu ngu be i makotar u ejo-iphe, i meru nna mu, bu Dévidi. Nta-a be Chipfu a-tukobe ngu ejo-iphe ono, i meru l'ishi. ⁴⁵ Ole eze, bu Solomonu be aa-goru onu oma nu; teme aba-eze Dévidi be a-nguru anguru l'iphu Chipfu jas u le tuutuutuu-mijimiimii.”

⁴⁶ Ọo ya bụ; eze bya akaru Benaya nwa Jiehoada; o je egbugbua Shimeyi.

Ọ bụru teke ono bẹ alị-eze ono byaru anguru anguru l'ẹka Sólomonu.

3

*Sólomonu epfu gẹ Chipfu nụ iya mmamiphe
(2Iphe 1:1-13)*

¹ Sólomonu bya aluta nwada Fero, bụ eze ndu Ijiputu; ẹphe shi nno gbaa ndzụ. O duta nwada Fero ono bya edobe ẹ mkpụkpu Dévidi; ọ nọdu l'ẹka ono jasụ ọ kpụ-ghee ụlo-ibe-eze iya; mẹ ụlo Chipfu; mẹ igbulọ, nọ-pheru Jierúsalemụ mgburugburu. ² Ọ bụru l'ẹka aagwajẹ iphe bẹ ndu Ízurẹlu shi agwajẹ Chileke; kele e teke akpudu ụlo Chipfu teke ono. ³ Sólomonu yee Chipfu obu; bya etsokota iphe, Dévidi, bụ nna iya tọru ọkpa iya. A gụfuepho l'o shi egweje ngweja; bya akpọje ụnwụ-isensu ọku l'ẹka aagwajẹ iphe.

⁴ Eze, bụ Sólomonu bya ejeshia egwe ngweja ẹ Gibiyonu, bụ ishi ẹka aagwajẹ iphe; bya eworu ngweja-akpọ-ọku ụnu labọ l'ụkporo iri gwee l'oru-ngweja, nọ l'ẹka ono. ⁵ O -rwua l'enyashi; Chipfu byapfuta Sólomonu ẹ nrwọ ẹ Gibiyonu l'ẹka ono bya asụ iya: “Pfa iphe, bụkpoo iphe, ọ dū ngu gẹ mu nū ngu.”

⁶ Sólomonu sụ: “I goshiwaru l'i yeru nwozi ngu Dévidi, bụ nna mu obu shii; kele ọ bụ onye ire-lanụ; bya aburu onye pfuberekoto; bụkwarupho onye obu guru iphóro l'iphu ngu. Ọ bụru n-yemobu ono bẹ i yekpọeru iya phọ; k'ọphu ị nūru iya nwa, a-nọdu l'aba-eze iya ntanụ-a.

⁷ “Gube Chipfu, bụ Chileke mu; nta-a bẹ i mewaru mube onye-ozu ngu gẹ mu bụru eze nọchia ẹnya nna mu, bụ Dévidi; ẹ mube nwatanshii, ta amadụ gẹ mu e-shije mee iphe, gbaru mu l'ememe. ⁸ Mube nwozi ngu

bẹ nọwaa l'echilabọ ndu ono, ị họtaru; mbụ ndu ono, parụ ẹka apaa; bya abụru agụta agụta ono. ⁹ Ọo ya bụ; nūnu mụbe nwozi ngu egomunggo mu e-gude bụru eze ndibe ngu ọbu; waa gẹ mu majẹru iphe, dū ree; l'iphe, dū ẹji. Noo kẹle ọ tọ dudu onye sūru abụru eze ndibe ngu-a l'ophu.”

¹⁰ Iphe ono, Sólomọnu rwọru ono dū Nnajiuphu ree. ¹¹ Ọo ya bụ; Chileke sū Sólomọnu: “Eshi ọphu ọ bụ iphe ono bẹ ị sūru g'e meeru ngu; ọphu i pfuduru kẹ ndzụ ogologo; ọphu ị sūduru g'a nū ngu ẹku; ọphu i pfuduru kẹ gẹ ndu ọhogu ngu nwụshihu; ọ bụ-chiaru egomunggo, ii-gude bụru eze l'uzo, pfuru ọto bẹ ị sūru g'a nū ngu; ¹² bẹ mu e-meẹru ngu phọ iphe ono, i pfuru sū g'e meeru ngu ono. Mbụ lẹ mu a-nū ngu mmamiphe bya anū ngu egomunggo; k'ọphu bụ l'ọ tọ dudu onye eze ọzo byaru aturu ngu nū, dūjeru nū; ọphu ọ dudu onye eze ọzo byaru aturu ngu nū, byaru a-dū nū. ¹³ Mu a-nụkwa ngu phọ iphe, ị tị rwoduru gẹ mu nū ngu; mbụ lẹ mu e-me g'i nweru iphe; bya emee g'a kwabeje ngu ùbvù; k'ọphu bụ l'ọ tọ dudu eze ọzo, bya a-turu ngu nū lẹ ndzụ ngu. ¹⁴ Ọ -bụru l'i tsoru ụzo mu; bya eme iphe, mu tọru ọkpa iya; waa ekemu mu ẹgube ono nna ngu, bụ Dévidi meru ono; bẹ mu e-me g'i kaa nka.” ¹⁵ Teke ono; Sólomọnu tehu lẹ mgbẹnya ono; bya amaru l'ọo nrwọ bẹ ya shi arwọ.

Tọbudu iya bụ; ọ lwatashia Jierúsalem; o je apfuru l'iphu okpoko ọgbandzu Chipfu gwee ngweja-akpọ-ọku; waa ngweja-ẹhu-guu; bya abọoru ndu-ozí iya g'ẹphe ha ọbo-iphe.

Sólomọnu ekpe ikpe, atsu l'ẹhu

¹⁶ O nweru ụnwanyi ụkpara labọ, byapfutaru eze bya apfuru iya l'iphu. ¹⁷ Onye lanụ sū: “Nnajiuphu mu; mu lẹ

nwanyị-a bẹ gba mgba buru l'ụlo lanụ; mu bya ezeda. Mu l'iya tuko buru l'ụlo ono teke mu zedaru. ¹⁸ Lẹ mbọku, kwe iya ẹto gẹ mu zedacharu ono bẹ yẹbedua byaru ezedakwapho nkiya. Ophu o to dudu onye ozo, no l'ulo ghaha anyi n'ẹbo bẹ no iya nu.

¹⁹ “O -rwua l'enyashi; o gude njo azee dagbua nwa nkiya. ²⁰ O beephoo l'echi-abali lẹ teke mube nwozi ngu ekuwaa mgbenya; o gbalihu pata odzu nwa iya ono bya enyekube mu; bya ekuta nwa ke mbedua nyekube onwiya. ²¹ A futa l'utsu iya; mu bya agbalihu gẹ mu chebe nwa mu era; o buwaru nu odzu. Nchi bophuephoo ree; mu bya ato nwehu lerwee nwata ono enya; bya ahuma l'o to budu nwa nkemu.”

²² Nwanyị ophuna swo-lihu su: “Waawaa! Nwata ophu no ndzu bẹ bu nwa mu; nwata ophu nwuhuru anwuhu bu nwa nkengu.”

Nwanyị k'ivuzo pho su: “Waawaa; nwata ophu nwuhuru anwuhu bu nwa nkengu; nwata ophu no ndzu bu nwa nkemu.” Epe no du adzokashi iya nno l'iphu eze.

²³ Tobudu iya bu; eze bya asu: “Onye owa-a suru: ‘Lẹ nwa, no ndzu bu nkiya; onye ophu nwuhuru anwuhu bu nwa k'onye ophuu.’ Onye ophuu su: ‘Waawaa; l'oo nwa nkengu nwuhuru; o bu nwa nkemu no ndzu.’ ”

²⁴ Eze bya asu: “Unu wotaeshikwaru mu nu ogu-echi.” A bya ewotaru eze ogu-echi ono. ²⁵ O su: “Ngwa; sukaha nwata ophu no ndzu ebo; woru ibe lanu nu onye lanu; l'i woru ibe lanu nu onye ophuu.”

²⁶ Tobudu iya bu; imemini nwata ono bya adushia nwanyị ophu nwa iya no ndzu ike. O chishia su eze: “Jiko nnajuphu mu; kururo nwata ono, dzu ndzu ono kee ya; g'e te egbukwa iya egbugbu!”

Nwanyị ọphuna sụ: “Mu lẹ ngu ta adụdu onye ọphu e-nweru nwa ono. G'a sụkaha iya ẹbo!”

²⁷ Tọbudu iya bụ; eze bya ebua ikpe ono; sụ: “Kuru nwata ono nụ nwanị ivuzọ phọ. Te egbuhękwa iya egbugbu. Ọo nwanị ono bụ ne, nwuru iya nụ.”

²⁸ Ndu Ízurẹlu l'ophu nụmaepho g'eze gude kpee ikpe ono; ẹphe tsụahaa ya ebvu; kẹle ẹphe maru l'Ọo Chileke bẹ nuru iya mmamiphe, o gude kpee ikpe, pfulu ọto nno.

4

Ndu gude ọkwa l'aba-eze Sólomọnu

¹ Noo ya; eze, bụ Sólomọnu bụru eze ndu Ízurẹlu l'ophu. ² Waa ndu gude ọkwa l'aba-eze iya baa:

Azaríya nwa Zadọku bẹ bụ onye uke Chileke.

³ Elihorefu yẹe Ahayijia, bụ ụnwu Shisha bẹ bụ ndu ederu eze ẹkwo.

Jiehoshafatu; nwa Ahiludu bụru onye akwakọbeje iphe, meru ememe.

⁴ Benaya; nwa Jiehoyada bụ onye-ishi ndu ojọgu.

Zadọku waa Abyiyata bụru ndu-uke Chileke.

⁵ Azaríya nwa Nétanu bụ onye-ishi ndu ọchi-ọha.

Zabudu nwa Nétanu bụru onye uke Chileke; wakwaphọ onye agbazjeru eze idzu.

⁶ Ahisha bụ onye-ishi l'ibe-eze.

Adoniramu; nwa Abụda bụru onye-ishi ọgbo ozi.

Ndu Sólomọnu meru ndu-ishi;

mẹ ẹkali ibiya ọphu ẹphe bụgbaa ishi

⁷ Sólomọnu bẹ nweru ndu-ishi iri l'ẹbo, bụ ndu-ishi Ízurẹlu l'ophu. Ọ bụru phẹ anọduje ewotaru eze yẹe ndibe iya nri, ẹphe erije. Onye lanụ ewotajeru iya nri l'ọnwa lanụ l'ime apha. ⁸ Waa ẹpha ndu ono baa:

Nwa Họru bụ ishi l'alị úbvú úbvú Ifuremu.

⁹ Nwa Deka b̄uru ishi l̄ Makazu; m̄ Shalubimu; m̄ B̄etu-Sh̄emeshi; waa El̄onu-B̄etu-hananu.

¹⁰ Nwa Hesedu b̄uru ishi l̄ Ar̄ubotu. Soko; m̄ al̄i Hefa l'ophu b̄ukotaru nkiya.

¹¹ Nwa Abinadabu, b̄u ishi ndu Nafatu-D̄oru, b̄u iya b̄e al̄u nwada S̄olom̄onu, b̄u Tafatu.

¹² Bana, b̄u nwa Ahiludu b̄uru ishi l̄ Tanaku; m̄ Megido; m̄ B̄etu-Shanu l'ophu; mb̄u ̄eka ono, n̄-kube Zaretanu; n̄ l̄ ns̄uda Jiezer̄elu; mb̄u e -shi l̄ B̄etu-Shanu je akpaa l̄ Ab̄elu-Mehola; je aghaa Jiokumeyamu.

¹³ Nwa Geba b̄u ishi l̄ Ramotu, n̄ l'alī Giladu. Mkp̄ukpu Jiayi, b̄u iya b̄u ̄eka nwa Man̄as̄e shi buru l̄ Giladu l'ophu b̄ukotaru nkiya; m̄ ̄ekali mkp̄ukpu Aḡobu l'alī Beshanu; mb̄u eze mkp̄ukpu ̄ukporo ̄eto ono, e gude igbul̄o kp̄u-phetagbaa ono; bya egudeje mgb̄oro onyirubvu kp̄o-chia ̄onu-̄oguzo iya ono.

¹⁴ Ahinadabu nwa Ido b̄uru ishi l̄ Mahanayimu.

¹⁵ Ahimaazu ̄ophu al̄ukwapho nwada S̄olom̄onu ono, b̄u Basumatu n̄du b̄uru ishi l̄ Naf̄utali.

¹⁶ Bana nwa Hushayi b̄u ishi l̄ Asha m̄ Beyalotu.

¹⁷ Jiehoshafatu nwa Paruwa b̄uru ishi l̄ Isaka.

¹⁸ Shimeyi nwa Ela b̄u ishi l̄ Benjiaminu.

¹⁹ Geba nwa Uri b̄uru ishi l̄ Giladu, b̄u iya b̄u al̄i, ̄eka Sih̄onu shi; onye shi b̄uru eze ndu Am̄oru; b̄ukwarupho al̄i, ̄eka ̄Ogu shi; onye shi b̄uru eze ndu Beshanu. ̄O b̄uru ȳebedua kpoloko shi b̄uru ̄ochi-̄oha l'alī ono.

Iphe, ewotaj̄eru S̄olom̄onu l'ujiku lan̄u

²⁰ Ndu Jiuda m̄e ndu Ízurelu b̄e ha igwerigwe g'̄eja, n̄ l'aḡuga eze-̄enyimu. ̄Ephe n̄du an̄duje eri; bya anḡu; ̄ehu n̄du an̄duje atso ph̄e ̄utso. ²¹ S̄olom̄onu b̄uru eze ndu al̄i ono l'ophu; e -shi l'̄enyimu Yufur̄étisu jas̄u l'alī ndu Filisitayinu; je akpaa l'oke ̄ephe l̄ ndu Ijiputu. Iphe, b̄u al̄i-eze, n̄okota l'uswe iya ono g'̄ephe ha n̄du at̄ukota

akiriko anụ Sólomōnu; tēme ephe nōdukota iya l'eka jasụ g'ọ nō-beru.

²² Iphe, eewotajeru Sólomōnu mbokumboku bẹ bu ẹkpa ukpokutu ereshi, e tsuru etsutsu ukporo ẹkpa l'ẹkpa iri; waa ẹkpa ereshi, a kwọru akwọkwo, dọ ẹkpa ukporo ẹto; ²³ mẹ eswi iri, tsuchaaru ẹbà; mẹ ukporo eswi, akpa l'onwiya; mẹ ukporo aturu ise; mẹkwapho ele; mẹ mgbada; mẹ anigo; mẹ oku, phuru l'anya. ²⁴ Sólomōnu buru eze alị ono, dukota l'uzo ẹnyanwuarịba ẹnyimu Yufurétisu ono l'ophu; mẹkpoo ndu eze, bukota l'uzo ẹnyanwuarịba ẹnyimu ono; mbụ e -shi lẹ Tifusa je akpaa lẹ Gaza. Tēme nchị dukota iya doo mgburugburu egede.

²⁵ Teke Sólomōnu nọ ndzụ bẹ ndu Jiuda mẹ ndu Ízurelu tukoru buru lẹ ntusarehu; e -shi lẹ Danu je akpaa lẹ Biye-Sheba. Onyenonu nwegbaarụ opfu-vayinu; mẹ oshi figu nkiya.

²⁶ Sólomōnu bẹ nweru ọlo, dọ unu ukporo ise, bu ẹka oodobeje inya, anọduje akpụ ugbo-inya iya; bya enweru ukporo unu nemadzụ iri, bu ndu agbajẹ inya.

²⁷ Ndu ọchi-ọha ono bẹ ewotajeru eze, bu Sólomōnu nri; mẹkwapho kẹ ndu ọonu nri. Onyenonu bẹ ewotajẹ nkiya l'onwa ọphu rwuberu iya nụ. Ọ tọ dudu iphe, ephe ekweje g'uko iya duru iya. ²⁸ Nokwapho g'ephe ewotajẹ bali; mẹ ẹswa ereshi, inya-ọgu; waa inya ọzo mmanụ atajẹ bya edobe l'eka gbaru nụ. Onyenonu ewotajẹ iphe, gbaru iya l'ewota.

Mmamiphe Sólomōnu

²⁹ Chileke bẹ nuru Sólomōnu mmamiphe; bya emee g'iphe doje iya ẹnya k'ọphu parụ ẹka apaa; bya eye iya egomunggo, ha g'ẹja, dọ l'aguga eze-ẹnyimu l'ẹhu.

³⁰ Sólomōnu bẹ mmamiphe iya kangokotaru mmamiphe

kẹ ndu ụzo ẹnyanwu-awawa l'ophu; bya akangokwapho mmamiphe kẹ ndu Ijiputu l'ophu. ³¹ Mmamiphe nkiya kakota kẹ nemadzu ozo l'ophu shii. Mmamiphe iya kakwapho kẹ Etanu, bu onye shi l'eri Eẗura; bya aka kẹ Hemanu; me kẹ Kalukolu; me kẹ Dada, bu unwu Maholu. Ụdu Sólomonu ono ngakota ohamoha, nopheru iya mgburugburu.

³² Etu etu, o nmashiru du unu esaa l'ukporo iri*; bya agua unu ebvu labo l'ukporo iri l'ebvu ise. ³³ Ootuje onu ugbugba oshi; mbu e shikpo l'ugbugba oshi sida, du le Lebanonu je akpaa l'eswa isopu, efushije l'igbulo. Nokwapho g'ootuje onu ugbugba anu; me enu; me ugbugba anu, l'awu l'epho; me kẹ ema.

³⁴ Ndu eze ohamoha, nokota le mgboko-a be numakotaru kẹ mmamiphe Sólomonu ono; ephe ndu eyeje ndu e-je anuma opfu mmamiphe, oopfu obu.

5

*Sólomonu akwakobe akpu eze-ulo Chipfu
(2Iphe 2:1-16)*

¹ Hiram, bu eze ndu Taya be ye Dévidi shi eshi onya. O numaepho le Sólomonu be a wuwaru manu l'ishi g'oburu eze, a-nochi enya nna iya, bu Dévidi; o zia ndu-oziiya g'ephe byapfuta Sólomonu. ² Sólomonu l'onwiya bya ezia Hiram ozi su: ³ "I mawaru le Dévidi, bu nna mu ta akpuduru Chipfu, bu Chileke iya ulo; mkpata iya buru ogo ono, ndu ohogu iya shi eshije l'ekameka etso iya ono; jasuru Chipfu mee ndu ohogu iya ono nodukota iya le mkpula okpa. ⁴ Obenu le nta-a be Chipfu, bu Chileke mu mewaru; nchi du mu doo l'ekameka; o to nwedu onye opfu duru mu l'iya; ophu o dudu ejo-iphe, dapfutawaru

* ^{4:32} ^{4:32} Bu iya bu 3,000 le mbekee.

mu nū. ⁵ Ọo ya bụ; mu nọdu ari k'akpuru Chipfu, bụ Chileke mu ọlo; egube ono o pfuru iya nna mu, bụ Dévidi sụ: 'Ọo nwa ono, mu e-dobe g'ọ nọchia ọnya ngu l'aba-eze ngu bẹ a-kpuru mu ọlo.'

⁶ "Nta bụkwa g'i zia ndu e-je egbuaru mu oshi sida, dū lẹ Lébanonu. Ndu ozi mu bẹ ẹphe lẹ ndu-ozì nkengu atuko yekota ẹka l'ozì, dū iya nū. Mu a-pfu ngu ugwo ozi ndu nkengu ono; iphe, ì sụkpoerupho gẹ mu pfua; kẹle ì manuru-a l'ọ tọ dudu onye maberu ọnya g'eegbuje oshi l'ime anyi gẹ ndu Sayidonu."

⁷ Tọbudu iya bụ; Hiramụ nūmaepho ozi ono, Sólomonu ziru ono; ẹhu tsoshia ya uto ike. Ọ sụ: "G'ajaja bụru kẹ Chipfu ntanụ-a; mbụ onye ono, nūru Dévidi nwa, maru iphe egube-a g'ọ bụru ishi ọha, parụ ẹka ono!"

⁸ Hiramụ bya ezia Sólomonu sụ iya: "Mu nūmawaru ozi, ì ziru mu. Mu e-mekotacha iphe, ì sūru gẹ mu mee lẹ k'oshi sida mẹ oshi payinu ono. ⁹ Ndu ozi mu e-shi lẹ Lébanonu vua oshi ono vufutakota l'onu eze-enyimu. Mu esweshi iya esweshi gude iya kpoghata l'eze-enyimu; je edobe l'ẹka ì tūru ẹka g'e dobe iya. Ọo l'ẹka ono bẹ ee-dokashi iya; unu abya evutawa iya rọ. Iphe, dū mu ree g'ì meeru mu iya bụ g'ì nūje ndibe mu nri."

¹⁰ No iya; Hiramụ nūkota Sólomonu oshi sida mẹ oshi payinu, mkpa iya dūru iya g'ọha. ¹¹ Sólomonu nọdu anuje Hiramụ unu ẹkpa witi mgbo ukporo labọ l'unu iri g'ọ bụru nri, ndibe iya; bya eye iya unu ite-mkpa manụ olivu, a tsuru l'ikwe unu ukporo labọ l'iri. Ọ bụru gẹ Sólomonu anuje iya Hiramụ bụ ono l'aphagapha. ¹² Chipfu nuerupho Sólomonu mmamiphe g'o kwere iya ukwe iya. Sólomonu yee Hiramụ tuko nọdu lẹ nchiodoo; ẹphenebo woru ndzụ gbaa.

Ndu ọgbo-ozì Sólomọnu
(2Iphe 2:17-18)

¹³ Eze, bụ Sólomọnu bya ahọta ndu ọgbo-ozì l'alì Ízurẹlu l'ophu. Ndu ọgbo-ozì onọ bẹ tukuru dụ ụkporo ụnu unwoke ẹto l'ụnu iri l'ise. ¹⁴ Ọ nọdu ezije phẹ ụkporo ụnu l'ụnu ise ise g'ẹphe je Lébanọnu; ẹphe nọdu ejeje je anọo ọnwa ophu l'ẹka onọ; ẹphe alwa bya anọo ọnwa labọ l'unuphu. Ọ bụru Adoniramu bẹ bụ onye-ishi ndu ọgbo-ozì onọ. ¹⁵ Sólomọnu bẹ nwekwarupho ụkporo ụnu ụmadzu ugbo ẹsato l'ụnu iri l'ise, bụ ndu evuje iphe; bya enweru ụkporo ụnu ụmadzu ugbo iri, bụ ndu anọduje awa mkpuma l'úbvú úbvú alì onọ. ¹⁶ Teme wafukwapho ụnu ụmadzu ẹsato l'ụmadzu ụkporo ise, bụ ndu-ishi, eleta ẹnya l'ozi onọ. ¹⁷ Eze bya atụa ekemu sụ g'ẹphe gbakpọshia oke mkpuma, vu aswa kwachashia ya g'e gude tịa ọkpa ụlo onọ. ¹⁸ Ọo ya bụ; ndu emeru Sólomọnu ọna; waa ndu emeru Hiram ọna; mẹ ndu Gebalu bya egbushia oshi woru kwakọbe; bya agbakpọshia mkpuma, ee-gude kpua ụlo onọ.

6

Sólomọnu akpụ eze-ụlo Chipfu
(2Iphe 3:1-14)

¹ Tọbudu iya bụ; Sólomọnu wata akpụ eze-ụlo Chipfu onọ l'apha, kwe ndu Ízurẹlu ụnu apha l'ụkporo apha ẹno g'ẹphe shichaa l'alì ndu Ijiputu futa; mbụ apha, kwe Sólomọnu apha ẹno, e -shi teke ọ wataru aburu eze ndu Ízurẹlu; mbụ l'ọnwa, ọnwa Zivu, bụ iya bụ ọnwa k'ẹbo l'apha.

² Eze-ụlo onọ, eze, bụ Sólomọnu kpuru Chipfu onọ bẹ ogologo iya dụ ụkporo nkwo-ẹka ẹto; uswekete iya dụ

ụkporo nkwo-ẹka; eli iya dū ụkporo nkwo-ẹka lẹ nkwo-ẹka iri. ³ Nwūlo, a kpūru; dupfube l'ataphu eze-ulo ono bẹ ogologo iya dū ụkporo nkwo-ẹka. Ogologo iya bẹ yele uswekete eze-ulo ono l'onwiya ha ẹnya nhamunha. Uswekete kẹ nwūlo ono dū nkwo-ẹka iri.

⁴ Eze-ulo ono bẹ windo, o yeru iya dūgbaa wẹrere wẹrere. ⁵ O kpū-phetaru igbulọ eze-ulo ono; waa ime ẹka-kakọta-adu-nsọ mgburugburu. O kpua ya nno; bya eyekọta iya mkpuru; o nọ-pee ulo ono mgburugburu. ⁶ Ulo k'alị iya bẹ ọsa iya dū nkwo-ẹka ise; ọsa iya k'echilabọ buri nkwo-ẹka ishii; ọsa iya k'eto buri nkwo-ẹka ẹsaa. A kpūshiru òbvúrí doo mgburugburu l'azu eze-ulo ono. O buri l'eli òbvúrí ono bẹ a tukobegbaaru oswebe; k'ọphu bu l'ọ tọ dudu iphe, asupfukwaduru l'ime igbulọ eze-ulo ono.

⁷ Teke aakpū eze-ulo ono bẹ mkpuma, e gude kpua ya bu l'ẹka aanọduje agbakposhi mkpuma bẹ a nọ kwachakọta mkpuma ọbu. Ophu o tọ dudu teke a nūmajeru ọda ọngu; ọzoo ọda ogbunkū; ọphu a nūmajeduru ọda iphe-ígwè, e gudeje eme k'ulo teke aakpū iya.

⁸ Onu ẹka eeshije abahu l'oma ulo ono k'alị bẹ nọ laaru ọzo ndọhali eze-ulo ono. O nweru ẹka eenyije enyinyi nyiba lẹ mkpopfu ulo ono k'echilabọ; bya agbewaro lẹ k'echilabọ ono nyihu mkpopfu k'eto.

⁹ Noo ya; Sólomonu kpua eze-ulo ono kpū-tsee. O gude oswebe oshi sida; mẹ oshi sida, a washiru awashị gude kụ-chia eli iya. ¹⁰ A kpūshikwarupho nwūlo, dū mkpopfu mkpopfu; o dū-pfuchaaru l'eze-ulo ono mgburugburu. Iphe, ẹphe dūgbaa l'eli bu nkwo-ẹka ise ise. O buri oshi sida bẹ e gude gbapfube iya l'eze-ulo ono.

¹¹ Chipfu bya epfuru yeru Sólomonu sụ: ¹² “A -bya lẹ k'eze-ulo-a, ịkpu-a; o -buri l'itsoje iphe, mu tọru ọkpa

iya g'e tsoje; bya edobe nsọ mu; bya edobekọta ekemu mu g'ọ ha; bya emeje iya ememe; bẹ mu e-shi l'ẹka ngu mee g'opfu ono, mu pfuru nna ngu, bụ Dévidi ono vukota. ¹³ Mbụ lẹ mu e-buru l'echilabọ ndu Ízurẹlu; ọphu mu ta abyadụ aha ndibe mu ono, bụ ndu Ízurẹlu.”

*G'e mengashiru ime eze-ulo ono; ọ dụ
(2Iphe 3:8-14)*

¹⁴ Ọo ya bụ; Sólomọnu bya akpua eze-ulo ono kpụ-tsee. ¹⁵ O gude oshi sida, a washiru awashi kwechishia igbulọ ime eze-ulo ono; shita l'okpa-alị jeye l'eli iya ẹka a kụ-chiru akụ-chi. Ọma-ulo iya buru oshi payinu bẹ o gude kwechishia ya. ¹⁶ O gude oshi sida, a washiru awashi kụ-buta ẹka dụ ukporo nkwo-ẹka l'ime ime eze-ulo ono gude meta mkpuru, bụ iya bụ ẹka-kakọta-adụ-nsọ. E shi l'oma iya kua ya oshi sida ono jeye l'eli iya. ¹⁷ Nwulo ọphu dụ l'iphu ẹka-kakọta-adụ-nsọ ono bẹ ogologo iya dụ ukporo nkwo-ẹka labọ. ¹⁸ Ime eze-ulo ono bẹ bụ oshi sida bẹ e gude kwechishikọta iya l'ophu; k'ophu bụ l'ọ tọ dudu mkpuma, e gude kpua ulo ono duru ọphu a humaru l'anya. A pyishigbaa iphe, dụ g'otumu; mẹ okoko, jawaru àjàjà l'oshi sida ono.

¹⁹ Ọ kpuru ẹka-kakọta-adụ-nsọ dobe l'ime ime eze-ulo ono g'ọ buru ẹka aasubeje okpoko ọgbandzu Chipfu. ²⁰ Ẹka-kakọta-adụ-nsọ l'ime ime ulo ono bẹ dụ ukporo nkwo-ẹka l'ogologo iya. Uwekete iya dụ ukporo nkwo-ẹka; eli iya dụ ukporo nkwo-ẹka. Ọ vukota iya mkpọla-ododo, guru egugu. O gudekwaphọ oshi sida kuta ọrungwẹja.

²¹ Sólomọnu gude ọkpobe mkpọla-ododo kwechishikọta ime eze-ulo ono l'ophu; bya eswebushia gwogirigwo, e gude mkpọla-ododo mee l'onu ime

mkpuru ẹka-kakọta-adu-nsọ ono; bya awua ya mkpọla-ododo gude kwechia ya. ²² Eze-ulo ono l'ophu be o wukotaru mkpọla-ododo l'ime iya. Nokwapho g'ọ wukotaru mkpọla-ododo l'oru-ngweja ono, du l'ẹka-kakọta-adu-nsọ ono.

²³ O gude oshi olivu meta chierobu labo, eli iya dugbaa nkwo-ẹka iri iri woru pfube l'ẹka ono, kakọta-adu-nsọ ono. ²⁴ Nkù chierobu ono nanu be du nkwo-ẹka ise; nanu ophu du nkwo-ẹka ise. E-shi l'ishishi nkù ophuu jasu l'ophuu be du nkwo-ẹka iri. ²⁵ Chierobu k'ẹbo be dukwapho nkwo-ẹka iri l'eli. Chierobu ono ephenebo be hakọta enya nhamunha; gbakọta ugbugba lanu. ²⁶ Chierobu ono nanu be du nkwo-ẹka iri l'eli; o buru nno bu g'ophuu du. ²⁷ O pfubekota chierobu ono l'ime ẹka ono, kakọta nsọ l'eze-ulo ono. Nkù phe tuko jashichaa ajashi. Nkù ke chierobu lanu be no je asu-pfuru l'igbulọ ibe lanu; nkù k'ophuu nodu je asu-pfuru l'igbulọ ibe iya ophuu. Nkù phe ono bya asu-pfuchaaru le ke nwibe phe l'echilabo ulo ono. ²⁸ O buru mkpọla-ododo be o wuru l'eli chierobu ono.

²⁹ O pyishia chierobimu; pyishia mpfu; me okoko l'eli igbulọ ime ulo, du nsọ ono; mekota azu iya mgburugburu. ³⁰ Oma eze-ulo ono be o wukotaru mkpọla-ododo l'ime iya me azu iya. ³¹ L'onu-abata ẹka-kakọta-adu-nsọ be o yeru mgbo, du nkwegba labo, e gude oshi olivu pyia. Okpa mgbo ono k'imeli yee ke mgbureku be tukoru nweru mgbureku ise. ³² O pyishia chierobimu; me mpfu; waa okoko, jawaru ajaja l'eli mgbo labo ono, e gude oshi olivu pyia ono; bya ekwekọta phe mkpọla-ododo l'eli. O woru mkpọla-ododo wua l'eli chierobu waa mpfu ono. ³³ Nokwapho g'o meru okpa mgbo, nweru mgbureku eno, e gude oshi olivu mee; woru ye l'onu eze-ulo ono gededede. ³⁴ O bya egude oshi payinu pyia

mgbo labo. Mgbo ono be aagujeru tukobe l'ibe iya. ³⁵ O pyishikwaapho chierobu; me mpfu; waa okoko, jawaru ajaja l'eli mgbo ono; bya egude mkpola-ododo kwee l'eli iphe ono, o pyishiru le mgbo ono; mbu chibechaa ya echibe.

³⁶ O kpu-butaru oma-unuphu ye l'ime eze-ulo ono. Igbulo, e gude kpu-buta iya be aatu-kobeje oshi sida lanu l'eli mkpuma, a kwacharu akwacha, e doru mkpopfu eto.

³⁷ Solomonu turu okpa eze-ulo Chipfu ono l'apha, kwe iya apha eno, o wataru aburu eze; mbu l'onwa Zivu. ³⁸ O buru l'apha, kwe iya apha iri le nanu, o shi butaru eze; l'onwa Bulu, bu iya bu onwa k'esato be a kpu-tsekotaru ulo ono l'ophu; kpukota iya egube, a riru k'akpukpu iya. O buru apha esaa be Solomonu gude kpu ula ono.

7

Solomonu akpu ula ibe-eze iya

¹ Solomonu gude apha iri l'eto kpu ula ibe-eze iya kpu-tse. ² Ulo ibe-eze ono be o gude oshi sida, shi l'oswa ubvu ubvu Lebanonu kpu. Ogologo ulo ono du ukporo nkwo-eka ise; uswekete iya du ukporo nkwo-eka labo le nkwo-eka iri; eli iya du ukporo nkwo-eka le nkwo-eka iri. Ulo ibe-eze ono be a kporu itso akpaa sida giriri uzi eno; bya eworu oswebe oshi sida swee l'eli itso ono. ³ O buru oshi sida be e gude kpuchia ya l'eli oswebe ono, e swebegbaaru l'eli itso ono. Itso ono be du ukporo labo l'ise. Iphe, o du l'ogiri l'ogiri buru iri l'ise ise. ⁴ Windo, e yeru iya be a kporu giriri uzi eto; o nodu chegbabegbaa windo ibe iya iphu. ⁵ Mgbo, e yekotaru l'ulo ono; me windo, e yeru iya be e meru okpa iya o nweru mgburuku eno eno. Windo ono be a kporu giriri uzi eto; ephe ghagbabegbaa windo ibe phe iphu.

⁶ Ọ bya emeta ọma-ulo ọp̄hu bụ Ụlo-Itso. Ogologo iya dū ụkporo nkwo-ẹka labo ịe nkwo-ẹka iri; uswekete iya dū ụkporo nkwo-ẹka ịe nkwo-ẹka iri. O nweru nwulo ọp̄hu a kpuru dū-pfube l'ọnu ẹka eeshije abahụ iya; bya ekpua ya iphe l'eli; ọ bụru itso ono gudeshi iya.

⁷ Ọ bya akputa Ọma-ulo Aba-Eze, bụ iya bụ Ọma Ụlo-ikpe; mbụ ẹka ọo-nọduje ekpe ikpe. Ọ bụru oshi sida bẹ e kweru iya; e-shi l'ọma iya jasụ l'eli iya.

⁸ Ọp̄hu bụkpoo ulo-ebubu Sólomonu bẹ nọ ịe nku-lahụ ọma-unuphu ono, dū l'uzo ulo-ikpe ono. Ụlo ono bẹ e meru; ọ gbaa ụgbugba lanụ. Ọ bụkwarupho ẹgube ulo lanụ ono bẹ ọ kpuru nyee ya; mbụ nwada Fero, bụ eze ndu Ijiputu pho, ọ lutaru pho.

⁹ Ụlo ono g'ọ hakota shita l'ẹka a tūru ọkpa iya jasụ l'eli iya; mękwapho gbẹ l'etezi jasụ l'eze ọma-unuphu ono bẹ bụ mkpuma, vu oke aswa bẹ e gude kpukota iya. Mkpuma ono bẹ a gbakpashiru g'ọ ha; o nweru mgburęku; bya egude soya kwachashia ya iphu l'azụ iya.

¹⁰ Mkpuma, e gude tūa ọkpa ulo ono bẹ vugbaa oke aswa bya ahagbaa shingushingu. O nweru ndu ọp̄hu dū nkwo-ẹka ẹsato; bya enweru ndu ọp̄hu dū nkwo-ẹka iri.

¹¹ E gude mkpuma, a washiru awashị, vugbaa oke aswa; waa oswebe oshi sida doo l'eli iya.

¹² A kpū-pheru igbulo mgburugburu gude meta eze ọma-unuphu. Igbulo ono abụjeru; a -kpua mkpopfu mkpuma ẹto; a tū-kobe iya oswebe oshi sida lanụ l'eli ẹgube ono, e meru iya l'igbulo, e gude kpū-pheta ọma-unuphu eze-ulo Chipfu pho; waa nwulo ono, eeshije abahụ l'eze-ulo Chipfu ono.

*Iphe, e meru dobe l'eze-ulo Chipfu
(2Iphe 3:15-17; 4:1-10)*

¹³ Eze, bụ Sólomọnu bya ezia g'e je ekuaru iya Hiramụ lẹ mkpụkpu Taya. ¹⁴ Hiramụ ono bẹ bụ nwatibe nwanyị, ji iya anọedu, shi l'ipfu Nafutali. Nna iya bẹ bụ onye Taya; bya aburu onye maru g'e gudeje onyirubvu eme ọna. Hiramụ bẹ bụ onye nweru mmamiphe; iphe nọdu edoje iya ẹnya; ọ makọtaru g'e gudeje onyirubvu eme ọna. Ọ bya ibe Sólomọnu bya emekọta iphemiphe, a sụru g'o mee.

*Itso, e meru l'onyirubvu
(2Iphe 3:15-17)*

¹⁵ Ọ bya egude onyirubvu kpua itso labo, duchaa nkwo-eka iri l'esoato l'eli; waa nkwo-eka iri l'ebo lẹ mgburugburu iya. ¹⁶ Ọ gudekwapho onyirubvu, a dazeru adaze kputa nchi-itso labo, aa-tu-kobe l'eli itso ono. Nchi-itso ono l'ehu l'ehu bẹ bụ iphe, ọ duchaa l'eli bẹ bụ nkwo-eka ise ise. ¹⁷ Ọ bya akpata iphe, du g'ugbu; waa iphe, du ge gwogirigwo yechaa lẹ nchi-itso ono, du l'eli itso ono. Iphe, ọ duchaa bụ esaa esaa lẹ nchi-itso lanu. ¹⁸ Teme ọ bya emeshia iphe, du g'akpuru itorokuma doo giriri uzi labo l'eli nchi-itso ono gude dophechaa iphe ono, a kparu akpakpa pho mgburugburu; gude memashia ya ememashi. ¹⁹ Nchi-itso ono, a tu-koberu l'eli itso ono, a kpoberu l'onu nwulo ono, eeshije abahu l'eze-ulo Chipfu ono bẹ ọ kpuru; ọ du g'ojimbu. Ọ buru nkwo-eka eno bẹ ọ duchaa l'eli. ²⁰ Ọ buru l'eli nchi-itso ono g'ephe ha; mbu l'eka e meru; ọ gwọo kokoroko ono, no-kube iphe, a kparu akpakpa ono bẹ e doru iphe ono, du g'akpuru itorokuma ono giriri uzi labo. Ishi itso ono l'ehu l'ehu bẹ e dokotaru ukporo akpuru itorokuma iri iri gbaa mgburugburu. ²¹ Ọ bya akpobe itso ono ephenebo l'iphu nwulo ono, eeshije abahu l'eze-ulo Chipfu ono. Itso ophu ọ kpoberu l'uzo

ndohali be o guberu Jiakinu. Ophu o kporeru l'uzo isheli be o guberu Bówazu. ²² Nchi-itso ono g'o hakota be e mekotaru o du g'ojimbvu. Oo ya bu; ozi k'itso bvu.

Iphe, e meru l'onirubvu dobe g'e yeje mini
(2Iphe 4:2-5)

²³ Tobudu iya bu; Hiram bya adazee onirubvu gude kputa iphe, du mgburugburu, ee-yeje mini g'o doru chi ririri. Igburonu iya mgburugburu be du nkwo-eka iri. G'o habe l'eli bu nkwo-eka ise. Mgburugburu iya du ukporo nkwo-eka le nkwo-eka iri. ²⁴ Le mkpula igburonu iya be a kpyyaberu iphe, du g'otumu uzi iri iri l'anya nkwo-eka nanu nanu; woru iya kpo giriri uzi labo. E mee ya; yeje mini ono, echi ririri ono rwagbabe. ²⁵ Iphe ono, ee-yeje mini ono be a doreru l'eli oke-eswi iri l'ebo, a kpuru l'onirubvu. Oke-eswi ono eto be a gharu iphu l'uzo isheli; ghaa eto iphu l'uzo enyanwu-ariba; ghaa eto iphu l'uzo ndohali; ghaa eto iphu l'uzo enyanwu-awawa; ghakota phe ike ye l'uzo ime iya. ²⁶ Iphe ono, ee-yeje mini ono be igbidigbi iya ha g'mpfungumeka. Igburonu iya be o meru; o du g'igburonu okoro; mbu o du pho g'okoko ojimbvu. Mini, alaje iya nu be e-rwu iphe, du g'unu galonu ukporo labo l'iri.

²⁷ O gudekwapho onirubvu meta ogba-kperekpere iri. Ogba-kperekpere ono l'ehu l'ehu duchaa nkwo-eka eno eno l'ogologo; waa nkwo-eka eno l'uswete iya; eli iya du nkwo-eka eto. ²⁸ Waa g'e gude mee ogba-kperekpere ono bu owa: O nweru iphe, e gude degbabe iya, e swelihacharu iya l'echilabo. ²⁹ L'eli iphe ono, o swelihacharu l'echilabo iya ono be o kpuru oduma; waa oke-eswi; me chierobu dobegbaa. O bya egude ongu tsua onirubvu jeje o du g'iphe, a kparu akpakpa; woru iya

hebe l'eli oduma ono; mē oke-eswi ono; hebekwa iya pho lē mkpula iya. ³⁰ Oḡba-kperekpere ono nwechaaru oḡka ẹno l'ẹhu l'ẹhu, e meru l'ope; bya enweru iphe, emeje g'oḡka iya ono wephe ewephe, bukwapho onyirubvu bẹ e gude mee ya. O gude onyirubvu meta iphe, aasubeje eze gbamugbamu lē mgbureku iya ẹno; bya akpaa iphe akpakpa; gude memashia ya ememashi. ³¹ Eli oḡba-kperekpere ono bẹ a kpofuru ụzo; bya eyephee ya iphe mgburugburu l'ụzo ono. Eka ono, a kpofuru iya ụzo ono bẹ omilomi iya dū nkwo-eka lanu. Ụzo ono bẹ gbaru mgburugburu dū g'iphe, a dọberu iya adọbe lē mkpula. Onu iya yee iphe ono, e yeru iya lē mkpula ono tuko dū nkwo-eka lē mkpirikpu iya. A pyishia iphe, dū iche iche gude gbakota eka ono, a kpofuru iya ụzo ono mgburugburu. A kuru oḡba-kperekpere ono; o nweru mgbureku ẹno; a ta kuduru iya mgburugburu. ³² E meru oḡka iya ephen'eno ye lē mkpula iphe ono, e gude kua oḡba-kperekpere ono. Iphe ono, emeje oḡka iya ewephe ono bẹ e meru; o lipfucharu elipfuru l'oḡba-kperekpere ono. Oḡka iya nanu bẹ dū nkwo-eka lē mkpirikpu iya l'eli. ³³ Oḡka iya ono bẹ e meru; o dū g'oḡka ụgbo-inya. O buru onyirubvu bẹ a dazeru adaze gude meta iphe ono, emeje g'oḡka iya wephe ewephe ono; mē igburonu oḡka iya; mē nggara supoku iya; waa iphe, aagajeru nggara supoku ye.

³⁴ Oḡba-kperekpere ono nwekotaru iphe, adọbeje iphe ụzo ẹno ẹno. Iphe ono bẹ nọchaa nanu nanu lē mgbureku iya. Iphe ono bẹ e meru; yee oḡba-kperekpere ono tuko lipfuru. ³⁵ L'eli oḡba-kperekpere ono bẹ e yeru iphe, dū mgburugburu, dū uzi ẹto l'ime nkeru-ẹbo nkwo-eka lanu l'eli. Iphe ono, aadọbeje iphe ono; waa iphe, e gude kua oḡba-kperekpere ono bẹ e meru; o tuko lipfuru l'eli iya ono. ³⁶ O bya apyishia chierobu;

mẹ oduma; mẹ mpfu l'eli iphe ono, aadọbeje iphe ono; pyishikwaa ya phọ l'eli iphe ono, e gude kua ọgba-kperekpere ono; mbụ l'eka ta adudu iphe nọ-chiru iya nụ; bya akpaa iphe-akpakpa l'eli iya gude mee ya ọna. ³⁷ Noo g'o gude mee ọgba-kperekpere iri bụ ono. O meru iya; ọ bụru iphe lanụ; ephe hakotaru enya nhamunha; gbakota ụgbuga lanụ.

³⁸ Ọ bya egude onyirubvu mee eze gbamugbamụ iri. Ọphu nonu bẹ anatajẹ ukporo galonu mini ugbo iri lẹ nanụ lẹ galonu iri. Gbamugbamụ ono l'ehu l'ehu bẹ duchaa nkwo-eka eno eno l'osa. Gbamugbamụ ono bẹ aa-dobechaa nanụ nanụ l'ọgba-kperekpere ono ephe n'iri. ³⁹ Ọ bya apfube ọgba-kperekpere ono ise l'uzo ndohali eze-ulo Chipfu; bya apfube ise l'uzo isheli eze-ulo ono. Eka ọ dọberu eze iphe phọ, ee-yeje mini phọ bụ l'ekutara l'eze-ulo ono; laaru ụzo enyanwu-awawa l'ibiya k'uzo ndohali.

⁴⁰ Iphe ọzo, Hiramụ mefuaru bụ ite; mẹ iphe, eegudeje ekpo ntụ; waa gbamugbamụ.

Mkpako iphe, Hiramụ kpushiru dobe l'eze-ulo Chipfu
(2Iphe 4:11-22)

Tobudu iya bụ; Hiramụ tuko ozi ono, o jeru eze, bụ Sólomonu l'eze-ulo Chipfu ono jeebekota.

Qwaa bụ iphe, ọ kpushiru l'eze-ulo Chipfu ono; ⁴¹ Itso labọ; waa nchị-itso labọ, gwọcharu kẹ kokoroko, ọ tų-kobecharu l'eli itso labọ ono; mẹ iphe-akpakpa labọ, ọ kparụ gude memashia nchị-itso labọ ono, gbaru yororo ono; ⁴² mẹ akpuru itorokuma, dukota unu lanụ, o dopheru iphe, a kparụ akpakpa labọ ono. O doru iya giriri uzi labọ lẹ nchị-itso ono, gbaru yororo ono; mbụ l'eli itso ono; ⁴³ mẹ ọgba-kperekpere iri; waa eze gbamugbamụ iri, a dọbechaaru iya l'eli; ⁴⁴ mẹ iphe, eeyeje mini, echi ririri;

mẹ oke-eswi iri l'ẹbo, a dọberu iphe ono l'eli; ⁴⁵ mẹ ite; mẹ iphe, eegudeje ekpo ntụ; waa gbamụgbamu.

Iphemiphe, Hiramụ meshikọtaru eze, bụ Sólomọnu lẹ k'eze-ụlo Chipfu ono bẹ bụ onyirubvu, aphụgbaa kẹ ngerengere bẹ o gude mekọta iya.

⁴⁶ Eze bẹ ziru g'a dazee onyirubvu ono gude kpushia iphe ono lẹ phorokoto alị Jiódanu; mbụ alị ụrwa, dụ lẹ mgbaka Sukọtụ waa Zaretanu. ⁴⁷ Sólomọnu ta tuduru ẹrwa iphe ono atụtụ; kẹle ọ panụkaru igwerigwe. Ẹrwa onyirubvu, larụ iya nụ bẹ a ta makahadụ g'ọ habe.

⁴⁸ Sólomọnu meshikọtaru ivu, dụ l'eze-ụlo Chipfu ono, bụ iya bụ: Ọru-ngweja, e gude mkpọla-ododo mee; mẹ teburu, e gude mkpọla-ododo mee, eedobeje buredi, dụ nsọ l'iphu Chipfu; ⁴⁹ mẹ iphe, aapfubeje orọku, e meru l'ọkpobe mkpọla-ododo. Ise bẹ o doberu l'ẹkutara; dobe ise ọphuu l'ẹkicha l'iphu mkpuru ẹka-kakọta-adụ-nsọ ono; mẹ iphe, dụ g'okoko; mẹ orọku; mẹ iphe, eegudeje akpapyata iphe. Iphemiphe ono bẹ e mekọtaru lẹ mkpọla-ododo; ⁵⁰ mẹ gbamụgbamu; mẹ iphe, apajẹ oghu orọku; mẹ ago; mẹ iphe, aaguje ọku. E gudekọta ọkpobe mkpọla-ododo mekọta iya; mẹ ẹnya ọkpa-mgbo ime mkpuru, bụ iya bụ mkpuru ẹka-kakọta-adụ-nsọ; yẹe ẹnya ọkpa-mgbo eze-ụlo ono l'onwiya, e gude mkpọla-ododo mee.

⁵¹ Nnoo ya; ozi, eze, bụ Sólomọnu ejekọta l'eze-ụlo Chipfu ono bya abvukota. Ọ bya ewobatakọta iphemiphe, Dévidi, bụ nna iya shi dobe nsọ bya eworu dobe l'ẹka eedobeje ẹku l'eze-ụlo Chipfu ono; mbụ mkpọla-ọchaa; mẹ mkpọla-ododo; mẹ ivu, dụ iche iche.

8

*Aapabata okpoko Chipfu l'eze-ụlo Chipfu
(2Iphe 5:2—6:2)*

¹ Tòbudu iya bụ; Sólomọnu bya ekukọo ndu bụ ọgerenya ndu Ízurẹlu; mbụ ndu-ishi l'ipfu l'ipfu; mẹ ndu-ishi l'ẹnya-unuphu ndu Ízurẹlu; g'ẹphe byapfuta iya lẹ Jierúsalem; k'ọphu ẹphe a-pafuta okpoko ọgbandzu Chipfu l'úbvú Zayọnu, bụ iya bụ mkpụkpu Dévidi. ² O -rwuẹpho teke ẹphe abọje iphe l'ọnwa Etanimu, bụ iya bụ ọnwa k'ẹsaa; unwoke Ízurẹlu l'ọphu tuko g'ẹphe ha dzukọo l'iphu Sólomọnu.

³ Ndu bụ ọgerenya ndu Ízurẹlu l'ọphu dzukọo; ndu-uke Chileke pata okpoko ono. ⁴ Ẹphe pata okpoko Chipfu; bya aphọta ọlo-ẹkwa-ndzukọ; gwetakọta iphe, bụ ivu, dụ nsọ, dụ iya nụ. Ọ bụru ndu-uke Chileke waa ndu Lívayi bẹ vutaru iya nụ. ⁵ Eze, bụ Sólomọnu mẹ ikpoto ndu Ízurẹlu, ẹphe l'iya dzukọberu l'ẹka ono tuko nọdu l'iphu okpoko ono; egbushi aturu mẹ eswi. Ẹphe gbushiru ikpoto anụ, a ta tụtọtadu ọnu iya; tẹme ọphu a ta gụtadu iya l'ọgu.

⁶ Noo ya; ndu-uke Chileke ono pata okpoko ọgbandzu Chipfu ono je edobe l'ẹka dụ nsọ, e metaru doberu iya l'ime mkpuru eze-ọlo ono, bụ iya bụ ẹka-kakọta-adu-nsọ; woru iya dobe lẹ mkpula ñkù chierobu. ⁷ Chierobu ono bẹ sashigbaaru ñkù l'eli ẹka ono, okpoko ono nọ ono; shi nno gbobuta okpoko ono; waa oshi, eegudeje apa iya. ⁸ Oshi ono bẹ dụ ogologo k'ọphu bụ l'aagbeje l'ẹka-dụ-nsọ ono, dụ l'iphu ẹka-kakọta-adu-nsọ ono ele ishishi iya g'ọ tsefutaru. Ọle a ta gbejekwanu l'ẹka ọzo hụma iya. Ẹphe dukwa-a l'ẹka ono byasụ lẹ ntanụ. ⁹ Ọ tọ dudu iphe, dụ l'okpoko ono; gbahaa mkpuma labọ, dụ bachibachi, Mósisu yeru iya l'úbvú Horebu l'ẹka ono, Chipfu yee ndu Ízurẹlu nọ gbaa ndzụ g'ẹphe futaru l'alì Ijiputu ono-a.

Ọdu-biribiri Chipfu

(2Iphe 5:11-14)

¹⁰ Ndu uke Chileke ono shiepho l'ẹka-dụ-nsọ lufuta; urwukpu bya eji eze-ulo Chipfu ono ejiji. ¹¹ Urwukpu ono mee k'ophu ndu-uke Chileke ono ta aduedu ike jee ozi, ephe eje; noo kele ọdu-biribiri Chipfu be jiru eze ulo Chipfu ono.

Opfu, Sólomọnu pfuru

(2Iphe 6:3-11)

¹² Tọbudu iya bu; Sólomọnu su: “Chipfu sụru l'ọo l'urwukpu, gbahuru ke tsukiribaa be ya e-buru. ¹³ Nta-a be mu kpwaru ngu eze-ulo, paru ẹka apaa, bu ẹka ii-buru jasụ le tuutuutuu le mimiimii.”

¹⁴ Ndu Ízurẹlu ono, dzukọberu nu ono pfuru l'ẹka ono; Sólomọnu bya aghachiru phe iphu; gọru ọnu-oma nu phe; ¹⁵ su phe: “G'ajaja buru ke Chipfu, bu Chileke ke Ízurẹlu; mbu onye ono, gude ọnu iya kwee Dévidi, bu nna mu ukwe; bya egudewaa ẹka iya meebekota iya g'o pfuru. Kele o pfuru su: ¹⁶ ‘Eshi mboku, mu dufutaru ndibe mu, bu ndu Ízurẹlu l'alị Ijiputu be o to dudu mkpukpu, mu hofutaru l'ipfu Ízurẹlu l'ophu g'o buru ẹka aa-kpuru mu ulo; g'epha mu reje ire l'ẹka ono. O le mu hotaru Dévidi g'o buru onye-ishi ndibe mu, bu ndu Ízurẹlu.’

¹⁷ “Nna mu, bu Dévidi be o shikpoo du g'a su l'o kpuru Chipfu, bu Chileke ke ndu Ízurẹlu eze-ulo.

¹⁸ Obenu le Chipfu sụru nna mu, bu Dévidi: ‘Eshi ophu i vu iya l'obu g'i kpuru mu eze-ulo be o dukwa-a ree l'o du ngu l'obu. ¹⁹ O le-a; o to budu gubedua be a-kpu ulo obu. Onye a-kpu iya nu bu nwa ngu, i nwuru anwunwu. Oo yebedua be a-kpuru mu eze-ulo obu.’

²⁰ “Nta be Chipfu meebewaru ukwe ono, o kweru; kele mu futawaru bya anọ-chia enya nna mu, bu Dévidi;

mu nɔduwaa l'aba-eze ndu Ízurelu ɛgube ono, Chipfu kweru ukwe iya; tɛme mu bya akpɔwa eze-ulo Chipfu, bu Chileke kɛ Ízurelu ono. ²¹ O buru l'ɛka ono bɛ mu metawaru ɛka okpoko Chipfu nɔ; mbu okpoko ono, e yeru ɛkwo ɔgbandzu ono, Chipfu yɛe nna anyi phɛ gbaru lɛ teke ono, o dufutaru phɛ l'ali Ijiputu ono.”

Sólomɔnu epfu anu Chileke
(2Iphe 6:12-42)

²² Tɔbudu iya bu; Sólomɔnu pfuru l'iphu ɔru-ngweja Chipfu; l'iphu edzudzu-oha ndu Ízurelu ono; chilia ɛka iya labɔ imeli; ²³ pfuahaa su: “Gube Chipfu, bu Chileke kɛ Ízurelu; o tɔ dudu Chileke ɔzo, dubaa gɛ gubedua l'imigwe waa l'eliphe; mbu gube onye edobeje ɔgbandzu, unu lɛ ndibe ngu gbaru; bya egoshije l'i yeru ndu-ozu ngu obu; mbu ndu gude obu phɛ g'o ha etso ɔzo ngu. ²⁴ Gube onye ono, mekotaru ukwe-iphe, i kweru onye-ozu ngu ono, bu nna mu Dévidi. I gude ɔnu ngu kwee ya ukwe-iphe; bya egude ɛka ngu mee iphe, i kweru iya ukwe iya; g'i meru iya ntanu-a.

²⁵ “Gube Chipfu, bu Chileke kɛ Ízurelu; nta-a bu g'i mefunaa ukwe-iphe ono, i kweru onye-ozu ngu ono, bu nna mu Dévidi; mbu ono, i kweru iya su: ‘O tɔ dudu iphe, bya l'e-me g'unwu ngu nɔ-buhu l'aba-eze ndu Ízurelu; m'o buru-a l'unwu ngu obu bɛ a-kwabɛru onwophe ɛnya; etso ɔzo mu; ɛgube ono, gubedua tsoru iya ono.’ ²⁶ Jiko Chileke kɛ Ízurelu; g'opfu ono, i pfuru yeru onye-ozu ngu, bu nna mu Dévidi ono vukotakwa.

²⁷ “Obenu; ?Chileke e-buru l'eliphe k'eviya tɔo? Su-a; igwe; mbu igwe ɔphu kakɔta l'eli ta asudu ngu anodu; ? bu-chia eze-ulo ɔwa-a, mu kpuru-a l'asuru ngu? ²⁸ O le-a; numanu epfufu, onye-ozu ngu epfu anu ngu; mɛ arworwo, ɔorwo ngu. Gube Chipfu, bu Chileke mu;

ngabenu nchi le mkpu, onye-ozu ngu echiku ngu; waa epfufu, o no l'iphu ngu epfu anu ngu ntanu-a. ²⁹ Mbụ; g'anya ngu dujenu l'eze-ulo-a eswe l'enyashi. Mbụ eka-a i sūru l'ii-buru-a; k'ophu bu teke mube onye-ozu ngu gharu iphu l'eze-ulo-a pfuru nu ngu; l'i ngaberu mu nchi. ³⁰ Ngabenu nchi l'arworo, onye-ozu ngu; me ndibe ngu, bu ndu Izuru arwo ngu; le teke epe gharu iphu l'eka-a epfu anu ngu. Shikwa l'imigwe, bu eka i bu ebubu numa iya. Teke i numaru iya; gwakwaru phe nvu l'iphe-eji phe.

³¹ “O -buru l'o nweru onye mesweru ibe iya; a ndu ele anya g'onye obu ria nte; onye ono -bya l'oru-ngweja ngu, no l'eze-ulo-a; bya eria nte obu; ³² shikwa l'imigwe numa iya; l'iimee iphe, gbaru ngu nu. Kpee ndu-ozu ngu ono ikpe l'onwongu. Onye ophu ikpe nmaru; nmaa ya ikpe; tu-kobe iya iphe, o metaru l'ishi. Onye ophu iswi du mma; haaru iya enge; meeru iya iphe, gbaru iya nu le k'apfubekoto iya.

³³ “O -buru l'ohogu lwu-kperu ndibe ngu, bu ndu Izuru; kele epe mesweru ngu; epe -bya aghaa umere lwapfuta ngu; bya kuahaa epha ngu; ndu l'eze-ulo-a pfuru nu ngu; rwo ngu; ³⁴ shikwa l'imigwe numa iya; l'i guaru ndibe ngu ono, bu ndu Izuru nvu l'iphe-eji phe ono. L'i bya eduphuta phe azu l'alị ono, i nuru nna phe ono.

³⁵ “Teke o bu l'igwe buru mini; mini dzebuhu; kele o l'epe meru iphe-eji; epe byakwanu aghaa iphu l'uzo eka-a pfuru nu ngu; kuahaa epha ngu; bya agbakuta iphe-eji phe ono azu; kele i mewaru epe jee iphe-ehuka; ³⁶ shikwa l'imigwe numa iya; guaru ndu-ozu ngu ono, bu ndu Izuru nvu l'iphe-eji ono. L'i zia phe uzo,

pfuru ọto, ẹphe a-nọdu etso. L'i mee gẹ mini dzee l'alì ono, ì nùru ndibe ngu g'ọ bụru okiphe phẹ ono.

³⁷ “Ọ -bùru l'ọo ẹgu-ememe byaru l'alì-a; ọzoo ẹjo iphe-ememe; m'ọbu iphe, emebyishije nri, a kọru l'opfu; ọzoo ọphu emeje g'ọ tsùa evu; ọzoo igube; m'ọbu ntaka, atakashije iphe; ọzoo l'ọo ọhogu phẹ byaru bya ekepheta phẹ lẹ mkpukpu, dù l'alì phẹ; mbù; o betakpọoru ọ bụru ẹjo iphe-ememe gùnu; ọzoo iphe-ememe, dù ọdu-agma bẹ byaru nù; ³⁸ o -nwepọru onye machìru ẹka iya l'ụzo ọlo-a pfuru nù ngu; ọzoo l'ọo ndibe ngu, bụ ndu Ízurẹlu l'ophu bẹ pfuru nù ngu; bya arwọo ngu; kẹle ọo onyenọnu maru g'iphe-ẹhuka ono atsu-beru iya l'ẹhu l'obu iya; ³⁹ shikwa l'imigwe, bụ ẹka ono, i bu ebubu ono nùma iya. Gụkwaaru phẹ nvù; mee iphe, gbaru ngu nù; l'i meeru onyenọnu g'iphe, oome gbaru; eshi ọphu ì maru obu onyemonye. Noo kẹle ọo gùbedua kpoloko bẹ maru obu unwu-eliphe l'ophu; ⁴⁰ k'ọphu ẹphe a-nọdu atsu ngu ebvu mbọkumboku; jeye g'ẹphe a-nọ-bekpọru l'alì-a, ì nùru nna anyi phẹ-a.

⁴¹ “A bya l'onye bụ onye ọhozo; mbù onye ta abùdu onye Ízurẹlu, bụ ndibe ngu; mbù onye ono, gude k'ẹpha ngu shi l'ẹka dù ẹnya bya; ⁴² kẹle ndiphe a-nùma k'ẹpha ngu ono, parù ẹka apaa ono; mẹ k'ọkpehu ngu; waa k'iphe, dù biribiri, ìinoduje emegbabe. Teke onye ọbu byaru bya aghaa iphu l'eze-ọlo-a; pfuru nù ngu; ⁴³ shikwa l'imigwe, bụ ẹka i bu ebubu; nùma iya; meeru onye ọhozo ono iphemiphe, o gude araku ngu; k'ọphu ndu mgboko l'ophu a-madzuru ẹpha ngu; shi nno atsu ngu ebvu gẹ ndibe ngu, bụ ndu Ízurẹlu atsu ngu. Teme ẹphe amakwarupho l'eze-ọlo-a, mu kpuru-a bẹ bụ ẹpha ngu bẹ e gude kpà ya.

⁴⁴ “Ọ -bùru lẹ ndu nkengu jeru etso ndu ọhogu phẹ

oḡu l'ẹka bukṗoo ẹka i ziru phẹ; ẹphe -chebewa iphu lẹ mkṗukṗu-a, ị ḡtaru-a; mẹ l'eze-ulo-a, mu kṗuru ngu-a pfuru nṗ gṗbe Chipfu; ⁴⁵ nṗdukwa l'imigwe nṗma epfupfu ono, ẹphe pfuru nṗ ngu ono; mẹ arwṗrwo, ẹphe rwṗru ngu; bya agbaaru phẹ mkṗu.

⁴⁶ “Teke ọ bu l'ṗo iphe-ẹji bẹ ẹphe meru ngu; kẹle ọ tṗ dṗdu onye te emejedu iphe-ẹji; ẹhu ghuahaa ngu egḡu; i woru phẹ ye ndu ṗhṗgu l'ẹka; k'ṗḡhu bu l'ṗhṗgu kṗuru phẹ lẹ ndzṗ lashia alị phẹ l'ẹka dṗ ẹnya; ṗzoo ẹka dṗ ntse; ⁴⁷ ẹphe -nṗdu l'alị ono, a kṗuru phẹ lẹ ndzṗ laa ono; egomunggo lwa phẹ azṗ; izimanṗ lwa phẹ azṗ; ẹphe nṗdu l'alị ndu ono, kṗuru phẹ lẹ ndzṗ ono rwṗo ngu sṗ l'ẹphe mewaru iphe-ẹji; bya emewaa iphe, ta apfuduru-ṗto; mewaa ẹjo-ememe; ⁴⁸ mbṗ; ṗ -buru l'ẹphe nṗ l'alị ndu ṗhṗgu phẹ ono, kṗuru phẹ lẹ ndzṗ ono gude obu phẹ g'ṗ ha; mẹ ndzṗ phẹ g'ṗ ha lwafuta ngu ṗzo; ẹphe gha iphu l'alị-a, bu alị, ị nṗru nna phẹ-a; mbṗ lẹ mkṗukṗu-a, ị ḡtaru-a; mẹ l'eze-ulo-a, mu kṗuru ngu-a; pfuru nṗ ngu; ⁴⁹ shikwa l'imigwe, bu ẹka i bu ebubu nṗma epfupfu ono, ẹphe pfuru nṗ ngu ono; mẹ arwṗrwo ono, ẹphe rwṗru ngu ono; gbaaru phẹ mkṗu. ⁵⁰ Gṗaru ndibe ngu ono, meru ngu iphe-ẹji ono nvṗ. Gṗaru phẹ nvṗ l'emeswe, ẹphe mesweru ngu. L'i mee gẹ ndu ono, lwṗtaru phẹ nṗ ono phṗjeru phẹ obu-imemini. ⁵¹ Noo kẹle ẹphe bu ndibe ngu; bya abṗru okiphe nkengu ono, i dufutaru lẹ Ijiputu; mbṗ l'ẹjo ṗ-ta-ririri ṗku ono, adazeje iphe-igwè ono. ⁵² G'ẹnya dṗnu ngu l'iphe, nwozi ngu arwṗ ngu; waa iphe, ndibe ngu ono, bu ndu Ízureḡu arwṗ ngu; ngabejenuru phẹ nchị teke bukṗoo teke ẹphe rakuru ngu. ⁵³ Noo kẹle; ẹphe bu ndu i wofutaru dobe iche l'echilabṗ ṗhamoha, dṗkota lẹ mgboko-a; g'ẹphe buru okiphe ngu; mbṗ ẹgube ono, i shi l'ṗnu onye-ozu ngu, bu Mṗsisu pfua ya lẹ teke ono, gṗbe

Ọkalibe-Kakọta-Ike, bụ Chipfu dufutaru nna anyi phẹ lẹ Ijiputu pho.”

⁵⁴ No iya; Sólomọnu bya epfughechaepho nụ Chipfu; arwọkọta iya iphemiphe ono; ọ gbalihu l'ọru-ngweja Chipfu ono, o byishiru ikpere ono woru ẹka labo chi-lia imeli. ⁵⁵ Ọ bya apfuru apfuru; wolia olu ewoli; gọoru edzudzu-ọha Ízurelu ono l'ophu ọnu-ọma sụ:

⁵⁶ “G'ajaja bụru kẹ Chipfu, bụ onye ono, meru gẹ ndu Ízurelu tuta unme; ẹgube, o kwere ukwe iya. Ukwephe, du ree ono, o shi l'ẹka onye-oziiya, bụ Mosisu kwee ono be ta adudu me nanu, laru kẹ mmanu. ⁵⁷ Gẹ Chipfu, bụ Chileke anyi swiru anyi eswiru; ẹgube ono, o swiru nna anyi phẹ ono. G'ọ to pakwaru anyi haa; ophu ọ gwobekwa anyi. ⁵⁸ G'o mekwaa g'anyi kpọru obu anyi yeru iya; tsoje uto iya l'ophu; meje ekemu iya; me iphe, ọ toru ọkpa iya g'e tsoje; me omelali iya, bụ iya bụ iphe, o pfuru nna anyi phẹ. ⁵⁹ G'epfupfu ọwa-a, mu no l'iphu Chipfu pfuru nụ iya-a ndukwa yẹbe Chipfu, bụ Chileke anyi ntse eswe l'enyashi; k'ophu ọo-gbajeru nwozi iya; me ndibe iya, bụ ndu Ízurelu mkpu lẹ mkpa, duru phẹ nụ mbokumboku. ⁶⁰ K'ophu bụ lẹ ndu mgboko l'ophu amaru l'ọo Chipfu be bụ Chileke ọbu; l'ọ to dudu Chileke ọzo, du nụ. ⁶¹ Sụ-a; unu wotakọta obu unu g'ọ ha ye l'ẹka Chipfu, bụ Chileke no; unu etsoje iphe, ọ toru ọkpa iya; meje iphe, ekemu iya pfuru; mbụ g'ọ du ntanu-a.”

Eye eze-ulo Chipfu l'ẹka Chileke
(2Iphe 7:4-10)

⁶² Tọbudu iya bụ; eze yele ndu Ízurelu l'ophu, bụ ndu yele iya no l'ẹka ono woru ngweja gwee l'iphu Chipfu. ⁶³ Anu, Sólomọnu gburu gude gweeru Chipfu ngweja-ẹhu-guu be du ukporo unu eswi ugbo labo l'unu iri

l'ise* ; me ukporo unu aturu ugbo iri l'ise†. Oo ya bu; eze yele ndu Izurelu ono g'ephe ha tugba woru eze-ulo ono ye Chipfu l'eka.

⁶⁴ O bukwarupho mboku ono be eze doberu echilabo oma-unuphu ono, no l'ataphu eze-ulo Chipfu ono nsọ. O buru l'eka ono be o no gwee ngweja-akpo-oku; me ngweja-nri; me eba-anu, e gude gwee ngweja-ehu-guu. Noo kele oru-ngweja ono, e gude onyirubvu mee ono, no l'iphu Chipfu ono be ha nwanshii; k'ophu bu le ngweja-akpo-oku ono; me ngweja-nri ono; me eba-anu, e gude gwee ngweja-ehu-guu ono taa lakotadu iya.

⁶⁵ Oo ya bu; Solomonu me ndu Izurelu g'ephe ha ono, ephe l'ia no l'eka ono; mbu ikpoto oha, shi le mkpukpu Lebo-Hamatu; je akpaa le nggele Ijiputu toko nodu teke ono bo obo-iphe l'iphu Chipfu, bu Chileke anyi; mbu bo ya abali esaa; bya abokwase iya abali esaa ozo; mbu bo ya ujiku iri l'eno. ⁶⁶ O be le mboku k'esato; o su phe g'ephe lashia. Ephe goru onu-oma nu eze; bya awukashihu lashia; eje ete eswa le k'iphe-oma, Chipfu mekotaru onye-ozii bu Devidi; me ndibe iya, bu ndu Izurelu.

9

Chipfu epfu eyeru Solomonu (2Iphe 7:11-22)

¹ Noo ya; Solomonu kpu-tsechaa eze-ulo Chipfu; me ulu nkiya; bya emekota iphemiphe, o tuseru k'ememe; ² Chipfu byapfuta iya k'ugbo ebo egube ono, o byapfuta-hawaru iya le Gibiyonu pho. ³ Chipfu bya asu iya: "Mu numawaru epfupfu, i pfuru nu mu; waa iphe, i rworu mu.

* 8:63 8:63 BU iya bu 22,000 le mbekee. † 8:63 8:63 BU iya bu 120,000 le mbekee.

Mu dobewaru eze-ulo-a, i kpuru-a nsọ; bya emewaa iya g'ọ bụru ẹka ẹpha mu a-nọdu ere ire jasụ l'ojejoje. Ẹnya mu; waa obu mu bẹ a-duje l'ẹka ono tekenteke.

⁴ “A bya ẹ gubedua; ọ -bụru l'ii-gude obu, gūru ìphóró etso mu ẹgube ono Dévidi, bụ nna ngu meru; bya eme iphemiphe, mu tūru ngu l'ekemu; ⁵ bẹ mu e-me g'aba-eze ngu ẹ Ízurẹlu nguru anguru jasuru asuru; ẹgube ono, mu kweru iya nna ngu, bụ Dévidi ukwe iya ẹ teke ono, mu sūru iya l'o to nwedu iphe, bya l'eme gẹ gū l'ụnwu ngu nọ-buhu l'aba-eze ndu Ízurẹlu.

⁶ “Ọle-a; ọ -bụru ẹ gubedua; ọzoo ụnwegirima ngu nọnyaaru ọphu unu te etsoedu mu; tẹme ọphu unu emejeedu ekemu ono, mu tūru unu ono; mbụ unu je agwaahaa agwa; baaharu phẹ ẹja; ⁷ bẹ mu e-wofukwa Ízurẹlu l'alì ono, mu nuru phẹ ono; mu amia ẹnya l'eze-ulo-a, mu doberu nsọ g'ẹpha mu reje ire-a. Ízurẹlu aburu ndu ndu ọzo a-nọdu anma l'ẹjo ẹtu; bụru ndu a-nọdu eme iphe ọchi. ⁸ Eze-ulo-a, ha imelimeli ẹgube-a bẹ a-buru onye aghata iya nụ; ishi anyia ya ẹdzu; l'ọ kpọyia ukuvu sụ: “?Bụ gūnu meru g'o gude Chipfu mee alì-a; waa eze-ulo-a ẹgube-a?” ⁹ Ndiphe epfua sụ: ‘Ọo kẹle ẹphe haru Chipfu, bụ Chileke phẹ; mbụ onye dufutaru nna phẹ l'alì Ijiputu; gbẹ woru obu phẹ kpọru yeru agwa; gwaahaa ya; abaru iya ẹja. Noo iphe, meru g'o gude Chipfu wopfuta phẹ ẹgube ẹjo iphe-ẹhuka-a.’ ”

Iphe ọzo, Sólomọnu megbabẹru
(2Iphe 8:1-18)

¹⁰ Noo ya; ụkporo apha ono bvuchaephe, bụ iya bụ teke Sólomọnu gude kpua ụlo labọ phọ; mbụ eze-ulo Chipfu yẹ ụlo nkiya; ¹¹ eze, bụ Sólomọnu woru mkpukpu ụkporo, dū ẹ Gálili nū Hiram, bụ eze ndu Taya. Noo kẹle ọo Hiram bẹ nụkotaru iya oshi

sida; mē oshi payinu; mē mkpọla-ododo g'ọ guru iya. ¹² Hiramụ bya eshi lẹ Taya bya gẹ ya hụma mkpụkpu ọbu, Sólomọnu nuru iya ọbu. Ọ hụmachaa ya; ọphu ọ tọ dudu iya ree. ¹³ Tọbudu iya bụ; ọ jịa sụ: “?Bụ ẹgube mkpụkpu gunu bẹ i nuru mu ẹgube-a?” O woru mkpụkpu ono gube alị Kabulu, bụ iya bụ alị, nwahuru anwahụ. E kumaru iya ẹpha ono byasụ ntanụ-a. ¹⁴ Iphe, Hiramụ nuru eze bụ mkpọla-ododo, ẹrwa iya dū ụkporo talentu ishii.

¹⁵ Ọwaa bụ iphe, ndu ọgbo-ozì ono, eze Sólomọnu họtaru ono megbabẹru; mbụ ndu ọ họtaru g'ẹphe kpua eze-ulo Chipfu; mē ulo nkiya; waa igbulọ Jierúsalemụ; mē agbarike iya; mē mkpụkpu Hazọ; mē mkpụkpu Megido; waa mkpụkpu Geza. ¹⁶ Fero, bụ eze ndu Ijiputu bẹ jeru ọgu lẹ mkpụkpu Geza je alwuta iya; tufu iya ọku; bya egbushia ndu Kėnanu, bụ phẹ bu lẹ mkpụkpu ono; bya eworu iya nū nwa iya nwanyị ono, Sólomọnu luru ono; g'ọ bụru iphe, o gude laa ji. ¹⁷ Ọo ya bụ; Sólomọnu bya akpukwaa mkpụkpu Geza ono. Ọ kpua mkpụkpu Bẹtu-Horonu ọphu nọ l'uzo ndohali; ¹⁸ mē mkpụkpu Balatu. Ọ bya akpua mkpụkpu Tama* ono, nọ l'echiegu alị Jiuda; ¹⁹ kpukwapho mkpụkpu, ọokwakobeje iphe; mē mkpụkpu, ee-dobeje ụgbo-inya iya; mē ọphu ndu agbaru iya inya a-nọduje. Sólomọnu tukuru iphemiphe, dū iya g'ọ kpua ya lẹ Jierúsalemụ kpukota; mē l'úbvú úbvú Lébanonu; mēkpoo l'alị-eze iya l'ọphu.

²⁰ A bya lẹ ndu ọphu phoduru nū lẹ ndu Amoru; mē ndu Hetu; mē ndu Pẹrezu; mē ndu Hevu; mē ndu Jiebusu; mbụ ndu ono, ta abudu ndu Ízurelu ono; ²¹ bẹ awa ndu ono, phoduru nū l'alị ono; mbụ ndu ọphu ndu Ízurelu ta adudu ike gbushikota; bẹ Sólomọnu meru g'ẹphe bụru

* 9:18 9:18 Ọ kwa iya phọ bụ mkpụkpu Tadumo.

ohu, eje ozi mkpɔnwu-ẹhu byasụ ntanụ-a. ²² A bya lẹ ndu Ízurelu bẹ ọ tọ dudu onye ọphu Sólomɔnu meru ohu. Ẹphebedua bẹ o meru ndu ojogu iya; mẹ ndu-ishi ozi iya; mẹ ndu-ishi ndu ojogu iya; mẹ ndu-ishi ugbo-inya iya; mẹ ndu agbaru iya inya. ²³ Ọo ẹphe bụ ndu-ishi l'iphe, Sólomɔnu gude l'ẹka eme; ẹphe dū ụnu nemadzū l'ụmadzū ụkporo ẹsaa l'iri bụ ndu eleta ndu-ozí ono ẹnya.

²⁴ Ọo ẹpho gẹ nwada Fero pho shi lẹ mkpukpu Dévidi lwa bya eburu l'ụlo ono, Sólomɔnu kpuru iya ono; bẹ Sólomɔnu kpuru agbarike igbulo mkpukpu ono.

²⁵ Ugbo ẹto l'apha bẹ Sólomɔnu egweje ngweja-akpo-oku; mẹ ngweja-ẹhu-guu l'eli ọru-ngweja ono, ọ kpuru Chipfu ono. Ọ nọdu akpojekwapho ụnwù-isensu oku l'iphu Chipfu; shi nno meẹbekota iphemiphe, eemeje l'eze-ulo Chipfu.

²⁶ Eze, bụ Sólomɔnu bya akushia ugbo-mini dobe lẹ Eziyonu-Geba ono, nọ-kube mkpukpu Elatu ọphu dū l'alị ndu Edomu l'aguga Eze-ẹnyimu Uswe-uswe. ²⁷ Noo ya; Hiram ye ndu nkiya, maru g'aakpoje ugbo-mini, bụ ndu mahawarụ eze-ẹnyimu ono; g'ẹphe tsoru ndu kẹ Sólomɔnu meje k'ugbo ono. ²⁸ Ẹphe jeshia alị Ofi; bya eshi l'ẹka ono wolata mkpola-ododo, ẹrwa iya dū ụnu talentu lẹ talentu ụkporo bya akuberu eze, bụ Sólomɔnu.

10

Eze-nwanyị ndu Sheba akpafuta Sólomɔnu

(*2Iphe 9:1-12*)

¹ Tɔbudu iya bụ; eze-nwanyị ndu Sheba bya anuma ụdù Sólomɔnu; waa gẹ yẹe Chipfu gude nọdu; ọ bya g'o gude aji, shihuru ike dalee ya. ² Ọ chiru ikpoto nemadzū bya Jierúsalem; chiru inya-kamelu, vugbaa

manụ, eshi kwẹekweekwee; waa igwerigwe mkpọla-
ododo; mẹ mkpuma, vugbaa oke aswa. Ọ byapfuta
Sólomọnu; bya atụko iphemiphe, dụ iya l'obu pfukọtaru
iya. ³ Sólomọnu yekọtaru iya ọnu l'aji, ọ jikotaru iya.
Ọphu ọ dudu aji, ọ jiru eze, kpuru iya ẹka l'anya ke
g'ọ tọ sarụ iya ya. ⁴ Eze-nwanyị ndu Sheba ono bya
ahụmaepho ẹgube mmamiphe, Sólomọnu nweru; waa
ẹgube ụlo, ọ kpuru; ⁵ mẹ ẹgube nri, oorije; mẹ udu oshi,
ndu-ozu iya anọduje anọo; mẹ gẹ ndu-ozu iya gude eje
ozu; waa ẹgube uwe, ẹphe eye l'ẹhu; mẹ ndu etsujeru iya
ọnu lẹ mее; mẹkpoo ngwẹja-akpọ-ọku, oogweje l'ulo
Chipfu; ọ tufu iya ẹhu.

⁶ Ọ bya asụ eze: “Akọ, mu nọ l'ali anyi numa k'opfu
iphe, i meshiru; mẹ ke mmamiphe ngu be bukota eviya.
⁷ Mu te eshidu kweta l'akọ ono bu eviya; jasụ gẹ mu
byaru bya egude ẹnya mu humakota iya-a. Lenu; a ta
kọjahaduru mu iya ẹbo. Mmamiphe ngu; waa iphe, i
nweru be ka g'a turu ọnu iya. ⁸ Ọo ẹpho lẹ ndibe
ngu be iphe kweru! Iphe kweru ndu-ozu ngu phe, bu
ndu anọduje l'iphu ngu mkpụrumkpuru anuma opfu
mmamiphe, iipfu! ⁹ G'ajaja buru ke Chipfu, bu Chileke
ngu, bu onye ono, i dū ree; o woru ngu dobe l'aba-eze
ndu Ízurẹlu. Ọo kele Chipfu yeru ndu Ízurẹlu obu ojejoje
meru g'o gude; o mee ngu eze phe; k'ọphu ii-nọdu ekpe
ikpe, pfuru nhamunha; meje iphe, pfuru ọto.”

¹⁰ Tọ budu iya bu; eze-nwanyị ono bya eworu mkpọla-
ododo, ẹrwa iya dū ukporo talentu ishii nū eze; bya
anụ iya manụ, parụ ẹka apaa, eshi kwẹekweekwee; waa
mkpuma, vugbaa oke aswa. Manụ ono, eze-nwanyị ndu
Sheba nuru eze, bu Sólomọnu ono be parụ ẹka shii;
k'ọphu bu l'ọ tọ dudu manụ, a nujebaaru iya habe
g'onoya.

¹¹ Ụgbo-mini Hiramụ nọdu eshije l'ali Ofi vulata mkpọla-ododo. Nokwaphọ g'ooshije l'eka ono evulata oshi alugumu, ha igwerigwe; mẹ mkpuma, vugbaa oke aswa. ¹² Ọ bụru oshi alugumu ono bẹ eze gude meshia itso ye l'ulo Chipfu; mẹ l'ulo ibe eze; bya egudekwa iya phọ mee une; waa ogumogu, ndu ebvu egudeje agụ ebvu. Oshi alugumu, ha egube ono bẹ e te vulataba eduru; ophu a ta humajeduru udu iya ono byasụ ntanu-a.

¹³ Eze, bụ Sólomọnu bya anukota eze-nwanyị ndu Sheba ono iphemiphe, dū iya ree, ọ sūru g'ọ nū iya; a -gufukwa ebyaa, ọ saharu obu iya kwaru iya. Ọo ya bụ; eze-nwanyị ono dakobe lashia ali phe; yele ndu-ozii iya.

Ẹku Sólomọnu

(2Iphe 1:13-17; 9:13-28)

¹⁴ Mkpọla-ododo, eevulatajeru Sólomọnu aphagapha bẹ ọrwa iya aduje unu talentu; l'ukporo talentu iri l'eto le talentu ishii; ¹⁵ a -gufukwa iphe, l'eshije l'eka ndu ngho; mẹ l'eka ndu agba eze ngho; waa ophu eshije l'eka ndu eze ndu Arabu; mẹ ophu eshije l'eka ndu ochi-oha ali ono.

¹⁶ Eze, bụ Sólomọnu gude mkpọla-ododo, e tsusaru ọsa meta iphe, eegudeje egbobuta onwonye, hagbaa galagala; ụzo ukporo iri. Mkpọla-ododo, larū le nanū bẹ dūchaa unu shekel; le shekelu ukporo iri. ¹⁷ Ọ gudekwapho mkpọla-ododo, e tsusaru ọsa meta iphe ono, eegudeje egbobuta onwonye ono ke nshii; ụzo ukporo iri l'ise. Mkpọla-ododo, larū le nanū bụ shekelu ukporo ọsaa; le shekelu iri. Eka eze doberu iya bụ l'ulo ono, e gude oshi, shi l'oswa, nọ l'ubvú ubvú Lébanonu kpua ono.

¹⁸ Nokwapho g'eze gude eze-enyi meta aba-eze, ha shii; bya awukota iya okpobe mkpọla-ododo l'eli. ¹⁹ Eka eshije enyikota aba-eze ono, bẹ dū ntokpa ishii; eka

aadaphubeje iya be eli iya du ke kokoroko. E metaru iya eka aatukobeje eka ibekeboebo; kpu oduma labo pfu-kubechaa iphe ono, aatukobeje eka ono ephenebo. ²⁰ A kpu oduma iri l'ebo pfubechaa ibekeboebo l'eli ntokpa ishi ono, e shije enyikota aba-eze ono. O to dudu aba-eze ozo, e mejewaru; o du egube ono. ²¹ Iphe, eze egudeje angu iphe-angungu bu mkpola-ododo be e gude mekota iya. Ivu, dukota l'ulo ono, e gude oshi, shi l'oswa ubvu ubvu Lebanonu kpu ono be bu okpobe mkpola-ododo be e gude mee ya. O to dudu iphe ono, duru ophu e meru le mkpola-ochaa; noo kele o to dudu iphe, a guberu mkpola-ochaa le teke Solomonu bu eze. ²² Eze nwegbaaru ugbo-mini, e gude agbaru iya ngho. Ugbo-mini ono be ephe l'ugbo-mini ke Hiram atukoje swiru. O buru ugbo lanu l'ime apha eto be ugbo-mini ono alwaje; vulata mkpola-ododo; me mkpola-ochaa; me eze-enyi; me adaka; me enwe.

²³ O buru eze, bu Solomonu be kakota enweru eku; buru iya kakota enweru mmamiphe l'iphe, bu ndu eze ndu mgboko l'ophu. ²⁴ Eliphe l'ophu nodu abyaje l'iphu Solomonu g'ephe anuma opfu mmamiphe, Chileke nuru iya. ²⁵ Aphagapha abujeru: onye -byatashia; l'o gude iphe bya anu iya; mbu iphe, e meru le mkpola-ochaa; me ophu e meru le mkpola-ododo; me uwe mgbalanu; me ngwogu; me manu, eshi kwekweekwee; me inya; mekpoo inya-mulu. Iphe, aanuje iya be apaje eka apaa.

²⁶ Solomonu bya akuberu onwiya ugbo-inya; me ndu agba l'inya. O nweru unu ugbo-inya eto l'ukporo iri; bya enweru ndu agba l'inya, du ukporo unu l'unu iri. O nweru ndu ophu yebe eze doberu le mkpukpu, eedobeje ugbo-inya; dobe ndu ophuu le Jierusalemu swibe onwiya. ²⁷ Eze be meru; mkpola-ochaa kuru g'aja le Jierusalemu; bya emee g'oshi sida dzuru ekameka

g'oshi sịkamo, tukuru alị ọkpa úbvú, nọ l'ụzo ẹnyanwu-arịba sweta-a. ²⁸ Oo l'alị Ijiputu yẹle alị Kuwe bẹ e shi anmatajẹru Sólomọnu ịnya. Ọ bụru ndu agbaru eze nghọ shi anmatajẹru iya ịnya ọbu. ²⁹ Iphe, ẹphe shi egudeje azụ ụgbo-ịnya lẹ Ijiputu bụ ụnu shẹkelu mkpọla-ọchaa lẹ shẹkelu mkpọla-ọchaa iri; bya egudeje ụkporo shẹkelu mkpọla-ọchaa ẹsaa l'iri nmata ịnya. Ndu ono, agbaru eze nghọ ono; shikwaphọ evujejeru ndu eze ndu Hetu; mẹ ndu eze ndu Arámu iphe, shi l'alị nkephẹ.

11

Sólomọnu alụshi igwe nwanyị

¹ Noo ya; Sólomọnu bya eyee igwerigwe ụnwanyi ndu ọhozo obu. Ọ je alụshia ụnwanyi, shi Mówabu; mẹ Amọnu; mẹ Edọmu; mẹ Sayịdonu; waa Hetu; yekọberu nwada Fero phọ, ọoluhawaa phọ. ² Ndu ono shikọta l'ọha ono, Chipfu nmarụ ụnwu Ízurẹlu ọkwa iya sụ: “Unu l'ẹphe te kegbakwaru nwanyị; noo kẹle ẹphe e-mekwa g'unu kpọru obu unu yeru agwa phẹ.” Ọle Sólomọnu gbẹ yeshia phẹ obu ike. ³ Unyomu iya bẹ dụ ụnu ụnwanyi l'ụnwanyi ụkporo mgbo iri l'ise. Ẹphe tukuru bụkotaru ada-eze ada-eze. Ọ bya enweru ụnwanyi, ndu ọphu abụ-zidu unyomu iya, dụ ụnwanyi ụkporo mgbo iri l'ise. Unyomu iya ono mee; obu iya lụfu l'ẹka Chipfu nọ. ⁴ Ọ bụru gẹ Sólomọnu kahụwaru bẹ unyomu iya meru ọ kpọru obu ye l'agwa; ọphu obu iya l'ọphu adụedu l'ẹka Chipfu, bụ Chileke iya nọ; ẹgube ono, obu nna iya, bụ Dévidi shi dụ iya ono. ⁵ Sólomọnu bya etsoaha Ashịoretu, bụ agwa ndu Sayịdonu; mẹ Moleku, bụ ẹjo agwa ndu Amọnu. ⁶ Ọo ya bụ; Sólomọnu mee ẹjo-ememe l'ẹnya Chipfu; ọphu o to gudeedu obu iya g'ọ ha tsoo Chipfu; ẹgube nna iya, bụ Dévidi tsoru iya.

⁷ L'úbvú ụzo ẹnyanwu-awawa Jierúsalẹmu bẹ Sólomọnu kpuru ẹka aagwajẹ agwa Kemoshi, bu ẹjo agwa ndu Mówabu; mẹ Molẹku, bu ẹjo agwa ndu Amọnu. ⁸ Nokwaphọ g'ọ kpushiru unyomu iya ono, shigbaa ọhozo ono ẹka ẹphe anọduje akpọ ụnwù-isensu ọku; agwa agwa phẹ.

⁹ Chipfu bya edoberu Sólomọnu ẹhu-eghu; noo kele obu iya lufuwaru l'ẹka yẹbe Chipfu, bu Chileke kẹ Ízurẹlu nọ; mbụ onye ono, byapfutacharu iya mgbo labọ ono. ¹⁰ Chipfu tughawaru Sólomọnu ekemu; sụ iya g'o to tsokwa agwa. Obenu l'ọ jikaru edobe iphe ono, Chipfu turu iya ekemu iya ono. ¹¹ Ọo ya bu; Chipfu sụ Sólomọnu: “Eshi ọphu i meru iphe, du ẹgube-a; mbụ ọphu i ti dobeduru ọgbandzu mu; waa iphe, mu toru ọkpa iya; mbụ iphe ono, mu turu ngu ekemu iya-a; bẹ mu a-nafu ngu alị-eze ono; woru iya ye onye-ozu ngu l'ẹka. ¹² Ọle mu e-gude kẹ nna ngu, bu Dévidi; haa ya anafu nta-a, i nọ ndzu-a. Mu a-nafu ngu iya l'ẹnya kẹ nwa ngu nwoke. ¹³ Ọle-a; mu ta anafu-gbudu iya alị-eze ono g'ọ ha. Mu e-gude k'onye-ozu mu, bu Dévidi; mẹ kẹ Jierúsalẹmu, bu ẹka mu hotaru ono; woru ipfu lanu nu nwa ngu nwoke.”

Ndu ọhogu Sólomọnu

¹⁴ Tọbudu iya bu; Chipfu bya emee gẹ Hadadu, bu onye Edomu buru onye a-nọdu etso Sólomọnu opfu. Ọ bu onye shi l'eri ndu eze ndu Edomu. ¹⁵ Ọ buru teke Dévidi yẹe ndu Edomu lwujeru ọgu; bẹ Jiowabu, bu onye-ishi ndu ojogu jeru eli odzu ndu e gbushiru l'ọgu ono; o jerwua je atuko unwoke Edomu ono gbushia. ¹⁶ Jiowabu yẹe ndu Ízurẹlu nọo ọnwa ishii l'ẹka ono; jasụ ẹphe gbushikota unwoke ndu Edomu g'ẹphe ha. ¹⁷ Ọle Hadadu tsoru ndu Edomu, shi ejeru nna iya ozi gbalaa lashia alị ndu Ijiputu. Teke ono bẹ ọ bukwadu nwatanshii. ¹⁸ Ẹphe shi lẹ

Midiyanu gbeshi; bya alufuta lẹ Paranu. Eṗhe shi lẹ Paranu chita unwoke; eṗhe l'eṗhe swiru jeshia Ijiputu; eṗhe bya ejepfu Fero, bu iya bu eze ndu Ijiputu. O nu Hadadu ulo; nu iya ali; bya anu iya nri.

¹⁹ Hadadu bya atuba Fero l'enya shii; k'ophu bu lẹ Fero keru iya nwune nyee ya g'o luru; mbu nwune eze-nwanyi ono, bu Tahupenesu. ²⁰ Nwune Tahupenesu ono bya anwutaru iya nwa nwoke, epha iya bu Genubatu. Tahupenesu, bu eze-nwanyi hee nwata ono hetsee l'ibe-eze. Genubatu yee unwu Fero tuko buru vuta.

²¹ Hadadu bya anodu lẹ Ijiputu numa lẹ Dévidi nwuhuwaru lapfushia nna iya phe; teme lẹ Jiowabu, bu onye-ishi ndu ojogu be nwuhuwaru nu; o su Fero: “Haa ge mu tugbua lashia ali mu.”

²² Fero su iya: “?Bu gunu be uko iya duru ngu l'eka mu no; meru g'o gude i nodu achog'i lashia ali unu?”

Hadadu su iya: “Haa mu ro ge mu lashia.”

²³ Chileke bya akpalia onye ozo, epha iya bu Rezonu nwa Eliyada; o buru onye tsoaharu Solomonu opfu. Rezonu be gbafujeru l'ibe nnajiuphu iya, bu Hadadeza, bu eze ndu Zoba. ²⁴ Lẹ ge Dévidi gbushichaaru ndu ojogu ndu Zoba; be Rezonu chitaru ndu nemadzu swikaa onwiya; woru onwiya mee onye-ishi phe; bya eme phe g'ephe kwefuje ike. Eṗhe tugbua jeshia Damasukosu. Eṗhe je eburu l'eka ono buru ndu-ishi. ²⁵ Rezonu be tsokotaerupho ndu Izurelu opfu jeye ge Solomonu no-beru; yekobewaro emekpa ehu, Hadadu shi emekpa phe. Rezonu obu buru eze ndu Aramu; bya emekpa ndu Izurelu ehu.

Jierobowamu ekwefuru Solomonu ike

²⁶ Jierobowamu nwa Nebatu bya awatakwapho ekwefuru Sólomonu ike. O shi buru onye lanu l'ime ndu-ozí Sólomonu. O bu onye ipfu Ifuremu; eka o shi buru mkpukpu Zereda. Ne iya be bu nwanyi, ji iya anodedu, epha iya bu Zeruwa. ²⁷ Waa g'o shi kwefuru Sólomonu ike obu baa: Sólomonu be kpuru agbarike igbulu, e gude kpu-pheta mkpukpu Dévidi, bu nna iya mgburugburu; bya akpu-chishia eka gbaru oru l'igbulu ono. ²⁸ Jierobowamu bukwanuru nwoke du ike. Tobudu iya bu; Sólomonu bya ahuma le nwokorobyanya ono be bu onye ejeshi ozi ike; o mee ya onye-ishi ndu ogbo ozi onu-ulo Jiósefu l'ophu.

²⁹ O -rwua teke ono; Jierobowamu shi le Jierúsalemú jeshia iphe; Ahayijia, bu onye mpfuchiru Chileke, shi mkpukpu Shilo huma iya le gbororo. Ahayijia yeru uwe ophuu. O buru ephenebo ono no nweka phe le mgbe gu ono. ³⁰ Oo ya bu; Ahayijia ye eka l'uwe ophuu ono, o yeru ono; zijaha uzi iri l'ebo; ³¹ bya asu Jierobowamu: "Hata mpekala uwe-a iri, ophu ii-nworu. Noo kele Chipfu, bu Chileke ke Izurelu suru-a: 'Mu abyawaa a-nafu ali-eze ono l'eka Sólomonu; nu ngu ipfu iri. ³² Ole mu e-gude k'onye-ozí mu, bu Dévidi; me ke Jierúsalemú, bu mkpukpu, mu hotaru l'ipfu ndu Izurelu l'ophu; haaru iya ipfu lanu kpoloko. ³³ Iphe, mu e-gude mee ya nno be bu l'ephe haru mbedua; baaharu Ashitoretu, bu agwa ndu Sayidonu eja; me Kemoshi, bu agwa ndu Mowabu; waa Moleku, bu agwa ndu Amonu. Ophu o to tsoduru uzo mu; meje iphe, pfuru nhamunha l'enya mu; mee iphe, mu toru okpa iya; me omelali mu; egube ono, nna iya, bu Dévidi tsoru iya.

³⁴ " 'Ole-a; mu taa nafu-gbukwa iya ali-eze ono l'ophu l'eka. Mu e-gude k'onye-ozí mu, bu Dévidi, bu onye mu hotaru; bya aburu onye doberu iphe, ekemu mu pfuru;

mẹ iphe, mu tọru ọkpa iya; haa ya g'ọ bụru onye-ishi jeye g'ọo-nọ-beru. ³⁵ Ọo l'ẹka nwa iya nwoke bẹ mu a-nafu ali-eze ono; woru ipfu iri l'ime iya nu ngu. ³⁶ Nwa iya bẹ mu a-nu ipfu lanu; k'ọphu onye-ozu mu, bu Dévidi e-nweru onye a-buru ishi lẹ Jierúsalemu, bu mkpukpu, mu hotaru dobe g'ọ bụru ẹka ẹpha mu a-nodu ere ire. ³⁷ Gubedua l'onwongu bẹ mu e-me g'i bụru ishi l'ẹka ono, ọogu ngu g'i bụru ishi ono; mbu l'ii-buru ishi lẹ Ízurẹlu. ³⁸ Ọo ya bu; ọ -buru l'i ngaberu mu nchi l'iphemiphe, mu turu ngu ekemu iya; etso uto nkemu; bya eme iphe, pfuru nhamunha l'anya mu; mbu etso iphe, mu tọru ọkpa iya; mẹ ekemu mu; egube onye-ozu mu, bu Dévidi tsozu iya; bẹ mu e-swiru ngu eswiru; mee g'ali-eze ngu noduwaro jasuru gẹ kẹ Dévidi. Mu eworu Ízurẹlu nukota ngu. ³⁹ Mu e-gude k'iphe ono, meru nu ono hua unwu Dévidi ahuhu. Ọle ahuhu ono bẹ taa buduru jasuru asuru.' ”

⁴⁰ Tọbudu iya bu; Sólomonu chokashiahaa uto ya e-shi gbua Jierobowamu. Jierobowamu gbalaa lasha Ijiputu; lapfushia Shishaku, bu eze ndu Ijiputu. Ọ noduwaro lẹ Ijiputu jasuru Sólomonu nwuhu.

Anwuhu Sólomonu (2Iphe 9:29-31)

⁴¹ Iphe ọzo, Sólomonu megbaberu; mẹ kẹ mmamiphe iya; bẹ e dekotaru l'ekwo-akọ, e deshiru iphe, Sólomonu meru. ⁴² Sólomonu bẹ nọ lẹ Jierúsalemu buru eze ndu Ízurẹlu ukporo apha labo. ⁴³ Tọbudu iya bu; ọ nwuhu lapfushia nna iya phe. E lia ya lẹ mkpukpu Dévidi, bu nna iya. Nwa iya nwoke, bu Rehobowamu buru eze nochia anya iya.

12

*Ndu Ízurẹ̀lu ekwefuru Rehobówamu ike
(2Iphe 10:1-19)*

¹ Tọ̀budu iya bụ; Rehobówamu tųgbua jeshia Shẹ̀kemu; kẹ̀le ndu Ízurẹ̀lu l'ophu wųwaru jeshia l'ẹ̀ka ono g'ẹ̀phe mee ya eze. ² Teke ono bẹ Jierobowamu nwa Nebatu nọkwadu lẹ Ijiputu, bụ ẹ̀ka ono, ọ gbaru laa teke ọogbaru eze, bụ Sólomọnu ọso. Ọ nụma kẹ Rehobówamu ono; o shi lẹ Ijiputu lwatashia. ³ Ọo ya bụ; e zia g'e je ekua ya; yẹle ndu Ízurẹ̀lu g'ẹ̀phe ha bya awụ-pfu Rehobówamu je asụ iya: ⁴ “Nna ngu boru anyi ivu, anyi ẹrwa. Ọ -bụru l'ii-me g'ozì aphụ ono, nna ngu shi kpabẹ anyi ono; mẹ ivu ono, o boru anyi ono ka alwa alị; bẹ anyi a-nọdukwa-a ejeru ngu ozi.”

⁵ Rehobówamu sụ phẹ: “Unu lasha je anọo ujiku ẹto; g'unu alwaphutawarọ azụ.” Ọo ya bụ; ẹphe wụkashihu.

⁶ Tọ̀budu iya bụ; eze, bụ Rehobówamu jeshia akpata ishi l'ẹ̀ka ndu bụ ọgerenya ono, shi ejeru nna iya, bụ Sólomọnu ozi teke ọ nọ ndzụ ono. Ọ jia phẹ sụ: “?Dẹnu g'unu sụru gẹ mu yeeru ndu-a ọnu?”

⁷ Ẹphe sụ iya: “Ọ -bụru l'ii-bụru onye-ozì ndu-a ntanụ-a; mbụ wụaru phẹ ẹpho l'alị; bya epfuaru phẹ opfu ọma; bẹ ẹphe a-bụkwaru ndu-ozì ngu jasuru asuru.”

⁸ Obenu lẹ Rehobówamu jikaru idzu ono, ndu bụ ọgerenya chitaru iya ono. O jepfushia ụnwokorobyia, bụ ndu yẹ ya tųkoru bụru ọgbo; tẹme ẹphe nọdu ejeru iya ozi; gẹ ya kpata phẹ ishi. ⁹ Ọ jia phẹ sụ: “?Dẹnu g'unubẹdua sụru gẹ mu yeeru phẹ ọnu? ?Bụ gụnu bẹ anyi e-pfuru ndu-a, sụru gẹ mu mee g'ivu, nna mu boru phẹ ka alwa alị-a?”

¹⁰ Ụnwokorobya ono, Ụnwu Ọgbo iya ono sụ iya: “Iphe, ii-pfuru ndu ono, sụru ngu ẹ nna ngu boru phẹ ivu, anyị ẹrwa ono; l'ọo g'i mee ya g'ọ ka alwa alị ono Ụ ẹ-a: mkpūshi-ẹka-nwọtsutso ngu ẹ ka upfu nna ngu igbi. ¹¹ L'eshi Ọphu nna ngu boru phẹ ivu, anyị ẹrwa ẹ ii-me g'ọ kaba anyị ẹrwa. Eshi Ọphu ọ Ụ ẹchachi ẹ nna ngu shi echije phẹ ẹ ị-gbaahaa phẹ akpị.”

¹² Ọo ya Ụ; o -rwuepho ẹ mbọku k'eto ono; Jier-obowamu yele ndu Ízurẹlu l'ophu byapfuta eze, Ụ Rehobówamu ọzo; ẹgube ono, o pfuru phẹ g'ẹphe bya ẹ mbọku k'eto ono. ¹³ Eze jịka idzu phọ, ndu Ụ ọgerenya chikoshiru iya phọ; yeeru ndu ono Ọnu ẹhuka ẹhuka. ¹⁴ Ọ je etsoru idzu ono, ụnwokorobya chikoshiru iya ono sụ phẹ: “Nna mu boru unu ivu, anyị ẹrwa; ọle mbẹdua e-me g'ọ kaba anyị ẹrwa. Nna mu Ụ ẹchachi ẹ o shi echije unu; ọle mbẹdua ẹ a-gbaahaa unu akpị.” ¹⁵ Ọo ya Ụ; ọphu eze angaduru ndu Ízurẹlu ono nchị; noo kẹle ọo Chipfu ẹ meru g'ọ dụ nno; k'ọphu iphe ono, Chipfu shije l'ọnu Ahayijia kẹ mkpụkpu Shilo pfuaru Jierobowamu nwa Nebatu ono a-vụkota.

¹⁶ Ndu Ízurẹlu ono l'ophu bya ahụmaepho l'eze ta angaduru phẹ nchị; ẹphe sụ iya:

“?Bụ gụnu ẹ anyi ẹ

Dévidi jigba?

Ọ tọ dụkwa okiphe,

anyi nweru l'ẹhu nwa Jiesi.

Unubẹ Ízurẹlu;

g'onyenọnu lashia

unuphu ibe iya-o!

Gẹ Dévidi letawarọ ọnu-ulo

nkiya ẹnya!”

Ọo ya bụ; ndu Ízurẹlu wụkashihu lashia unuphu ibe p̄hẹ. ¹⁷ Ọ bụwaruro ndu Ízurẹlu ọp̄hu bu lẹ mkp̄kpu lẹ mkp̄kpu, d̄u l'alị Jiuda bẹ Rehobówamu bụ eze p̄hẹ.

¹⁸ T̄obudu iya bụ; eze, bụ Rehobówamu zia Adoniramu, bụ onye-ishi ọgbo ozi; g'ọ jepfu ndu Ízurẹlu. O -rwua; ẹp̄he t̄uko g'ẹp̄he ha gude mkpuma tuḡbua ya. Eze, bụ Rehobówamu mekebe ẹgwegwa nyita ugbo-inya iya gbalaa; ọ b̄uru iya ala Jierúsalem̄u. ¹⁹ E shi teke ono; ndu Ízurẹlu wata ekwefuru ọnu-ulo Dévidi ike byas̄u ntan̄u-a.

²⁰ Noo ya; ndu Ízurẹlu l'ophu n̄uma lẹ Jierobowamu bẹ lwawaru n̄u; ẹp̄he zia g'e je ekua ya. Ọ bya lẹ ndzukọ p̄hẹ; ẹp̄he mee ya eze ndu Ízurẹlu l'ophu. Ọp̄hu ọ d̄uedu ndu ọzo, ẹp̄he l'ọnulo kẹ Dévidi t̄uḡbaru; gbahaa ip̄fu Jiuda kpoloko.

Ozi, Shemaya ezi Rehobówamu
(2Ip̄he 11:1-4)

²¹ Rehobówamu larwuẹpho Jierúsalem̄u; ọ ch̄ikobe ip̄he, bụ ndu ojọgu ndu Jiuda; m̄ẹ ndu ip̄fu Benjiaminu; ụkporo ụnu unwoke ugbo ụkporo l'iri l'ẹbo, bụ ndu a h̄otar̄u ah̄ota; g'ẹp̄he je etsoo ndu Ízurẹlu ọgu; k'ọp̄hu ẹp̄he a-nataphu alị-eze ono az̄u woru n̄u Rehobówamu, bụ nwa Sólom̄onu.

²² Obenu lẹ Chileke byaru ep̄furu yeru Shemaya, bụ onye kẹ Chileke; s̄u: ²³ “Je akaru Rehobówamu nwa Sólom̄onu; mb̄u eze ndu Jiuda; l'ị kar̄u ndu Jiuda; m̄ẹ ndu Benjiaminu l'ophu; m̄ẹwaroya ndu ọp̄huu g'ẹp̄he ha ²⁴ lẹ Chip̄fu s̄uru-a: ‘Unu te ejekwa etso ụnwunna unu, bụ ndu Ízurẹlu ọgu. G'onyen̄onu lashikwaa ibe iya; noo k̄ele ọo mu bẹ ip̄he ono shi l'ẹka.’ ” Ọo ya bụ; ẹp̄he n̄uma ip̄he, Chip̄fu pfuru; laphu az̄u ẹgube ono, Chip̄fu pfuru ono.

Nwa eswi labo, e gude
mkpola-ododo kpua

²⁵ Tɔbudu iya bu; Jierobowamu bya akpua mkpukpu Shəkemu l'alì úbvú úbvú Ifuremu kpushia ya ike; buru l'eka ono. O buru l'eka ono be o shi je akpua mkpukpu Peniyelu.

²⁶ Jierobowamu bya epfua l'ime obu iya su: "Alì-eze-a be e-mechakwaa laphu onu-ulo Dévidi azu l'eka. ²⁷ O -buru le ndu-a ejeje egwe ngweja l'eze-ulo Chipfu; le Jierusalemu be obu phe a-laphukwa azu l'eka nnajiuphu phe no; mbu Rehobowamu, bu eze ndu Jiuda. Ephe eworu mu gbua; lapfushia Rehobowamu, bu eze ndu Jiuda."

²⁸ Oo ya bu; eze bya ejecha akpata ishi; o gude mkpola-ododo kpua unwu-eswi labo; bya asu phe: "Eje Jierusalemu be dunukaru unu enya. Unube ndu Izurelu; unu waa Chileke unu baa; mbu onye dufutaru unu l'alì Ijiputu!" ²⁹ O woru nanu dobe le mkpukpu Betelu; dobe nanu ophuu le mkpukpu Danu. ³⁰ Iphe ono buru iphe-aji; noo kele ephe baaharu unwu-eswi ono aja; je akpaa l'ophu no le Danu.

³¹ Jierobowamu kpushikwapho ulo-agwa l'eka aagwaje iphe; bya eshi l'ime ndu Izurelu ono l'ophu hota ndu abudu ndu Livayi ephe nodu anoduje egwe aja l'eka ono. ³² O bya edobe obo-iphe l'onwa esato le mboku, o du l'abali iri l'ise, bukwapho egube obo-iphe ophu aaboje l'alì Jiuda. Teme o nodu egwejewaro ngweja l'oru-ngweja. Nokwapho g'o meru iya le Betelu bu ono; mbu o wata agwa unwu-eswi ono, o kpushiru ono. O bya edobekwapho ndu a-noduje egwe ngweja le Betelu l'eka ono, aagwaje iphe ono. ³³ O -rwepho g'onwa esato du l'abali iri l'ise, bu iya bu mboku ono, o hfutaru l'obu iya doberu ndu Izurelu g'ephe boje obo-iphe ono; o bya

eje l'ọru-ngweja ono, ọ kpuru lẹ mkpukpu Bẹtelu ono; je anọdu iya kpọo ụnwù-isensu ọku.

13

Onye kẹ Chileke, shi l'alị Jiuda

¹ Noo ya; ọ bụerupho gẹ Jierobowamu pfuru l'iphu ọru-ngweja ono akpọ ụnwù-isensu ọku ono bẹ onye kẹ Chileke shi l'alị Jiuda gude opfu, shi Chipfu l'ọnu byarwuta Bẹtelu. ² Onye ono raa opfu ono, Chipfu pfuru ono arara kpua ọru-ngweja ono sụ: “Gube ọru-ngweja-a! Chipfu sụru-a: ‘Ee-mechaa nwụa nwa nwoke l'ọnulo Dévidi. Epha iya a-buru Jiosáya. Nwata ono bẹ e-gude ndu-uke ono, egweje eja l'eli eka ono, aagwajẹ iphe ono gwee eja; mbụ ndu ono, anọduje ngu l'eli akpọ ụnwù-isensu ọku ono. Ọkpu nemadzụ bẹ aakpọ ọku l'eli ngu!’” ³ Onye kẹ Chileke ono bya emee iphe-ọhubama sụ: “Ọwaa bụ iphe-ọhubama, Chipfu pfuru opfu iya sụ: ‘Oru-ngweja-a bẹ a-dakpọshihu; ntụ, dụ iya nụ awụshihu!’”

⁴ Eze, bụ Jierobowamu numaepho iphe ono, onye kẹ Chileke ara ekpu ọru-ngweja ono, nọ lẹ mkpukpu Bẹtelu ono; ọ gbẹ l'ọru-ngweja ono machia eka sụ: “Unu gude iya!” Eka ono, ọ mabẹru iya ono nwụa ya lwa; kpọhu iya nkụ k'ọphu bụ l'ọ tọ duedu ike sephu iya azu. ⁵ Ọru-ngweja ono dakpọshihu; ntụ iya wushihu, bụ iya bụ iphe-ọhubama ono, onye kẹ Chileke pfuhawaru lẹ Chipfu sụru l'oo-me ono.

⁶ Eze sụ onye kẹ Chileke ono: “Rwọnaa Chipfu, bụ Chileke ngu; mbụ pfunuru nụ iya l'iswi ehu mu; k'ọphu eka mu a-dụ g'o shi dụ.” Onye kẹ Chileke ono bya arwọo Chipfu; o mee; eka eze dụ g'o shihawaa dụ lẹ mbụ.

⁷ Eze sụ onye kẹ Chileke ono: “Tsoru mu g'anyi je l'unuphu g'iiria nri; gẹ mu anyakokwa ngu phọ iphe.”

⁸ Onye kẹ Chileke ono sụ eze: “O betakpọru i jee e-ke iphe, dụ l'ụlo ngu ẹbo; nụ mu uzi lanụ; bẹ mu tee tsodu ngu abahụ. Teme ọpụ mu ta abyadụ e-ri nri; ọzoo ngu-a mini l'ẹka-a. ⁹ Noo kẹle Chipfu nmarụ mu ọkwa iya anmanma sụ: ‘Be rikwa nri; ọpụ i ngụkwa mini; g'ọ tọ bụkwaru ụzo, i shiru bya bẹ ii-shi laa.’ ” ¹⁰ Ọo ya bụ; o tsoru ụzo ọzo; ọpụ ọ bụedu ụzo ọpụ o shiru g'ọobya Bẹtelu bẹ o shiru lashia.

Onye mpfuchiru Chileke, shi Bẹtelu

¹¹ O nweru nwoke ọgerenya, bụ onye mpfuchiru Chileke, bu lẹ Bẹtelu. Ụnwu nwoke ono je edokọtaru iya iphemiphe, onye kẹ Chileke phọ byaru emee lẹ Bẹtelu mbọku ono. Ọpụ, o pfukọtaru eze bẹ ẹphe pfukọtaru nna phẹ ono. ¹² Nna phẹ jia phẹ sụ: “?Bụ ụzo ole bẹ o shiru?” Ọo ya bụ; ụnwegirima iya ono bya egoshi iya ụzo ọpụ onye kẹ Chileke ono, shi Jiuda ono shiru. ¹³ Ọ sụ ụnwegirima iya ono: “Ngwa; unu doziaru mu nkapfụ-igara!” Ọo ya bụ; ẹphe doziaru iya nkapfụ-igara ono; o nyikota iya; ¹⁴ gbagbụa chipyabe onye kẹ Chileke ono. O je ahụma iya l'ẹka ọ nọ anọo l'upfu achi. Ọ jia ya sụ: “? Bụ gụbedua bụ onye kẹ Chileke ono, shi Jiuda?”

Ọ sụ iya: “Ee; ọo mbẹdua.”

¹⁵ Ọ sụ iya: “Tsuru mu g'anyi je l'unuphu g'ii-ria nri.”

¹⁶ Onye kẹ Chileke ono sụ iya: “Mu tee tsokwaru ngu alaphu azụ; ọpụ mu etsokwaru ngu abahụ ibe ngu; ọpụ mu erikwa nri; ọpụ mu angụkwa mini l'ẹka-a. ¹⁷ Noo kẹle Chipfu tūru mu ekemu sụ gẹ mu te erikwa nri; ọpụ mu angụkwa mini l'ẹka-a; teme g'ọ tọ bụkwaru ụzo ọpụ mu shiru bya bẹ mu e-shi laa.”

¹⁸ Ọ sụ iya: “Mbẹdua l'onwomu bụkwapho onye mpfuchiru g'i bụ. Ojosi, shi l'ẹka Chipfu bẹ pfuru yeru mu sụ gẹ mu bya eduphuta ngu azụ g'anyi je ibe mu; g'i

ria nri; ngwa mini.” Obenu l'oo uka be o dzuru iya egube ono. ¹⁹ Oo ya bu; onye ke Chileke ono tsoru iya; ephe je eria; ngwa l'ibe iya.

Oduma adzu-gbu onye ke Chileke, shi Jiuda

²⁰ Noo ya; ephe gudekwadu nri l'eka eri; Chipfu pfuru yeru onye mpfuchiru, ophu ka aburu ogerenya ono, duphutaru iya azu pho. ²¹ O raswerehu su onye ke Chileke ono, shi Jiuda ono: “Chipfu suru-a: ‘L'eshinu i ti meduru iphe, Chipfu pfuru ngu; ophu i ti dobeeduru ekemu ono, Chipfu, bu Chileke ngu turu ngu ono; ²² i lwaphuta azu; bya eria nri; ngwa mini l'eka ono, o suru ngu g'i ti rikwa nri; ophu i ngukwa mini ono; be e tee likwa odzu ngu l'ilu nna ngu phe!’ ”

²³ Onye ke Chileke ono richaepho nri; ngwa mini; onye mpfuchiru ono, duphutaru iya azu ono je edoziaru iya nkafu-igara iya. ²⁴ O lashia; yee oduma dzuda l'uzo. Oduma ono dzu-gbu ya; paru odzu iya togo le gbororo; nkafu-igara iya; me oduma ono pfuru iya le mgboru. ²⁵ Ndu nemadzu ghatashia; bya ahuma odzu iya g'o dabyiru l'uzo; waa oduma, pfuru iya le mgboru; ephe bahu le mkpukpu, nwoke ogerenya, bu onye mpfuchiru pho bu; je edoo ya.

²⁶ Teke onye mpfuchiru ono, bu iya dubataru iya l'ibe iya ono numaru iphe, meru nu; o su: “O kwa onye ke Chileke ono, te emeduru iphe, Chipfu pfuru ono. Chipfu wowaru iya nu oduma; o dzu ya; dzu-gbu; egube ono, Chipfu pfuru iya ya ono.”

²⁷ O su unwegirima iya: “Unu doziaru mu nkafu-igara.” Ephe bya edozia ya. ²⁸ O je je ahuma odzu ono g'o dabyiru l'uzo. Nkafu-igara; waa oduma pfuru iya le mgboru. Ophu oduma ono ta ataduru odzu iya ono; ophu o dzu-gbuduru nkafu-igara ono. ²⁹ Tobudu iya bu; onye

mpfuchiru ono pata odzu onye kẹ Chileke ono tukobe l'eli nkapfụ-igara; vulaa mkpụkpu iya; je araa ẹkwa iya; woru iya lia. ³⁰ Ọ bụru l'ilu nkiya bẹ o liru iya. Ẹphe raa ẹkwa iya sụ: “Oowa-e; nwune mu-e!”

³¹ O lichaẹ ya phọ; ọ sụ ụnwegirima iya: “Mu -nwuhuepho; unu lia odzu mu l'ilu ono, e liru onye kẹ Chileke ono; unu chiru ọkpu mu dokube ọkpu nkiya. ³² Noo kẹle ozi ono, Chipfu ziru iya; ọ bya araru kpua ọrungwẹja ono, dụ ẹ mkpụkpu Bẹtelu ono; mẹ ụlo-agwa ono, dụgbaa l'ẹka aagwajẹ iphe ẹ mkpụkpu, dụkota l'alị Samériya ono bẹ a-vụkotakwa.”

³³ Iphe ono mechakpọ; ọphu Jierobowamu ta aghaduru umere; haa eme ẹjo-iphe, oome. Iphe, o mechiaru bụ l'ọ gbẹ bya ahọttagbaa ndu a-nọdu egwe ẹja l'ẹka aagwajẹ iphe ono. Iphe, bụ onye ọ dụ g'ọ bụru uke gweje ngwẹja l'ẹka ono, aagwajẹ iphe ono bẹ ọonabataje; doo ya nsọ; mee ya onye egweje ngwẹja l'ẹka aagwajẹ iphe ono. ³⁴ Iphe ono bya aburu iphe-ẹji, dụ l'ọnulo Jierobowamu. Ọ bụru iya kpatarụ iphe, e meru ẹphe chihu ẹ mgboko; woru phẹ mee ẹphe bụru mkpurupyata.

14

Ozi, Chipfu ziru Ahayijia g'o zia Jierobowamu

¹ Ẹ teke ono bẹ iphe-ememe guderu Abáyijia, bụ nwa Jierobowamu. ² Jierobowamu sụ nyee ya: “Gbẹshi; mee onwongu g'ị gbaa iche; g'ọ tọ dụ onye a-hụbe ngu ama l'ị bụ nyee mụbe Jierobowamu. Tugbua jeshia mkpụkpu Shilo. Ịi-hụma onye mpfuchiru Chileke, bụ Ahayijia l'ẹka ono; mbụ onye ono, sụru ẹ mu a-buru eze ndu Ízurelu

ono. ³ Guderu iya ishi buredi iri; waa akara; mę ite manụ-
 ęnwu; g'ọ karụ ngu iphe, e-mechaa nwua l'ęhu nwata-
 a.” ⁴ Nyee Jierobowamu bya emee ya nno; bya agbęshi
 tųgbua; ọ bụru iya eje mkpụkpu Shilo l'ibe Ahayijia.

Ahayijia bę ta aphụ-rweędu aphụ-rwe; kęle nka
 lawarụ iya l'ęnya. ⁵ Ọle Chipfu bę pfuhawaru Ahayijia
 sụ: “Nyee Jierobowamu bę abyakwa ngu akpata ishi ęhu
 nwa iya, iphe eme. Ọ bụru iphe, ii-pfuru iya bụ ęgube-a;
 waa ęgube-a. Noo kęle teke ọ byarwutaru; bę oo-meahaa
 g'ọ bụ onye ọzo dụ iche.”

⁶ No iya; Ahayijia bya anụmaepho igiji Ọkpa iya g'ooje
 abya l'Ọnu ụlo; ọ sụ: “Bata-o; nyee Jierobowamu! ?
 Bụ gụnu meru g'o gude ị nọdu eme g'a sụ l'ị bụ onye
 ọzo? E zikwaru mu ozi, dụ ęji gę mu zia ngu. ⁷ Lashia;
 je ezia Jierobowamu sụ iya lę Chipfu, bụ Chileke kę
 Ízuręlu sụru-a: ‘Mu kutseru ngu l'echilabọ ndu Ízuręlu;
 mee ngu; ị bụru onye-ishi ndibe mu, bụ Ízuręlu. ⁸ Mu
 bukafụ ali-eze ono l'Ọnulo kę Dévidi woru iya nụ ngu;
 ọphu ị tị dudu gę nwozi mu, bụ Dévidi, bụ onye ono,
 mekọtaru ekemu mu; bya egude obu iya g'ọ ha tsoo mu;
 bya abụerupho iphe, pfuru nhamụnha kpęekpu bę o shi
 emeje l'iphu mu. ⁹ Ęjo-iphe, i meru bę kakọta kę ndu
 ọphu vu ngu ụzo. I meshiru onwongu agwa; gude igwe
 kpụshia ụnwu ntękpe; shi nno kpatsua mu ęhu-ęghu;
 tęme i wowaru mu docha edocha l'azụ ngu.

¹⁰ “ Sụ-a; iphe ono, i meru ono; bę e-mekwa gę mu
 wobata ęjo-iphe l'ibe Jierobowamu. Iphe, bụ nwa nwoke
 shi l'ibe iya; m'ọ bụ ohu; m'ọ bụ amadu lę Ízuręlu bę
 mu e-me g'ęphe chihu. Ọo g'ęekpoje ntụ-a bụ gę mu e-
 kpofu ndibe Jierobowamu; jasụ ibe iya l'ophu abvụkota.
¹¹ Onye shi l'Ọnulo Jierobowamu -nwụhu lę mkpụkpu bę
 bụ nkụta a-ta anụ iya; onye ọphu nwụhuru l'azụ ęgu

bụ udele bẹ a-vụka anụ iya. Nokwa gẹ Chipfu pfuru bụ ono.'

¹² “A bya lẹ gụbedua; tughua lashi ibe ngu. I - bebeepho tũa okpa lẹ mkpukpu unu bẹ nwata ono a-nwuhu. ¹³ Ndu Ízurelu l'ophu bẹ a-kwa ekwa nwata ono; woru iya lia. Oo ya kpoloko l'iphe, bụ unwu Jierobowamu bụ onye ee-li elili; noo kẹle oo ya kpoloko bụ onye Chipfu, bụ Chileke kẹ Ízurelu humaru iphe, dũ ree l'ehu l'ibe Jierobowamu l'ophu.

¹⁴ “Ozo bụ l'oo Chipfu l'onwiya a-pfube onye a-buru eze ndu Ízurelu. O buru onye ono e-kpo ndibe Jierobowamu g'eekepoje ntũ-a. Mbũ; o buakwa iphe nta; e tee dobeekwa iya edobe. ¹⁵ Chipfu bẹ a-da ndu Ízurelu eka kẹ njo l'ehu; k'ophu ephe a-dũ g'ekperema, enwunga enwunga lẹ mini. Oo-pheshi phẹ epheshi l'alĩ oma ono, o nũru nna phẹ ono; woru phẹ tukashia nanũ nanũ l'azũ enyimu Yufurėtisu. Noo kẹle ephe gudewaa itso Ashera ono, ephe kpobegbaaru ono kpatsu Chipfu ehueghu. ¹⁶ Oo-gude k'iphe-ẹji ono, Jierobowamu meru ono; mẹ k'iphe-ẹji ono, o meru ndu Ízurelu ye eka ono; mĩa ndu Ízurelu enya.”

¹⁷ Tọbudu iya bũ; nyee Jierobowamu gbalihu; o buru iya ala Tĩa. Atũtu, otu okpa l'onulo; nwata ono nwuhu. ¹⁸ Ízurelu l'ophu lia ya; kwaa ekwa iya egube ono, Chipfu shi l'onu onye-ozĩ iya, bũ Ahayijia, onye mpfuchiru Chileke pfuhawa iya ono.

Anwuhu Jierobowamu

¹⁹ Iphe ozo, nwugbaberu nũ teke Jierobowamu bũ eze; mẹ ogu, o lwuru; mẹ g'o gude buru eze bẹ e dekotaru l'ekwo-akọ, e deshuru iphe, ndu eze ndu Ízurelu meru.

²⁰ Jierobowamu bẹ buru eze ukporo apha l'apha labo. O

nwuhu lapfushia nna iya phe. Nadabu, bu nwa iya buru eze nochia enya iya.

Teke Rehobowamu bu eze ndu Jiuda

²¹ Rehobowamu; nwa Solomonu buru eze le Jiuda. O nowaru ukporo apha labo l'apha lanu; teke o bya aburu eze obu. Iphe, o noru l'aba-eze bu apha iri l'esaa le Jierusalemu, bu iya bu mkpukpu ono, Chipfu hofutaru l'ipfu izurelu l'ophu g'o buru eka epha iya e-reje ire ono. Epha ne iya bu Nama onye Amonu.

²² Ndu Jiuda bya emee ejo-ememe l'enya Chipfu. Iphe-eji, ephe meru kpatsu Chipfu okophoo; kele ephe meru iphe-eji, ka ophu nna phe meru. ²³ Ephe kpatakwarupho eka aagwaje iphe doberu onwophe; dobegbaa mkpuma, du nsu; me itso Ashera l'ubvu; me le mkpula mkpula oshi, kpugbaaru ke gayii. ²⁴ L'ali ono l'ophu be ephe nwekwarupho unwoke, agba ukpara l'ulo agwa phe. Urwuali ono, ohamoha shi arwu ono; mbu ohamoha ono, Chipfu chifuru l'ali phe woru iya nu ndu izurelu ono; be ephe arwukota g'o ha.

Ndu Ijiputu ezebata le Jierusalemu

(2Iphe 12:1-11)

²⁵ O be l'apha, kwe Rehobowamu apha ise, o wataru aburu eze; Shishaku, bu eze ndu Ijiputu byatashia ugu le Jierusalemu. ²⁶ O bya evukochaa eku, du l'ulo Chipfu; me eku, du l'ulo eze. O vutakota iphemiphe; mbu chitachaa iphe, eegudeje egbobuta onwonye ono g'o ha, Solomonu gude mkpola-ododo kpushia pho. ²⁷ Tobudu iya bu; eze, bu Rehobowamu bya egude onyirubvu kpu-phukota iphe ono azu; gude dochia enya iya ophuu; bya eworu iya ye l'eka ndu-ishi ndu eche onu eka eeshije abahu l'ibe eze nche; g'ephe leta iya enya. ²⁸ O nodu abujeru teke eze eje l'ulo Chipfu; ndu nche ono aparu

iphe, eegudeje egbobuta onwonye ono. E -mechaa; ephe ewophuta iya azụ bya edobe l'ụlo-nche.

Anwụhu Rehobówamu

(2Iphe 12:15-16)

²⁹ Iphe Ọzo, Rehobówamu megbabèru; mę iphemiphe, o mekọtaru bę e dekọtaru l'ekwo-akọ, e deshiru iphe, ndu eze ndu Jiuda meru. ³⁰ Rehobówamu yę Jierobowamu ta alwụ-buhujeduru ọgu alwụ-buhu. ³¹ Rehobówamu bya anwụhu lapfushia nna iya phę. E lia ya l'eka e liru nna iya phę lę mkpụkpu Dévidi. Epha ne iya bụ Nama onye Amọnu. Abyíjiam, bụ nwa iya nwoke bụru eze nọchia ęnya iya.

15

Teke Abyíjiam bụ eze ndu Jiuda

(2Iphe 13:1—14:1)

¹ O be l'apha, kwe Jierobowamu nwa Nebatu apha iri l'ęsato, ọ watarụ abụ eze ndu Ízurelụ; Abyíjiam bahụ l'aba-eze ndu Jiuda. ² Iphe, ọ nọru l'aba-eze lę Jierúsalemụ bụ apha ęto. Epha ne iya bụ Maka nwada Abishalomụ.

³ Abyíjiam bę mekọtaru iphe-ęji, nna iya mehawaru. Obu iya l'ophu bę ọ tọ kpọduru ye l'eka Chipfu, bụ Chileke iya nọ; ęgube ono obu Dévidi, bụ nna iya oche shi dụ phọ. ⁴ Ọle ọo opfu ęhu Dévidi bę Chipfu, bụ Chileke iya gude nụ iya nwa, a-nọchia ęnya iya lę Jierúsalemụ; bya emee gę Jierúsalemụ pfushia ike. ⁵ Iphe, kparụ iya nụ bụru lę Dévidi bę meru iphe, pfuru ọto l'ęnya Chipfu. Ọ tọ hajęduru eme iphe, Chipfu turu iya ekemu iya jasụ g'ọ nọ-beru; a -gụfuepho k'opfu ęhu Uráya, bụ onye Hetu.

⁶ Ọgu gudeẹpho adapheru Rehobówamu yẹe Jierobowamu jeye gẹ Abyíjiam nọ-beru.

⁷ Iphe Ọzo, Abyíjiam megbabẹru; mẹ iphemiphe, o mekọtaru bẹ e dekọtaru l'ẹkwo akọ, e deshiru iphe, ndu eze ndu Jiuda meru. ⁸ Ọo ya bụ; Abyíjiam nwụhu lapfushia nna iya phẹ. E lia ya lẹ mkpụkpu Dévidi. Asa, bụ nwa iya nwoke bụru eze nọchia ẹnya iya.

Teke Asa bụ eze ndu Jiuda

(2Iphe 15:16–16:6)

⁹ L'apha, kwe Jierobowamu ụkporo apha, e -shi teke o beberu bụru eze ndu Ízurelu bẹ Asa byaru abụru eze ndu Jiuda. ¹⁰ Iphe, ọ nọru l'aba-eze bụ ụkporo apha labọ l'apha lanụ lẹ Jierúsalem. Epha ne iya oche bụ Maka nwada Abishalomu.

¹¹ Asa bẹ meru iphe, pfuru ọto l'ẹnya Chipfu; ẹgube Dévidi, bụ nna iya meru. ¹² Ọ chịshikotaru iphe, bụ unwoke, agba ụkpara l'ụlo agwa l'alí ono l'ophu; bya alwụkota nshi, nna phẹ gwọtaru dobe. ¹³ Ọ nafucharu Maka, bụ ne iya oche ọkwa eze-nwanyị, ọ bụ; kẹle o doberu ẹjo itso agwa Ashera. Asa bẹ gbukwoshiru itso Ashera ono je akpọo ya ọku lẹ nsụda nggele Kidirọnu.

¹⁴ A -gụfukpooro lẹ Asa ta aphọshiduru ẹka ono, aagwajẹ iphe ono; obu iya g'ọ ha bẹ ọ kpọkotaru ye l'ẹka Chipfu nọ jeye g'ọ nọ-beru. ¹⁵ O wotaru iphe, nna iya doberu nsọ; mẹ iphe, yẹbedua doberu nsọ bya edobe l'eze-ulo Chipfu; mbụ mkpọla-ọchaa; mẹ mkpọla-ododo; mewardo ivu Ọzo.

Asa etso Basha Ọgu

(2Iphe 16:1-6)

¹⁶ Ọgu gudeẹpho adaru Asa yẹe Basha, bụ eze ndu Ízurelu teke ẹphenebo bụ ishi. ¹⁷ Basha, bụ eze ndu Ízurelu bapfu ndu Jiuda ọgu; bya akpụaha mkpụkpu

Rama g'o shihu ike; g'ee-shi g'ọ tọ dọ onye e-shi lẹ kẹ Asa, bụ eze ndu Jiuda lufu; ọzoo bahu iya abahu.

¹⁸ Tọbudu iya bụ; Asa wotakọta mkpọla-ọchaa; mẹ mkpọla-ododo, phoduru nụ l'ẹku, dọ l'eze-ulo Chipfu; mẹ l'ẹku, dọ l'ibe eze; woru ye ndu-ozu iya l'ẹka; bya ezia phẹ g'ẹphe je ibe Benu-Hadadu nwa Taburimonu; mbụ nwanwa Heziyọnu, bụ eze ndu Aramu. Ẹka o bu bụ lẹ Damasukosu. G'ẹphe je ezia ya sụ: ¹⁹ “Gẹ mu lẹ ngu tughanu buru nanu; ẹgube nna mu yele nna ngu shi tughba ono. Owaa bụ mkpọla-ọchaa; mẹ mkpọla-ododo, mu achie ngu. Jiko tughbunaa je emebyia atughba ono, unu lẹ Basha, bụ eze ndu Izurelu tughbaru ono; k'ọphu ọparu mu haa.”

²⁰ Ọo ya bụ; Benu-Hadadu kweta iphe ono, eze, bụ Asa pfuru ono. O yefu ndu-ishi ndu ojogu iya; ẹphe jeshia ọgu lẹ mkpukpu, dugbaa l'alị Izurelu. Ẹphe lwuta mkpukpu Ijionu; mẹ mkpukpu Danu; mẹ mkpukpu Abelu-Betu-Maka; mẹ mkpukpu Kineretu l'ọphu; mẹkpoo alị ndu Nafutali l'ọphu. ²¹ Basha numaepho iphe, meru nụ; ọ haa akpu mkpukpu Rama g'o shihu ike; ọ buru iya ala Tiza. ²² Tọbudu iya bụ; eze, bụ Asa bya atuaru ndu Jiuda l'ọphu ekemu; ọphu ọ dudu onye ọ gufuru. Ọ sụ g'ẹphe je evutakọta mkpuma ono; yee oshi ono, Basha shi gude akpu mkpukpu Rama g'o shihu ike ono. Ọ buru iya be eze, bụ Asa gude kpua mkpukpu Geba, dọ l'alị Benjiaminu; o shihu ike; waa mkpukpu Mizupa.

*Anwuhu Asa
(2Iphe 16:11-14)*

²³ Iphe ọzo, Asa megbaberu; mẹ ehuka ehuka, o mekotaru; waa iphemiphe, o meru; mẹkpoo mkpukpu, ọ kpushiru be e dekotaru l'ekwo-ako, e deshiru iphe, ndu eze ndu Jiuda meru. Ọ buru g'ọ kahwaru buru

ogerenya be iphe-ememe meaharu iya l'okpa. ²⁴ Oo ya bu; Asa bya anwuhu lapfushia nna iya phe; e lia ya l'eka e liru nna iya phe le mkpukpu Dévidi, bu nna iya. Jiehoshafatu, bu nwa iya nwoke buru eze nochia enya iya.

Teke Nadabu bu eze ndu Ízurèlu

²⁵ Nadabu, bu nwa Jierobowamu bya aburu eze ndu Ízurèlu l'apha, kwe Asa, bu eze ndu Jiuda apha labo. Iphe, Nadabu noru l'aba-eze ndu Ízurèlu bu apha labo. ²⁶ O mee ejo-ememe l'enya Chipfu; tsokota uzo nna iya tsoru; mbu mee iphe-eji ono, o kpataru ndu Ízurèlu ye eka ono.

²⁷ Basha nwa Ahayijia k'onulo Isaka bya agbaaru Nadabu ejo-idzu; woru iya gbua le mkpukpu Gibetonu, du l'ali Filisitayinu; le teke ono, Nadabu yee ndu Ízurèlu l'ophu kephetaru mkpukpu ono. ²⁸ O buru l'apha, kwe Asa apha eto, o bu eze ndu Jiuda be Basha gburu Nadabu; bya aburu eze nochia enya iya.

²⁹ Basha bebeerupho buru eze; o gbushikota ndibe Jierobowamu g'ephe ha. Ophu o dudu onye o haru g'o nodu ndu l'ibe Jierobowamu. O tuko phe g'ephe ha gbushikota egube ono, Chipfu shi l'onu onye-ozu iya, bu Ahayijia ke Shilo pfua l'oo-du ono. ³⁰ O buru iphe, kparu iya nu bu k'iphe-eji ono, Jierobowamu meru; me ophu o kpataru ndu Ízurèlu ye eka ono; me k'ehu-eghu ono, o kpatsuru Chipfu, bu Chileke Ízurèlu.

Anwuhu Nadabu

³¹ Iphe ozo, nwugbaberu nu teke Nadabu bu eze; me iphemiphe, o meru be e dekotaru l'ekwo-ako, e deshiru iphe, ndu eze ndu Ízurèlu meru. ³² Ogu gudeepho adaru Asa yee Basha, bu eze ndu Ízurèlu teke ephenebo bu ishi.

Teke Basha bụ eze ndu Ízurẹlu

³³ O bụru l'apha, kwe Asa apha ẹto, o bụ eze ndu Jiuda; bẹ Basha nwa Ahayijia byaru aburu eze kẹ ndu Ízurẹlu lẹ mkpụkpu Tịza. Iphe, o nọru l'aba-eze ono bụ ụkporo apha l'apha ẹno. ³⁴ O mee ẹjo-ememe l'ẹnya Chipfu; tsoẹpho ụzo kẹ Jierobowamu; mekọta iphe-ẹji ono, o kpatarụ ndu Ízurẹlu mee ono.

16

¹ Tọbudu iya bụ; Chipfu bya epfuaru Jiehu; nwa Hanani iphe larụ lẹ k'ẹhu Basha sụ: ² “Eshi ophu mu kulitaru ngu l'ime urwuku; bya emee ngu g'ị bụru onye edu ndibe mu, bụ ndu Ízurẹlu; ị gbẹ ghaa ophu tsochiaru ụzo kẹ Jierobowamu; bya emewaa gẹ ndibe mu, bụ ndu Ízurẹlu mee iphe-ẹji; mbụ g'ẹphe gude iphe-ẹji phẹ ono kpatsu mu ẹhu-eghu; ³ bẹ mu e-me gẹ Basha; mẹ ndibe iya chihu. Mu e-me ndibe ngu ẹgube ono, mu meru ndibe Jierobowamu; nwa Nebatu. ⁴ Ndibe Basha phẹ onye ophu, nwuhuru lẹ mkpụkpu bụ nkuta a-ta iya. Onye ophu, nwuhuru lẹ mgbẹgu aburu ẹnu, ephe l'eli a-vuka anụ iya.”

Anwuhu Basha

⁵ Iphe ozo, nwugbaberu nụ teke Basha bụ eze; mẹ iphe, o meru; mẹ ẹhuka ẹhuka, o mekọtaru bẹ e dekọtaru l'ẹkwo-akọ, e deshiru iphe, ndu eze ndu Ízurẹlu meru. ⁶ Basha bya anwuhu lapfushia nna iya phẹ; e lia ya lẹ mkpụkpu Tịza. Ela, bụ nwa iya nwoke bụru eze nọchia ẹnya iya.

⁷ Opfu, Chipfu ono, onye mpfuchiru Chileke, bụ Jiehu; nwa Hanani pfuru l'opfu ẹhu Basha yẹle ndibe iya phọ vukotaepho. O bụru iphe, kparụ iya nụ bụ k'ẹjo-iphe, o megbabẹru l'ẹnya Chipfu; shi nno kpatsu iya ẹhu-eghu;

mbụ bya emeahaa gę ndibe Jierobowamu; ọle ọ gbekwa bụru yębedua gbushiru phę.

Teke Ela bụ eze ndu Ízuręlu

⁸ Ọ bụru l'apha, kwe Asa ụkporo apha l'apha ishii, o shi bụtaru eze ndu Jiuda; bę Ela nwa Basha byaru abụru eze ndu Ízuręlu. Iphe, ọ nọru l'aba-eze ono bụ apha labọ lę Tịza.

⁹ Onye-ozii iya, bụ Zimiri, bụ onye-ishi nkeru-ębo ụgbo-inya iya bya agbaaru iya ęjo-idzu. Teke ono bę Ela noro l'ulo Aza, bụ onye-ishi l'ibe-eze lę mkpukpu Tịza angụ mę angụ-sweshi iphu. ¹⁰ Zimiri bapfu iya je echitsua ya l'ali; woru iya gbua. Ọ bụru l'apha, kwe Asa ụkporo apha l'apha ęsaa, o shi bụtaru eze ndu Jiuda bę Zimiri gburu Ela ọbu; bya abụru eze nọchia ęnya iya.

¹¹ Zimiri bụerupho eze; ọ bụru anozeta, ọ nọzetaru l'aba-eze ono; ọ tuko ndibe Basha gbushikota. Ọphu ọ dudu nwa nwoke, o gbuphodoru mę nanu. O gbukotaru abubu iya phę; mę ndu ęphe l'iya eshi onya. ¹² Ọo ya bụ; Zimiri bya emee; ndibe Basha l'ophu bükotaru mkpurupyata. E shi nno; ọ vua mbụ opfu ono, Chipfu shi l'onu Jiehu, bụ onye mpfuchiru iya pfua lę k'ęhu Basha ono. ¹³ Iphe, kpataru iya nu bụru iphe-ęji ono, Basha yęe nwa iya, bụ Ela meshiru; teme ęphe kpata gę ndu Ízuręlu mekwaa ya pho ono; mbụ gude ọgalemkpa agwa ono, ęphe agwa ono; shi nno kpatsu Chipfu, bụ Chileke kę Ízuręlu ęhu-ęhu.

¹⁴ Iphe ọzo, nwugbaberu nu teke Ela bụ eze; mę iphe, o meshiru bę e dekotaru l'ekwo-akọ, e deshiru iphe, ndu eze ndu Ízuręlu meru.

Teke Zimiri bụ eze ndu Ízuręlu

¹⁵ Ọ bụru l'apha, kwe Asa ụkporo apha l'apha ẹsaa, o shi bụtaru eze ndu Jiuda; bẹ Zimiri nọru abali ẹsaa l'aba-eze lẹ mkpụkpu Tịza. Teke ono bẹ ndu ojogu ndu Ízurẹlu dọru lẹ mkpụkpu Gibetonu ono, dọ l'alị Filisitayinu.

¹⁶ Ndu ono, dọru nụ ono bya anuma lẹ Zimiri bẹ gbaru eze ẹjo-idzu; gbua ya; ẹphe nọdu mbọku ono l'ẹka ono, ẹphe dọru ono mee Omuri, bụ onye-ishi ndu ojogu ono g'ọ bụru eze ndu Ízurẹlu. ¹⁷ Ọo ya bụ; Omuri yee ndu Ízurẹlu ono, yee ya nọkota lẹ Gibetonu; shi l'ẹka ono wufu tųgbua je ekepee mkpụkpu Tịza. ¹⁸ Zimiri hụmaepho l'aanatawa mkpụkpu ono; ọ bahu l'ime ụlo, dọ l'ibe-eze, bụ ẹka aanọduje zeeru onwonye; nọdu iya l'ime nwuru ọku ye l'ụlo-eze ono; o tsugbua ya. ¹⁹ Mkpata iya bụru iphe-ẹji, o megbabẹru. O meru ẹjo-iphe l'ẹnya Chipfu; bya etsoo ụzo Jierobowamu; mee iphe-ẹji ono, ọ kpataru gẹ ndu Ízurẹlu ye ẹka ono.

²⁰ Iphe ọzo, nwugbaberu nụ teke Zimiri bụ eze; mẹ ẹjo-idzu, ọ gbaru bẹ e dekotaru l'ẹkwo-akọ, e deshiru iphe, ndu eze ndu Ízurẹlu meru.

Teke Omuri bụ eze ndu Ízurẹlu

²¹ Tọbudu iya bụ; ndu Ízurẹlu bya ekekaha onwophẹ ẹbo. Ndu lanụ tųru ikè yeru Tibuni; nwa Ginatu g'ẹphe mee ya eze; ndu ọphuu tųru ikè yeru Omuri. ²² Ọle ndu ọphu tsoru Omuri bẹ ka ndu ọphu tsoru Tibuni; nwa Ginatu ọkpehu. E mechaa; Tibuni nwuhu; Omuri bụru eze.

²³ Ọ bụru l'apha, kwe Asa ụkporo apha l'apha iri lẹ nanu, o shi bụtaru eze ndu Jiuda; bẹ Omuri byaru aburu eze ndu Ízurẹlu. Iphe, ọ nọru l'aba-eze bụ apha iri l'ẹbo. Apha ishii bẹ ọ bụru eze lẹ mkpụkpu Tịza. ²⁴ Ọ bya azuta úbvú Samériya l'ẹka Shemeru. Ọ bụru mkpọla-ọchaa, ẹrwa iya dọ talentu labọ bẹ ọ zuru iya. Ọ bya

akpua mkpukpu l'eli úbvú ono; woru iya gúa Samériya, bukwapho epha Shemeru ono, bu onye shihawaa nweru úbvú ono.

²⁵ Omuri be meru ejo-ememe l'enya Chipfu. Ejo-iphe, o meru be kakota ke ndu vuhawa iya uzo. ²⁶ Noo kele o tsoru uzo Jierobowamu; nwa Nebatu; bya emee iphe-eji ono, o meru ge ndu Izurelu ye eka ono; mbu gude agwaphe ogalemkpa agwa shi nno kpatsua Chipfu, bu Chileke ke Izurelu ehu-eghu.

Anwuhu Omuri

²⁷ Iphe ozo, nwugbaberu nu teke Omuri bu eze; me iphe, o meru; me ehuka ehuka, o mekotaru be e dekotaru l'ekwo-ako, e deshiru iphe, ndu eze ndu Izurelu meru. ²⁸ Omuri nwuhu lapfushia nna iya phe. E lia ya le Samériya. Ehabu, bu nwa iya nwoke buru eze nochia enya iya.

Teke Ehabu bu eze ndu Izurelu

²⁹ O buru l'apha, kwe Asa ukporo apha l'apha iri l'esato, e -shi g'o byaru aburu eze ndu Jiuda; be Ehabu nwa Omuri byaru aburu eze ndu Izurelu. Iphe, o noru l'aba-eze bu ukporo apha l'apha labo le Samériya. ³⁰ Ehabu nwa Omuri bya emee ejo-ememe l'enya Chipfu kangokotachaa ndu ophu vuhawa iya uzo buru eze. ³¹ O to bulekwa l'o meru iphe-eji ono, Jierobowamu nwa Nebatu meru kpoloko; obenu l'o lukwarupho Jiezebelu nwada Etu-Belu, bu eze ndu Sayidonu. O gwaru agwa ono bu Balu; bya abaru iya eja. ³² O kpuru Balu oru-ngweja l'ulo Balu, o kpuru le mkpukpu Samériya. ³³ Ehabu dobekwarupho ntেকে Ashera; bya emebaa iphe ozo gude kpatsua Chipfu, bu Chileke ke Izurelu ehu-eghu; mbu kangokota ndu ophu vuhawa iya uzo.

³⁴ Ọo teke Éhabu bụ eze bẹ Hiyẹlu kẹ Bẹtelu kpuru mkpụkpu Jieriko. Teke ọ turu ọkpa igbulọ mkpụkpu ono bẹ o phuru iya ishi ọkpara iya nwoke, bụ Abiramu; o phua ya ishi mbuhu ime iya nwoke, bụ Segubu teke ooye ọnu ẹka ee-shije abahụ lẹ mkpụkpu ono. Ọ dūepho ẹgube ono, Chipfu pfuhawaru iya e -shi l'ọnu Jioshuwa nwa Nunu.

17

Okpoko-óhà aanu Elayijia nri

¹ Noo ya; Elayijia, bụ onye mkpụkpu Tishibe, dū l'alị Giladu bya asụ Éhabu: “Eshinu Chipfu, bụ Chileke kẹ Ízurẹlu nọ ndzụ g'ọ nọ iya-a; mbụ onye ono, mu ejeru ozi; bẹ iyi ta abyadụ l'a-da; ọphu mini ta abyadụ e-dze l'ime apha olemole; gbahaepho lẹ mu sụru g'o dzee.”

² Chipfu bya epfuaru Elayijia sụ: ³ “Tugbua lufu l'ẹka-a; swia ụzo ẹnyanwu-awawa je edomia onwongu lẹ mgboru nggele Keritu, dū l'ụzo ẹnyanwu-awawa Jiódanu.

⁴ Ọo lẹ nggele ono bẹ iyi-nguje mini; tẹme mu pfuwaru okpoko-óhà g'ọ patajẹru ngu nri l'ẹka ono.”

⁵ Ọo ya bụ; Elayijia tugbua je emee gẹ Chipfu sụru iya g'o mee. Ọ tugbua je anọdu lẹ mgboru nggele Keritu ono, dū l'ụzo ẹnyanwu-awawa Jiódanu. ⁶ Okpoko-óhà nọdu apatajẹru iya nri waa anụ l'ụtsu; pataru iya nri waa anụ l'ụzenyashi. Ọ buru lẹ nggele ono bẹ ọonguje mini.

⁷ A nonyaa; nggele ono tahụ; kẹle igwe te edzeduru mini l'alị ono.

Elayijia yee nwanị Zarefatu, ji iya anọedu

⁸ Tọbudu iya bụ; Chipfu bya epfuaru Elayijia sụ: ⁹ “Gbalihuẹkwapho jeshia mkpụkpu Zarefatu ono, dū lẹ Sayidonu je anọdu l'ẹka ono. O nweru nwanị, ji iya anọedu bu l'ẹka ono, mu pfuwaru g'ọ nuje ngu nri.”

¹⁰ Ọo ya bụ; Elayijia tughua; ọ bụru iya eje mkpukpu Zarefatu. O -rwuepho onu-abata mkpukpu ono; o nweru nwanyi, ji iya anodu, no l'eka ono akpata nku. Elayijia kua ya su: "Jiko kutaeshikwa nwamini ye l'iphe wotaru mu ge mu nua" ¹¹ Nwanyi ono tughua ge ya je ekutaru iya mini obu; Elayijia kua ya su: "Jiko wotafukwaaru mu ro nwibiribe buredi."

¹² Nwanyi ono su: "Oo ge Chipfu, bu Chileke ngu no ndzu g'o no iya-a; bu g'o bu ire-lanu le mu te enwedu buredi. Iphe, mu nweru kpoloko bukwa nwamkpoji-eka nwa ukpokutu-nri, du l'ite; waa nwa manu, du l'ite-mkpa. Oo ya be mu akpata nku-a ge mu ala je emee ya ge mu le nwa mu ria. Anyi -richaa ya; anyi anoduwaro egu jasu anyi anwuhu."

¹³ Elayijia su iya: "Ta atsushi ebvu. Laa je emee ya egube ono, i pfuru ono. Ole oo g'i vuadaru uzo gude nwukpokutu iphe ono ghetaka, ha nwanshi wotaru mu. E -mechaa; l'i ghetawaro ke gu le nwa ngu.

¹⁴ Noo kele Chipfu, bu Chileke ke Izurelu suru-a: 'Nwa ukpokutu-nri ono taa byadu a-bvu abvubvu l'ite ono; ophu ite-mkpa manu ono ta abyadu a-du iphoro gbiriri jasu mboku, Chipfu e-me g'igwe dzee mini le mgboko.' "

¹⁵ O tughuekwapho je emee ge Elayijia pfuru iya. Noo ya; nwanyi ono waa ndibe iya; me Elayijia bya enweru nri ephe erije mbokumboku. ¹⁶ Ophu nwa ukpokutu-nri ono abvujeduru abvubvu l'ite ono; teme ophu ite-mkpa ono ta adujeduru iphoro; egube ono, Chipfu shi l'onu Elayijia pfua ya ono.

¹⁷ A nonyaa iphe-ememe gude nwa nwanyi ono, bu iya nwe ulo ono. Iphe-ememe obu nodu aka iya njo eje; jasu o woru iya gbua. ¹⁸ Nwanyi ono su Elayijia: "Gube onye ke Chileke; ?bu gunu be i-su le mu mekataru ngu? ?I

byaru g'i nyataru mu iphe-aji, mu meru; shi nno gbua nwa mu-a?"

¹⁹ Elayijia su iya: "Kee mu nwa ngu obu!" Elayijia bya ekuta iya l'utapfu nwanyi ono; bya ekuba l'ulo eli, l'eka onoduje; je enyebi iya l'oshi-azee ya. ²⁰ O bya araku Chipfu; su: "Gube Chipfu, bu Chileke mu; ?i mefuaru g'ejo akpamara owa-a dapfuta nwanyi-a, ji iya anodedu-a, mu no l'ibe iya-a; mbu ke g'i mee ge nwa iya nwuhu?"

²¹ Tobudu iya bu; Elayijia dakoru nwata ono l'eli ugbo eto machia onwiya; bya araku Chipfu su: "Jiko Chipfu, bu Chileke mu; menaa ge ndzu nwata-a lwaphutaru iya azu!"

²² Chipfu numa olu Elayijia. Ndu nwata ono bya alwaphutaru iya azu; o gbakerehu. ²³ Elayijia kulita nwata ono shi l'ulo-eli ono nyizeta le k'ali. O kuru iya nu ne iya su: "Wa nwa ngu baa; o nowa ndzu."

²⁴ Nwanyi ono su Elayijia: "O nta-a be mu maru l'i bu onye ke Chileke; teme l'opfu, Chipfu shi l'onu ngu pfua be bu okpobe-opfu."

18

Elayijia yee Obedaya

¹ A nonyakpowaro-o; no-rwua apha k'eto; Chipfu su Elayijia: "Je egoshi Ehabu onwongu; ge mu bya e-me g'igwe dzee mini le mgboko." ² Oo ya bu; Elayijia jeshia egoshi Ehabu onwiya.

Teke ono be egu kabaa emeshi ike le Sameriya. ³ Ehabu bya eku Obedaya, bu onye-ishi l'ibe iya. Obedaya bu onye Chipfu duru le nsu shii. ⁴ Noo kele teke Jiezebelu shi egbushi ndu mpfuchiru Chipfu be bu Obedaya chitaru ndu mpfuchiru Chipfu ono ukporo umadzu ise je edomishia l'ogba. O dobecharu phe ukporo labo l'umadzu iri iri l'ogba lanu; azu phe le nri; bya ekeje

phẹ mini. ⁵ Éhabu sụ Obedaya: “G'anyi jegbabẹkota alị-a l'ẹka obvu-mini dụ; mẹ nsuda nsuda dukota nụ; g'a maru; ?anyi a-huma irwu-ẹswa; shi nno dzọọ ịnya anyi; mẹ ịnya-mulu anyi ndzụ. G'o to nweru ọphu anyi e-gbu l'opfu l'ẹgu emeshiwa iya ike.” ⁶ Ọo ya bụ; ẹphe bya ekee alị ono ekeke g'ẹphe e-shi jegbabẹkota iya. Éhabu tsoru ẹka lanụ; Obedaya tsoru ẹka iya ọphuu.

⁷ Obedaya jenyakpọepho; yẹe Elayijia bya edzuda. Obedaya hụbeekwa iya phọ ama; bya ephozeru iya iphu l'alị sụ: “Nnajiuphu mu, bụ Elayijia! ?Bụ ngu baa?”

⁸ Elayijia sụ iya: “Ọo mbẹdua bẹ ọ bụ. Tụgbua je akaru nnajiuphu ngu lẹ Elayijia nọ l'ẹka-a.”

⁹ Obedaya sụ: “?Bụ ẹjo-iphe gunu bẹ mu meru; meru g'o gude ị nọdu eme g'i nwuru mụbe nwozi ngu ye l'ẹka Éhabu; g'o woru mu gbua? ¹⁰ Ọo gẹ Chipfu, bụ Chileke ngu, nọ ndzụ; g'ọ nọ iya-a; bẹ bụkwapho g'ọ bụ irelanụ l'ọ tọ dudu ọha; mẹ alị-eze, nnajiuphu mu teke ezidu g'e je achọo ngu. Ọha; ọzoo alị-eze ọphu sụru l'ị tị nọdu lẹ ndu phẹ; l'ọ nua phẹ nte g'ẹphe ria l'ẹphe ta ahụmaduru ngu. ¹¹ Ọ bụru iya bẹ ị byaru nta-a bya asụ gẹ mu tụgbua je akaru nnajiuphu mu lẹ gube Elayijia nọ l'ẹka-a. ¹² ?Mu maru ẹka Unme Chipfu e-duta ngu je edobe mẹ mu haẹ ngu phọ tụgbua. Mu -jeepho je epfuaru iya Éhabu; ọ bya; ọphu ọ tọ hụmaduru ngu; l'o woru mu gbua. Ọle mụbe onye-ozu ngu bẹ Chipfu shikwa teke mu bụ nwokoro dutaru lẹ nsọ. ¹³ Nnajiuphu mu; ?tị nụmajeduru iphe, mu meru teke ono, Jiezebẹlu shi egbushi ndu mpfuchiru Chipfu; mbụ gẹ mu gude wohaa ndu mpfuchiru Chipfu ono ụkporo ise l'ogba? Mu wohachaaru phẹ ụkporo labọ l'ụmadzu iri iri l'ogba lanụ; azụ phẹ lẹ nri; bya eku mini anụ phẹ. ¹⁴ Ọ bụru

nta-a bẹ ị byaru asụ gẹ mu tųgbua je akaru nnajịuphu mu lẹ Elayijia nọ l'ẹka-a. Oo-gbukwa mu!"

¹⁵ Elayijia sụ iya: "Eshinu Chipfu, bụ Ọkalibe-Kakọta-Ike nọ ndzụ g'Ọ nọ iya-a; mbụ onye ono, mu ejeru ozi; bẹ mu goshifutajekwa Éhabu onwomu ntanụ-a."

Éhabu yẹle Elayijia edzuda

¹⁶ Ọo ya bụ; Obedaya tųgbua jepfushia Éhabu je ezia ya ya. Éhabu jepfushia Elayijia. ¹⁷ Éhabu hụmaepho Elayijia bya asụ iya: "Bụ ngu baa; gụbe onye ono, l'akpa ndu Ízurelu ẹhu-a?"

¹⁸ Elayijia sụ: "Ọ tọ bukwa mbẹdua akpa ndu Ízurelu ẹhu. Ọ kwa gụbedua; gụ lẹ ndibe nna ngu bẹ ọ bụ; kẹle unu harụ eme ekemu Chipfu; tsoahaa Balụ." ¹⁹ "Ngwa; zia g'e je ekua ndu Ízurelu l'ophu g'ẹphe byapfuta mu l'úbvú Kamẹlu. Chita unu umadzu l'ụkporo labọ l'iri ono, bụ ndu epfuchiru Balụ; waa unu nemadzu ono, bụ ndu epfuchiru Ashera; mbụ ndu ono, Jiezebẹlu anụ nri ono g'ẹphe bya."

Elayijia yẹe ndu epfuchiru Balụ

²⁰ Ọo ya bụ; Éhabu bya ezia nzi ekukọta ndu Ízurelu l'ophu; waa ndu epfuchiru Balụ; ẹphe dzukọta l'úbvú Kamẹlu. ²¹ Elayijia bya apfuru ndu Ízurelu ono l'iphu g'ẹphe ha sụ: "Bụ jasụ teke ole bẹ unu a-nọ-bekporu ọgazi-ẹnya-labọ ono unu nọ ono? Ọ -bụru l'ọo Chipfu bẹ bụ Chileke; unu tsoru iya. Teke ọbu l'ọo Balụ bẹ bụ Chileke; unu tsonụru iya."

Ọ pfuchaa nno; ọphu ẹphe epfuduru opfu yeru iya.

²² Tọbudu iya bụ; Elayijia sụ ndu ono: "Ọo mbẹdua kpoloko bẹ phọduru nụ lẹ ndu epfuchiru Chipfu. Obenu lẹ ndu epfuchiru Balụ bẹ dụ unu nemadzu l'ụkporo labọ l'iri. ²³ G'a kpụturu anyi oke-eswi labọ. G'ẹphe

hata oke-eswi lanu; gbuu; bokashia; doo l'eli nku; ole o o g'ephe ta nwukwaru oku ye iya. Mbèdua bè e-gbu oke-eswi lanu ophuu; bokashia; doo l'eli nku; mu taa nwuduru oku eye iya. ²⁴ Unu araku epha agwa unu; gè mbèdua arakukwapho epha Chipfu. Onye ophu gude oku za enu; aamaru l'oo ya bu Chileke.”

Ndu ono g'ephe ha zukota mgbede su: “Iphe, i pfuru du ree.”

²⁵ Elayijia su ndu epfuchiru Balu: “Unu vuru uzo hata oke-eswi lanu gbuu; eshi ophu unu du igwerigwe. Unu araku epha agwa unu; ole o o g'unu ta anwukwaru oku ye l'anu ono.” ²⁶ Ephe bya akputa oke-eswi lanu l'ime oke-eswi, a nuru phe; gbuu.

Ephe kpò-kua epha Balu shita l'utsu jasù l'eswe asuje: “Gube Balu; zanu anyi oku!” Ophu o dudu ophu, meru nu; mbu ophu e yeduru phe onu. Ephe tsoru orungweja ono, ephe meru ono etephe ebvu mgburugburu.

²⁷ O be l'eswe; Elayijia chaha phe ochi; su phe: “Unu kushibaa ya oku ike; kele o o agwa be o bu. ?A maru; ?o no l'oke oriri; ?to oome iphe; ?to o jeru iphe; ?to bu mgbenya be ooku; g'unu ekutee ya.” ²⁸ O o ya bu; ephe rashia ya ike; gude mma; me arwa ebvujashi onwophe l'uzo omelali phe; jasù mee, shi phe l'ehu alwashi. ²⁹ Echi-eswe bya aghata g'ephe chiphenyaru okorobo mkpu ono, ephe echi ono. A bya erwua teke eegweje ngweja uzenyashi; ophu o dukwapho ophu meru nu; ophu e yeduru phe onu; mbu ophu o dudu iphe nwuru nu.

Chipfu gude oku eke ngweja Elayijia

³⁰ Tobudu iya bu; Elayijia su ndu ono g'ephe ha: “Unu wuritaru mu ntse.” Ephe bya awupfu iya ntse. Elayijia bya edozia orungweja Chipfu ono, e nwutsushiwaru

enwutsushi ono. ³¹ Ọ bya apata mkpuma iri l'ẹbo, nọ-chiru ẹnya ipfu iri l'ẹbo, bụ ụnwu Jiéọpu; mbụ onye ono, Chipfu pfujeru sụ: “Epha ngu a-buru Ízurẹlu-a.” ³² Ọ gude mkpuma ono kpọkoberu Chipfu ọru-ngweja. Ọ bya ebvua nsụ, ha ọsa bvuphee ọru-ngweja ono mgburugburu. ³³ Ọ bya edoo nkụ g'ọo-dụ; bya egbua oke-eswi ono bọkashia; doo l'eli nkụ ono. Ọ sụ: “Unu je ekujishia mini l'ite-mini ẹno; bya awụa l'eli ngweja-akpọ-ọku-a; waa lẹ nkụ-a.”

³⁴ Ọ sụ phẹ: “Unu je ekutafua ya kẹ mgbo ẹbo” Ephe je ekutafua kẹ mgbo labọ.

Ọ sụ phẹ: “Unu je ekutafua kẹ mgbo ẹto.” Ephe je ekuta iya kẹ mgbo ẹto. ³⁵ Mini ono nọdu asọshihu l'eli ọru-ngweja ono; bya eji nsụ ono, e bvupheru mgburugburu ono ejiji.

³⁶ Ọ be teke eegweje ngweja ụzenyashi; Elayijia, bụ onye mpfuchiru Chipfu bya akpūritaru ntse sụ: “Gube Chipfu, bụ Chileke kẹ Ébirihamu; mẹ kẹ Áyizaku; mẹ kẹ Ízurẹlu; menaa g'a maru ntanụ-a l'ọo ngu bẹ bụ Chileke lẹ Ízurẹlu; tẹme waa g'a maru lẹ mu bụ onye-ozí ngu; waa l'iphe-a, mu meru-a bẹ bụ iphe, ì sùru gẹ mu mee. ³⁷ Zanụ mu oku gube Chipfu; zanụ mu oku; k'ọphu ndu-a a-maru l'ọo gube Chipfu bụ Chileke; tẹme ọ bụru ngu bụ onye e-me g'obu phẹ lwaphuta azụ l'ẹka ì nọ.”

³⁸ Tọbudu iya bụ; ọku shi l'ẹka Chipfu bụru phaa; bya ekekọta ngweja-akpọ-ọku ono; mẹ nkụ ono; mẹ mkpuma ono; mẹ urwuku, nọ l'ali; bya erichachaa mini ono, dọru lẹ nsụ ono ericha.

³⁹ Ndu ono l'ọphu hụma iphe ono; bya adashihu kpurumu; rashia sụ: “Ọo Chipfu bẹ bụ Chileke! Ọo Chipfu bẹ bụ Chileke!”

⁴⁰ Elayijia sụ phẹ: “Unu gudechaa ndu mpfuchiru Balụ. Unu te ekwekwa g'ọ dọru onye ọphu e-pyofu l'ime phẹ!”

Èphe gude phẹ; Elayijia chĩa phẹ je lẹ nsụda Kishonu je eworu phẹ gbushikọta l'ẹka ono.

Igwe abya mini

⁴¹ No iya; Elayijia sụ Éhabu: “Tụgbua je eria; ngụa; kẹle ẹphu oke mini aphụwaa.” ⁴² Éhabu tụgbua gẹ ya je eria; ngụa. Elayijia nyihu mkpakponu úbvú Kamẹlu ono; phozeta kpupyabẹ iphu lẹ mgbaka ikpere iya.

⁴³ O sụ nwozi iya: “Tụgbua nta-a je eleđdu ẹnya l'uzo eze-ẹnyimu.”

Nwozi iya ono tụgbua je elee ẹnya; bya asụ iya: “O tọ dukwa iphe, nọ l'ẹka ono.”

O zia ya nno mgbo ẹsaa.

⁴⁴ O be lẹ k'ẹsaa; nwozi iya ono sụ: “Lenu; urwukpu, habeẹpho nwanshii gẹ mpfupfumeke nemadzụ bẹ shi l'eze-ẹnyimu erwu eje abya.”

Elayijia sụ iya: “Tụgbua je akaru Éhabu sụ iya: ‘Dozia ụgbo-inya ngu gbagbụa lashia; a -nonyaa oke mini nmaburu ngu ye.’ ”

⁴⁵ A nọtaepho nwanshii; igwe rwua erwurwu; jihu kpakpalu; pherephere ziahaa; oke mini wata edzedze. Éhabu gbaru lashia mkpukpu Jiezerẹlu. ⁴⁶ Ike Chipfu bya Elayijia l'ẹhu; o rụkota iphe, o yeru l'ẹhu; gbagbụa je agbaghata Éhabu; vuru iya ụzo gbarwua mkpukpu Jiezerẹlu.

19

Elayijia agbaru Jiezebẹlu ọso

¹ Éhabu bya akọkotaru Jiezebẹlu iphemiphe, Elayijia meru; waa g'o gude ogu-echi gbushikọta ndu mpfuchiru Balụ. ² Oo ya bụ; Jiezebẹlu zia nzi g'e je ezia Elayijia sụ: “G'agwa gwakwa mu ọchi; mbụ g'o mekwaa mu ọphu ka

njọ m'ọ -betashia egube nta-a echele ophu mu emeduru ndzu ngu g'ọ du g'i meru ke ndu mpfuchiru Balu ono.”

³ Elayijia tsuhu ebvu; bya agbaahaa oso ndzu iya. O -rwuepho mkpukpu Biye-Sheba, du l'ali Jiuda; o haa nwozi iya l'eka ono. ⁴ Yebedua l'onwiya jee ije ujiku ophu bahu l'echiegu. O -rwua l'upfu oshi junipa; o no-zeta anoo; bya epfuahaaru Chileke g'o mee ge ya nwuhu. O su Chileke: “O jiwuru mu epho; jiko Chipfu; wotanu ndzu mu; kele mu ta akadụ ndiche mu phe ree.” ⁵ O pfuchaa nno; bya aze-zeta l'upfu oshi ono; mgbenya tu iya.

A bya l'amaru; ojozi-imigwe lanu bya akpaa ya eka su: “Gbeshi; ria nri.” ⁶ Elayijia bya achikaa enya huma ishi buredi, e gheru l'ovokoku waa ite, mini no, a suseru iya l'uzo ishi. O bya eria; ngua; bya aze-zeta ozo.

⁷ Ojozi Chipfu ono bya alwaphuta azu ke mgbo labo; bya akpaa ya eka su: “Gbeshi; ria nri; odumeka be ije obu a-panukakwa ngu eka.” ⁸ O bya agbalihu ria; ngua. O gude ike nri ono, o riru ono jee ije ukporo abali labo; eswe l'enyashi jasu o jerwua ubvu Horebu, bu iya bu ubvu Chileke.

⁹ O buru l'eka ono be o bahuru l'ogba je akwaa l'enyashi iya. Chipfu bya epfuaru iya opfu su: “?Bu gunu be iime l'eka-a Elayijia?”

¹⁰ Elayijia su: “Ipe ke gube Chipfu; mbu Chileke, bu Okalibe-Kakota-Ike be aphu mu l'obu aphushi mu iya ike. Noo kele ndu Izurelu be gwobewaru ogbandzu ngu; bya enwutsushiwa oru-ngweja ngu; gude ogu-echi toko ndu mpfuchiru ngu gbushia; o buwaru mbedua nkinyi mu be phoduru nu. Nta-a be ephe achofuwaa ishi ndzu mu.”

¹¹ Chipfu su: “Ngwa; lufu je apfuru l'iphu Chipfu l'eli ubvu; kele Chipfu abya aghata.”

Tòbudu iya bụ; oke phẹrephere, parụ ẹka bya ezia-haa; agbawashị úbvú ono; bya agbakpòshi eze mkpuma, dughbaa l'úbvú ono kẹ yọgiri yọgiri l'iphu Chipfu. Ọle Chipfu ta anọdu ẹ phẹrephere ono. Phẹrephere ono zibuhuepho; alị wata anma jiiijiii. Ọphu Chipfu ta nọdu l'alị-ọnma-jiiijiii ono. ¹² Alị ono, nmabuhuepho jiiijiii; ọku bya nkiya; ọphu Chipfu ta nọdu l'ọku ono. Ọku ono nyihuepho; e pfua nwa nwirinwiri opfu. ¹³ Elayijia numa iya; bya egude uwe iya kwechia onwiya iphu; lufuta bya apfuru l'ọnu ọgba ono.

Ọ duru olu-opfu suru iya: “?Bụ gụnu bẹ iime l'ẹka-a Elayijia?”

¹⁴ Elayijia sụ: “Iphe kẹ gube Chipfu; mbụ Chileke, bụ Ọkalibe-Kakọta-ike bẹ aphụ mu l'obu aphushi mu iya ike; noo kẹle ndu Ízurẹlu bẹ gwọbewaru ọgbandzu ngu; tẹme ẹphe nwutsushiwa ọru-ngwẹja ngu; gude oguechi tuko ndu mpfuchiru ngu gbushia; ọ bụwaru mbedua nkinyi mu bẹ phoduru nụ. Nta-a bẹ ẹphe achofuwaa ishi ndzụ nkemu.” ¹⁵ Chipfu sụ iya: “Laphu azụ shia ụzo ọphu i shiru jeshia echiẹgu Damasukosu. Teke i jerwẹrupho; wụa Hazẹlu manụ l'ishi g'ọ bụru eze ndu Arámu. ¹⁶ L'ị wụa Jiehu; nwa Nimushi manụ l'ishi g'ọ bụru eze ndu Ízurẹlu; l'ị wụa Elayisha nwa Shafatu kẹ mkpukpu Abẹlu-Mehola manụ l'ishi g'ọ nọchia ẹnya ngu bụru onye mpfuchiru Chileke. ¹⁷ Onye ọphu gbalarụ nụ ọphu Hazẹlu e gudedu oguechi gbua ya; Jiehu egbua ya. Onye gbalarụ nụ ọphu Jiehu e gudedu oguechi gbua ya; Elayisha egbua ya. ¹⁸ G'ọ dūhabekponu bẹ mu dobeẹleru-a unu ụmadzu iri l'ẹsaa l'ụkporo ụmadzu iri l'alị Ízurẹlu, bụ ndu te wotajẹduru ikpere phẹ gbushiru Balụ; baarụ iya ẹja; ọphu ẹphe te tsutsujeduru iya ọnu.”

Elayijia yẹe Elayisha

¹⁹ Oo ya bụ; Elayijia shi l'ẹka ono lufu; je ahuma Elayisha nwa Shafatu l'ẹka o gude oke-eswi ukporo l'eno, a jįgbaaru ẹbo ẹbo arwaze ali. Elayijia jeru jepfushia ya; bya ewota ukpo iya gbaphua ya l'ẹhu. ²⁰ Elayisha gbadogbua oke-eswi ono; gbatsoru Elayijia. Elayisha sụ: “Gẹ mu tsutsufua ne mu waa nna mu ọnu gẹ mu abyawarọ etsoru ngu.” Elayijia sụ iya: “Laphu azu. ? li-tsoru mu kẹ gunu?”

²¹ Elayisha parụ iya haa laphushia azu; je egbushikota oke-eswi iya pho. O gude oshi ono, e gude gakọo phe ono shia anụ phe; woru iya kekashiaru ndiphe; ẹphe taa. O gbẹ teke ono gbalihu tsoru Elayijia; jeahaarụ iya ozi.

20

Benu-Hadadu etso ndu Samériya ọgu

¹ Benu-Hadadu, bụ eze ndu Arámu bya achikobe ndu ojogu iya l'ophu. Yẹle ndu eze ukporo l'iri l'ẹbo tuko swiru; waa inya; mẹ ugbo-inya. Ẹphe je ekepheta mkpukpu Samériya; tsoo phe ọgu. ² O zia ndu-ozu g'e je l'ime mkpukpu je ezia Éhabu, bụ eze ndu Ízurẹlu sụ iya lẹ Benu-Hadadu sụru-a: ³ “Mkpọla-ọchaa ngu waa mkpọla-ododo ngu bukotawa nkemu; unyomu ngu waa unwegirima ngu ndu ophu kakota ama mma bukwarupho nkemu.”

⁴ Eze ndu Ízurẹlu sụ: “Gube eze, bụ nnajiuphu mu; ọo g'i pfuru buẹpho g'ọ dụ; mbẹdua mẹ iphemiphe, mu nweru bẹ bukota nkengu.”

⁵ Ndu ozi ono bya alaphu azu ọzo je asu: “Benu-Hadadu bẹ sụru lẹ-a: ‘Mu zihawaru g'ị chita mkpọla-ọchaa ngu; mẹ mkpọla-ododo ngu; mẹ unyomu ngu phe; waa unwegirima ngu nụ mu. ⁶ Ọle-a; ẹgube nta-a echele bẹ mu e-ye ndu-ozu mu g'ẹphe bya etsoru ọlo ngu; mẹ

ulo ndu-ozì ngu vòchachaa pfulupfuru. Iphe, bukpoò iphe, dù ngu ùbvù l'ènya bè ephe e-gwetakòta.' ”

⁷ Tòbudu iya bù; eze ndu Ízurèlu bya ekukòbe ndu bù ògerenya alì onò l'ophu sù phè: “?Unu hùmadupho gè nwoke-a achò mu opfu? O ziru ozi gè mu nù iya unyomu mu; mè ùnwegirima mu; mè mkpòla-òchaa mu; waa mkpòla-ododo mu; òphu mu ta jìkakwaru.”

⁸ Ndu bù ògerenya onò g'èphè ha; mè ndu Ízurèlu l'ophu sù: “Ta ngashìru iya nchì; òphu i kwetakwa iphe, o pfuru.”

⁹ Òo ya bù; Éhabu ziphu ndu onò, Bènu-Hadadu ziru ozi onò azù sù: “Unu karù nnajìuphu mu, bù eze sù iya lè-a: ‘Iphe onò, i vu ùzo sù gè mùbe onye-ozì ngu mee onò bè mu e-mekòta. Òlè k'ìkpazù-a bè mu ta adùdu ike eme-o!’ ” Ndu onò, byaru ozi onò lùfu; je ezia Bènu-Hadadu iphe, e ziru phè.

¹⁰ Bènu-Hadadu bya ezia Éhabu ozi òzo; sù: “G'agwa gwakwa mu òchi; mbù g'o mekwaa mu òphu ka njò m'urwuku, nò lè mkpùkpu Samériya phòdukpowaa òphu sùru gè ndu tso mu nù e-kpotachaa ya mkpojì-èka.”

¹¹ Eze ndu Ízurèlu sù: “Unu karù iya l'onye kwarù onwiya ngwògu ta abajèdu aba; gbahaèpho teke ò lwù-kpecharu l'ògu.”

¹² Ò bùru gè Bènu-Hadadu nò lè òkpù angù mèe yèe ndu eze, yèe ya nò bè a byaru ezia ya ozi onò. Ò sù ndu nkiya: “Unu kwakòbe k'ògu.” Òo ya bù; ephe kwakòbe onwophè k'etso mkpùkpu Samériya ògu.

Éhabu alwù-kpee Bènu-Hadadu

¹³ No iya; o nweru onye mpfuchiru Chileke, byapfutaru Éhabu, bù eze ndu Ízurèlu bya asù iya: “Chipfu sùru-a:

‘?I hūmaru ikpoto ndu-a? Mu e-woru phẹ ye ngu l'ẹka ntanū-a; g'ìi-makwanūru l'ọo mu bụ Chipfu.’ ”

¹⁴ Éhabu sụ: “?Bụ onye bẹ e-me iya nū?”

Onye mpfuchiru Chileke ono sụ: “Chipfu sụru: ‘Ọo ụnwokorobyia ndu ojọgu ndu-ishi ọhamoha ono bẹ e-me iya nū.’ ”

Tọbudu iya bụ: Éhabu sụ: “?Bụ ndu ole a-wata ọgu ọbu?”

Onye mpfuchiru Chileke ono sụ: “Ọo unubẹdua.”

¹⁵ Tọbudu iya bụ; ọ bya achikobe ụnwokorobyia, bụ ndu ojọgu ndu-ishi ọhamoha ono. Iphe, ẹphe dū bụru ụkporo ụmadzu iri lẹ nanū l'ụmadzu iri l'ẹbo. E mechaa; ọ bya achikobe ndu Ízurẹlu ndu ọphu tukuru dū unu nemadzu iri l'ẹsaa l'ụkporo ụmadzu iri. ¹⁶ Ọ bụru l'eswe bẹ ẹphe tųgburu jeshia; mbụ teke Benu-Hadadu nọ lẹ mkpù nguwaa mẹe k'ọphu ọ tsụ iya atsutsu; yẹle ndu eze ụkporo l'iri l'ẹbo phọ, eeyetaru iya ẹka phọ. ¹⁷ Ụnwokorobyia ndu ojọgu ndu-ishi ọhamoha ono vuru ụzo tųgbua.

Ndu Benu-Hadadu yefuhawaru g'ẹphe kwabẹ; bya agbaarū iya ama; sụ: “Unwoke shikwa lẹ Samériya eje abya.”

¹⁸ Benu-Hadadu sụ: “Teke ẹphe byaru kẹ nchị-ọdu-doo; unu kpukoo phẹ lẹ ndzụ; teke ọ bụ k'ọgu bẹ ẹphe abya; unu kpukokwa phẹ phọ lẹ ndzụ.”

¹⁹ Ụnwokorobyia ndu ojọgu ono vuru ụzo wufuta lẹ mkpukpu; ndu ojọgu ọzo nọdu etso phẹ etsotso.

²⁰ Onyenonu gbukọtaepho onye ọphu yẹ ya wọgbaberu ọgu. Ọ nwụepho nno; ndu Arámu yee ọkpa l'ọso; ndu Ízurẹlu chipyabe phẹ. Benu-Hadadu, bụ eze ndu Arámu nọdu l'eli ịnya iya gbalaa. Yẹe ndu agbaru iya l'inya tųko gbalaa. ²¹ Eze ndu Ízurẹlu chipyabe phẹ je egudegbaa

inya phẹ; mẹ ụgbo-inya phẹ; bya egbua ndu Arámu k'ọp̄hu parụ ẹka apaa.

²² E mechaẹpho; onye mpfuchiru Chileke ono byapfuta eze ndu Ízurẹlu ono bya asụ iya: “Unu jekwa emee onwunu g'unu kaba eshihu ike; maru iphe, unu e-me. Noo kẹle apha gbaerupho bẹ eze ndu Arámu a-byakwa etsoo ngu ọgu ọzo.”

²³ No iya; ndu-ishi ozi eze ndu Arámu bya epfuaru iya sụ: “Iphe, meru g'o gude ndu Ízurẹlu ka anyi ọkp̄ehu bụ l'agwa phẹ bụ agwa eli úbvú. Ọ -bụru l'anyi l'ẹphe lwuru ọgu ono l'ẹka dụ baswaa; bẹ anyi a-kakwa phẹ ọkp̄ehu. ²⁴ Iphe, ii-me bụ g'i wofuchaa ndu eze pho l'ọnodu phẹ; wotachia ndu-ishi ndu ojogu dochia ẹnya phẹ. ²⁵ L'ị chĩa ndu ojogu, ha gẹ ndu e gburu egbugbu yekwaa lẹ ndu ojogu; mẹ inya, ha g'ọp̄hu tuphashihuru nụ; mẹ ụgbo-inya, ha g'ọp̄hu tuphashihuru nụ kwapho; g'anyi jepfu phẹ ọgu l'ẹka dụ baswaa. Anyi kafutaje phẹ ọkp̄ehu.” Ọo ya bụ; Benu-Hadadu kweta; bya emee iphe, ẹphe pfuru iya.

²⁶ Apha sụgbaep̄ho ishi; Benu-Hadadu chikobe ndu Arámu; ẹphe jeshia mkpukpu Afeku; g'ẹphe je etsoo ndu Ízurẹlu ọgu. ²⁷ A bya akpakọo ndu Ízurẹlu; ẹphe kwakobekwapho; bya awụ-pfushia phẹ. Ndu Ízurẹlu dọru uzi labo g'unwu ndokobe eghu; ghaaru ndu Arámu iphu; obenu lẹ ndu Arámu tukuru obotegu sweta.

²⁸ Onye kẹ Chileke bya eje asụ eze ndu Ízurẹlu: “Chipfu sụru-a: ‘Eshi ọp̄hu ndu Arámu gude ọnu phẹ sụ lẹ Chipfu bẹ bụ agwa, ereje ire l'eli úbvú; l'ọ tọ bụdu agwa ereje ire lẹ nsụda nsụda; bẹ mu a-chĩa ikpoto ndu-a g'ẹphe ha ye ngu l'ẹka; g'ị makwanuru l'ọo mu bụ Chipfu.’”

²⁹ Ēphe d̄oru chebegbachaa ibe phē iphu ēgube ono abalī ēsaa. O be lē mb̄oku k'ēsaa; ēphe w̄ogbabe ōgu ono. Ndu Ízur̄elu gbua ndu Arámu ụkp̄oro ụnu unwoke iri l'ēbo; l'ụnu iri^{*}, b̄u ndu oj̄ogu o-je-l'okpa l'ujiku lan̄u. ³⁰ Ndu Ōphu e gbuphodoru gbaba lē mkp̄ukpu Af̄eku; igbul̄o mkp̄ukpu ono zeshihu tugbua ụkp̄oro ụnu nemadz̄u ugbo ēto; l'ụnu ēsaa; l'ụkp̄oro ụmadzu iri†. B̄enu-Hadadu gbalaa je edomia onwiya l'ime ime ụlo, d̄u lē mkp̄ukpu ono.

Éhabu edobe B̄enu-Hadadu ndz̄u

³¹ Ndu ozi B̄enu-Hadadu bya as̄u iya: “Lenu; anyi n̄umar̄u lē ndu eze ndu Ízur̄elu b̄e aph̄uje obu-imemini. G'anyi gbaphua uwe-aph̄u l'upfu; r̄ikua onwanyi eri l'ishi; jepfushia eze ndu Ízur̄elu. ?A maru; o-dobe ngu ndz̄u.”

³² Oo ya b̄u; ēphe bya agbaphua uwe-aph̄u l'upfu; r̄ikua eri l'ishi jepfushia eze ndu Ízur̄elu je as̄u iya: “Onye-ozi ngu B̄enu-Hadadu s̄uru jiko g'i dobe n̄u iya ndz̄u.”

Eze j̄ia s̄u: “?O n̄okwadu-a ndz̄u? Oo nwune mu b̄e o b̄u.”

³³ Ndu ozi B̄enu-Hadadu ono n̄odu egekp̄oep̄ho iphe, e-shi iya l'onu f̄uta. Ēphe nalitakebe iya opfu ono l'onu; s̄u: “Ee; mb̄u nwune ngu B̄enu-Hadadu.”

O s̄u phē: “Unu je eduta iya g'o bya.” B̄enu-Hadadu byaep̄ho; Éhabu mee g'o nyikota ugbo-̄inya iya.

³⁴ B̄enu-Hadadu s̄u iya: “Mkp̄ukpu ono, nna mu natar̄u nna ngu ono b̄e mu a-n̄u-phuk̄ota ngu az̄u; l'i meta ēka aa-n̄oduje az̄uru ngu aswa lē Damas̄ukosu ēgube ono, nna mu meru lē Samériya.”

---

* 20:29 20:29 B̄u iya b̄u 100,000 lē mbekee. † 20:30 20:30 B̄u iya b̄u 27,000 lē mbekee.

Éhabu sụ: “Mu e-gude k'ogbandzu-a haa ngu g'ị lashĩa.” Ọo ya bụ; yee ya gbaa ndzụ; Éhabu parụ iya haa; ọ lashĩa.

Aanma Éhabu ikpe ẹhu Benu-Hadadu

³⁵ O nweru onye lanụ l'ime ọgbo ndu mpfuchiru Chileke, Chipfu byaru epfuaru g'ọ sụ onye ọphuu: “Jiko chia mu iphe.” Onye ono jịka iya echi iphe ono. ³⁶ Tọbudu iya bụ; onye mpfuchiru Chileke ono sụ iya: “Lenu; eshi ọphu ị jikaru eme iphe, Chipfu pfuru; be ị -bebeephoo haa mu l'eka-a lufu; oduma adzugbua ngu.” Alufu, nwoke ono harụ iya lufu; oduma hụma iya woru iya dzugbua.

³⁷ Onye mpfuchiru Chileke ono bya ahuma onye ọzo bya asụ iya: “Jiko chia mu iphe.” Onye ono wagochaa ya awago; chibashĩa ya ẹhu ọnyá. ³⁸ Onye mpfuchiru Chileke ono lufu; je apfuru l'aguga ụzo; nọdu kwaberu eze. O gude iphe kechia onwiya iphu; g'a ta maru iya. ³⁹ O be teke eze ghatajerupho; onye mpfuchiru Chileke ono kua ya oku sụ: “Mube onye-ozu ngu be bahuru l'echilabo ọgu; o nweru nwoke lanụ ghakoberu duta onye ọ kpataru le ndzụ bya asụ mu: ‘Chee onye-a nche; ọ -buru l'ọ gbalaru; be ii-gude ishi ndzụ nkengu pfua ugwo iya; teke ọdumeka l'ị pfua mkpọla-ochaa, ẹrwa iya du talentu lanụ.’ ⁴⁰ Tọbudu iya bụ; mube onye-ozu ngu gbẹ phube iphu eme iphe ọzo; nwoke ono gbalaa.”

Eze ndu Ízurẹlu sụ iya: “Ọo iphe, gbaru ngu nụ bụ ono. Ọ buru ngu be o shiekwapho l'onu.”

⁴¹ Ọo ya bụ; onye mpfuchiru Chileke ono; bya aphufu-kebe iphe ono, o gude kechia onwiya iphu ono; eze ndu Ízurẹlu bya amaru l'ọo onye lanụ le ndu mpfuchiru Chileke be ọ bụ.

⁴² Ọ sụ eze: “Chipfu sụru-a: ‘Eshinu ị harụ onye mu sụru g'e mee omeliwe; ọ laa ke mmanụ; be ishi ndzụ ngu

a-laa l'ugwo ishi ndzụ nkiya; ndu nkengu alaa l'ugwo ndu nkiya.' ”

⁴³ Eze ndu Ízurẹlu gude iwe; mẹ ẹhu-eghu tughua lashia ibe iya lẹ Samériya.

21

Mgbabu vayinu Nabotu

¹ O nweru opfu-vayinu, nọ lẹ mkpukpu Jiezerẹlu lẹ mgboru ibe Éhabu, bụ eze lẹ Samériya. Onye nwe iya nụ bụ Nabotu, onye mkpukpu Jiezerẹlu. ² A nonyaa; Éhabu sụ Nabotu: “Nunu mu opfu-vayinu ngu-a gẹ mu mee mgbabu, mu a-kọbeje ẹba; eshi ọpflu ọ nọ-kube ibe mu. Mu e-gude opfu-vayinu ọpflu kkpọroo ya ree gbanweta ngu iya; ọzoo lẹ mu gude okpoga pfula ngu aswa iya; mẹ obeta aswa iya bụru gunu.”

³ Nabotu sụ Éhabu: “Gẹ Chipfu te ekwekwa gẹ mu woru oke alị nna mu phẹ nụ ngu.”

⁴ Éhabu gude ẹhu-eghu; vua ọvuma lashia ibe iya; kele Nabotu, bụ onye Jiezerẹlu bẹ sụru lẹ ya taa nudu iya oke alị nna iya phẹ. O je azẹe l'iphe-azẹe ya; gbanwube iphu; jịka eri nri. ⁵ Jiezebẹlu, bụ nyee ya bya abyapfuta iya; bya asụ iya: “?Bụ gunu kpatarụ iphe, ẹhu egwu ngu egwu kẹ g'i ti ri nri?”

⁶ Éhabu sụ iya: “Iphe, kparụ iya nụ bụ lẹ mu pfuru Nabotu onye Jiezerẹlu g'ọ nụ mu opfu-vayinu iya gẹ mu pfula ya aswa iya l'okpoga; ọdumeka gẹ mu gbẹchia nụ iya opfu-vayinu ọzo l'ugwo iya; m'ọ -bụru l'ọ dụ iya ree. Obenu l'ọ sụru lẹ ya ta anudu mu opfu-vayinu iya anunu ophu.”

⁷ Nyee ya ono, bụ Jiezebẹlu sụ iya: “?Bukwadu ngu-a bụ eze ndu Ízurẹlu tọo? Gbalihu ria nri; g'ẹhu tsọo ngu

utso. Mu a-nataru ngu-a opfu-vayinu Nabotu, bu onye Jiezerelu ono.”

⁸ No iya; Jiezebelu bya egude epha Ehabu deshia ekwo-ozu; gude iphe-ohubama, Ehabu egudeje anyachishi ekwo-ozu nyachishia ya; woru iya keshiaru ndu bu ogerenya; me ndu nweru enya, bu ndu epehe le Nabotu tukoru buru le mkpukpu.

⁹ Iphe, o deru l'ekwo-ozu ono bu:

“Unu tua onu mboku unu a-swi egu. O-be mboku ono; unu dobe Nabotu l'onodu, ha shii l'echilabo oha. ¹⁰ Unu eyeru iya ndu bu ogalemkpa nemadzu labo g'ephe nodu iya l'iphu; boo ya ibo; su l'o pfubyiru Chileke; bya epfubyia eze. Teke ono; unu akpufu iya je atugbua le mkpuma.”

¹¹ Tobudu iya bu; ndu mkpukpu ono; mbu ndu bu ogerenya; me ndu nweru enya, bu le mkpukpu Nabotu phe mee ge Jiezebelu pfuru phe l'ekwo-ozu ono, o deru keshiaru phe ono. ¹² Epehe bya atua onu mboku aswi egu; woru Nabotu dobe l'onodu, ha shii l'echilabo phe. ¹³ Ndu ogalemkpa labo bata bya anodu iya l'iphu; boahaa ya ibo su: “Nabotu pfubyishiru Chileke; bya epfubyishikwapho eze.” Noo ya bu; epehe kpufu iya l'azu mkpukpu; je atugbua ya le mkpuma. ¹⁴ Tobudu iya bu; epehe zia Jiezebelu; su: “A tugbuakwaru Nabotu le mkpuma; o nwuhuwaa obu.”

¹⁵ Anuma, Jiezebelu anuma l'a tu-gbuwaru Nabotu le mkpuma; o su Ehabu: “Tugbua je anata opfu-vayinu Nabotu onye Jiezerelu pho; mbu ono, o jikaru le ya taa nudu ngu gi pfua ya okpoga ono. Noo kele Nabotu ta anohedu ndzu; o nwuhuwaru.” ¹⁶ Tobudu iya bu; Ehabu numaephe le Nabotu be nwuhuwaru nu; o gbalihu jeshia l'opfu-vayinu Nabotu, bu onye Jiezerelu ono; ge ya nata iya nworu.

Elayijia epfu iphe, e-me Éhabu

¹⁷ Noo ya; Chipfu bya epfuaru Elayijia, bu onye Tishibe su: ¹⁸ “Gbalihu; je Samériya; jepfu Éhabu, bu eze ndu Ízurèlu ono. Èka o nò nta-a bu l'opfu-vayinu Nabotu; l'èka-a, oome g'ò nata iya nworu. ¹⁹ Karu iya lè Chipfu sùru-a: ‘?I gbuchaaru nemadzù; bya anafua ya iphe iya?’ Sù iya lè Chipfu sùru-a: ‘Òo èka ono, nkuta nò richaa mee Nabotu ono bè nkuta a-nòdu richaa mee nkengu!’ ”

²⁰ Éhabu sù Elayijia: “?I chowaru mu bya; gube onye ohogu mu?”

Elayijia sù iya: “Ee; mu chowaru ngu bya; kèlè i wowaru onwongu haaru eme èjo-ememe l'ènya Chipfu. ²¹ Huma ahuma lè mu e-me g'èjo-iphe dapfuta ngu. Awa ngu bè mu a-za l'èza; tème iphe, bukpo onye bu nwoke l'ibe gube Éhabu bè mu e-kpo g'e kpoje ntu-a l'alì Ízurèlu: ohu; mè amadu. ²² Mu e-me onu-ulo ngu gè kè Jierobowamu nwa Nebatu; mè kè Basha nwa Ahayijia; noo kèlè ì kpatsuru mu èhu-eghu; tème i mee gè ndu Ízurèlu mee iphe-èji.

²³ “A bya l'èhu Jiezebèlu bè Chipfu pfukwarupho sù: ‘Òo nkuta a-ta Jiezebèlu l'ime mkpukpu Jiezerèlu.’

²⁴ “Ndibe Éhabu phè onye ophu nwuhuru lè mkpukpu bè bu nkuta a-ta onye obu. Onye ophu nwuhuru l'oma ègu bè bu ènu, ephe l'eli a-vuka anu iya.”

²⁵ O tò dùdu onye èjo-iphe nkiya dùta-bejeru gè kè Éhabu. O woru onwiya ree eme èjo-ememe l'ènya Chipfu. O buru nyee ya, bu Jiezebèlu bè kwaru iya ye. ²⁶ O meru akpamara; kèlè o gwaru agwa gè ndu Amoru ono, Chipfu chifuru l'iphu ndu Ízurèlu ono.

Iphe, Ehabu meru erwu iya l'èhu

²⁷ Noo ya; Éhabu nūmachaepho opfu ono; Ọ gbajashia uwe iya; yee uwe-aphu; swiahaa egu; azẹjeepho l'uwe-aphu ono; bya anọduje ejephe ke ọlogolo.

²⁸ Chipfu bya epfuaru Elayjia, bu onye Tishibe su:
²⁹ “?I hūmaru ge Éhabu gbẹ bya ewozeta onwiya ali l'iphu mu? Eshinu o wozetaru onwiya ali l'iphu mu be mu tee meedu g'ẹjo-iphe ono bya teke ọ nọ ndzu. Mu e-doberu iya onu-ulo iya yele unwu iya.”

22

Mayikaya aphu ọphulanya ẹhu Éhabu (2Iphe 18:2-27)

¹ A nọo apha ẹto; ọphu ndu Arámu waa ndu Ízurẹlu ta alwuḍuru ọgu. ² Ọ buru l'ime apha k'ẹto ono be Jiehoshafatu, bu eze ndu Jiuda kpapfuru Éhabu, bu eze ndu Ízurẹlu.

³ Eze ndu Ízurẹlu be pfuhawaru ndu-ozu iya su: “?Unu maru-a l'ọo anyibedua nwe mkpukpu Ramotu, du l'ali Giladu; ọphu ọ dudu iphe, anyi eme g'ee-shi g'anyi je anata iya eze ndu Arámu?”

⁴ Ọo ya bu; ọ jiahaa Jiehoshafatu; su: “?Ii-tsoru mu jee ọgu le mkpukpu Ramotu, du l'ali Giladu to?”

Jiehoshafatu su eze ndu Ízurẹlu ono: “Mu le ngu tukokwaru buru nanu. Ndibe mu; waa ndu nkengu buru nanu; inya mu; me inya nkengu buru nanu.”

⁵ Jiehoshafatu su iya: “Vuadaru uzo maru iphe, Chipfu e-pfu.”

⁶ Tọbudu iya bu; eze ndu Ízurẹlu bya achikobe ndu mpfuchiru, rwuru l'unu nemadzu bya ajia phe; su: “? Bu ge mu je etsoo ndu mkpukpu Ramotu, du l'ali Giladu ọgu; to ge mu te ejeshi?”

Èphe sù iya: “Jeshia; lẹ Nnajiuphu e-worù-a mkpùkpu ono ye gùbe eze l'èka.”

⁷ Jiehoshafatu sù: “?Tò duedu onye mpfuchiru kẹ Chipfu, nọ l'èka-a g'anyi kpata iya ishi?”

⁸ Eze ndu Ízurèlu sù Jiehoshafatu: “O nwefukwaru onye lanù, anyi e-shi l'èka iya kpata Chipfu ishi obu. Òlè ò dù mu ashì; noo kẹle o to pfujeduru opfu òma l'èhu mu; gbahaèpho èjo iya. Onye ò bù bẹ bù Mayìkaya nwa Imula.”

Jiehoshafatu sù: “Eze; te epfubaèkwa ègube ono.”

⁹ Tòbudu iya bù; eze ndu Ízurèlu bya ekua onye-ozì iya lanù sù iya: “Je ekua Mayìkaya nwa Imula g'ò bya ntanta-a.”

¹⁰ No iya; eze ndu Ízurèlu yẹe Jiehoshafatu, bù eze ndu Jiuda yegbachaa uwe eze phẹ; sùgachaaru l'aba-eze phẹ l'èka eechije balì, nọ l'ònu-abata mkpùkpu Samériya; ndu mpfuchiru ono g'èphe ha nọdu phẹ l'iphu epfugbaa iphe, èphe epfu. ¹¹ Zedekaya, bù nwa Kenana bya egude iphe-ìgwè meshia ùpyi; bya asùje: “Chipfu sùru-a: ‘Òo ùpyi-a bẹ ìi-dù ndu Arámu jasù èphe alakòta l'iyi.’ ”

¹² Ndu mpfuchiru ono g'èphe ha nọdu epfukòta iphe lanù; asùje: “Jeshia ògu lẹ mkpùkpu Ramotu, dù l'alì Giladu; je alwù-kpee; kẹle Chipfu e-worù-a mkpùkpu ono ye gùbe eze l'èka.”

¹³ Tòbudu iya bù; onye-ozì ono, jeru eku Mayìkaya ono bya asù iya: “Lenu; ndu mpfuchiru òphuu bẹ tùkokwaru wùà ònu nanù; tùko epfu lẹ k'òma a-dùru eze. Jiko g'opfu unu l'èphe bùkwaru nanù; g'i pfua opfu, dù ree.”

¹⁴ Mayìkaya sù: “Eshinu Chipfu nọ ndzù g'ò nọ iya-a bẹ bùepho iphe, Chipfu pfuru mu bẹ mu e-pfu.”

¹⁵ Mayìkaya bya ejerwua ibe eze; eze sù iya: “Mayìkaya; ?bù g'anyi jee ògu lẹ mkpùkpu Ramotu, dù l'alì Giladu; tọo g'anyi te ejeshi?”

Mayikaya sụ iya: “Ngwanụ! Unu jenu je alwu-kpee phe. Chipfu e-woru-a mkpukpu ono ye gube eze l'eka.”

¹⁶ Eze bya asụ iya: “?Bụ ugbo ole be mu a-rwo ngu g'i gude epha Chipfu ribuaru mu angu l'o to dudu iphe ozo, ii-pfuru mu; gbahaepho okpobe-opfu?”

¹⁷ Oo ya bu; Mayikaya sụ: “Mu humaru ge ndu Izurelu l'ophu gbakashi huru nanu nanu aghaphe l'oma ubvu g'aturu, enwedu onye-nche. Chipfu sụ: ‘Ndu-a be te enwedu nnajuphu; g'onyenonu lashi ibe iya l'ehu-guu.’”

¹⁸ Eze ndu Izurelu sụ Jiehoshafatu: “?Mu ta asuduru ngu l'o to byadu epfu iphe, du ree l'ishi mu; gbahaepho ejo iya?”

¹⁹ Mayikaya ndu epfu iphe, oopfu sụ: “Ngwa; ngabe nchi numa iphe, Chipfu pfuru: Mu humaru Chipfu g'o no l'aba-eze iya; ndu ojozi-imigwe pfu-pee ya mgburugburu; pfuru iya l'uzo ekutara; me l'uzo ekicha. ²⁰ Chipfu sụ phe: ‘?Bụ onye e-je epfubuta Ehabu g'o jeshia ugu le mkpukpu Ramotu, du l'ali Giladu; k'ophu oo-je anwuhu l'eka ono?’

“Onye lanu -futa; l'o sụ l'oo g'ee-me iya baa; onye ozo -bya; l'o sụ l'oo g'ee-me iya bu ophuu. ²¹ E mecha; ojozi lanu futa bya apfuru l'iphu Chipfu sụ: ‘Oo mbedua epfubuta iya.’

²² “Chipfu sụ iya: ‘?Denu g'ii-shi pfubuta iya obu?’

“O sụ: ‘Mu e-je je aburu nwamaa ntuphu-ire je anodu l'onu ndu mpfuchiru Ehabu.’

“Chipfu sụ iya: ‘Je; l'ii-pfubuta iya-a; je emee ya nno.’

²³ “Oo ya bu g'i maru le Chipfu yewaru nwamaa ntuphu-ire; o ndukota ndu mpfuchiru ngu-a l'onu; teme Chipfu pfuwaa le ya e-merwu ngu ehu.”

²⁴ Tòbudu iya bụ; Zedekaya nwa Kenana je erepyaa Mayikaya ẹka l'upfuru nchi; sụ: “?Denu gẹ Unme Chipfu shi lufu mu l'ẹhu; bya epfuru yeru ngu?”

²⁵ Mayikaya sụ: “Mbọku, ịi-maru bụ mbọku ono, ii-je edomia onwongu l'ime ime mkpuru ono.”

²⁶ Eze ndu Ízurẹlu bya asụ: “Unu kpụta Mayikaya kpụpfu Amonu, bụ ọchi-ọha mkpụkpụ; waa Jiowashi, bụ nwa eze. ²⁷ Unu asụ phẹ l'eze sụru-a: ‘Unu tū-chia onye-a l'ọka-mkpọro; nūje iya nri, ha nwanshị; waa mini jasụ mu ejee lwa l'ẹhu-guu.’ ”

²⁸ Mayikaya sụ: “Ị -lwawaa l'ẹhu-guu; l'ị maru l'ọ tọ bụdu Chipfu bẹ gbẹ mu l'ọnu pfua opfu.” Ọ bya asụ ndu nọ l'ẹka ono g'ẹphe tūbe nvọ l'opfu iya ono.

Egbu Éhabu l'ọgu
(2Iphe 18:28-34)

²⁹ Tòbudu iya bụ; eze ndu Ízurẹlu waa Jiehoshafatu, bụ eze ndu Jiuda chita ndu ojogu phẹ tūgbua jeshia mkpụkpụ Ramotu ono, dū l'alị Giladu. ³⁰ Eze ndu Ízurẹlu bya asụ Jiehoshafatu: “Mu e-me onwomu g'a ta maru onye mu bụ; bahụ l'ọgu ono. Gụbedua eyee akpawuru-uwe ngu.” Eze ndu Ízurẹlu bya emee onwiya g'a ta maru iya bahụ l'ọgu ono.

³¹ Eze ndu Arámu bẹ pfuhawaru ndu-ishi ụgbo-inya iya, dū ụmadzu ụkporo l'iri l'ẹbo; sụ phẹ: “Unu te etsokwa onye upfu m'ọ bụ onye nta ọgu. Onye unu a-nodu etso ọgu kpoloko bụ eze ndu Ízurẹlu.” ³² Ndu-ishi ụgbo-inya ono hụmaepho Jiehoshafatu; ẹphe sụ: “Wakwa eze ndu Ízurẹlu ọbu-o!” Ọo ya bụ; ẹphe ghaaru iya iphu g'ẹphe tsoo ya ọgu. Jiehoshafatu chishia mkpu. ³³ Ndu-ishi ụgbo-inya ono bya amaru l'ọ tọ bụdu eze ndu Ízurẹlu; ẹphe dakọbe haa ya achichi.

³⁴ O nweru onye ọ́phu agbaeppho apfụ́ iya l'ẹ́ka ọ́ hụ́maru; woru iya gbaa eze ndu Ízurẹ́lu l'ẹ́hu ẹ́ mgbaka ẹ́ka ngwọ́gu, ọ́ kwarụ́ onwiya dzezfuru edzezfuru. Eze rashiaru onye angaru iya ụ́gbo-inya sụ́: “Kpọ́laa azụ́; pafụ́ mu l'ọ́gu-a; kẹ́le e mekaru mu iphe ọ́kpobe emeka.” ³⁵ Ọ́gu ono kpohu ọ́ku ẹ́ mbọ́ku ono; e keyyabẹ́ eze ekeyyabẹ́ l'ụ́gbo-inya ono; ẹ́phe ẹ́ ndu Arámu nọ́du alwụ́ ọ́gu ono. Mee, shi l'ẹ́ka ono, e mekaru iya iphe ono nọ́du asọ́shihu l'ọ́ma ụ́gbo-inya ono. O be l'ụ́zenyashi iya; ọ́ nwụ́hu. ³⁶ Ẹ́nyanwu rị́bajeepo; e chishia mkpu l'ẹ́ka ndu ojọ́gu ono nọ́ sụ́: “G'onyenonu lashia mkpụ́kpu iya-o; g'onyemonye lashia alì iya!”

³⁷ Tọ́budu iya bụ́; eze nwụ́hu; a palata odzu iya ẹ́ mkpụ́kpu Samériya bya elia. ³⁸ Ẹ́phe je asaa ụ́gbo-inya ono asasa l'okpuru, dū́ ẹ́ mkpụ́kpu Samériya, bụ́ ẹ́ka ndu agba ụ́kpara awụ́je ẹ́hu. Nkụ́ta richaa mee ya ẹ́gube ono, Chipfu pfuhawaru iya ono.

³⁹ A bya l'iphe ọ́zo, nwụ́gbaberu nū́ teke Éhabu bụ́ eze; mẹ́ iphemiphe, o mekọ́taru; mẹ́ k'ụ́lo-eze, ọ́ kpuru gude eze-enyi memaa ya; mẹ́ kẹ́ mkpụ́kpu, ọ́ kpụ́shigbaaru ike bẹ́ e dekọ́taru l'ẹ́kwo-akọ́, e deshiru iphe, ndu eze ndu Ízurẹ́lu meru. ⁴⁰ No iya; Éhabu kua mgbẹ́nya ikpazụ́; bya alapfushia nna iya phẹ́. Éhazaya, bụ́ nwa iya nwoke bụ́ru eze nọ́chia ẹ́nya iya.

Teke Jiehoshafatu bụ́ eze ndu Jiuda

(2Iphe 20:31–21:1)

⁴¹ Jiehoshafatu nwa Asa bya abụ́ru eze ndu Jiuda l'apha, kwe Éhabu apha ẹ́no, e -shi teke ọ́ wataru abụ́ru eze ndu Ízurẹ́lu. ⁴² Jiehoshafatu nọ́waru ụ́kporo apha l'apha iri l'ise teke ọ́ wataru abụ́ru eze. Ọ́ nọ́o l'aba-eze iya ụ́kporo apha l'apha ise ẹ́ Jierúsalem. Ẹ́pha ne iya bụ́ Azụ́ba nwada Shilihi. ⁴³ Jiehoshafatu bya etsokọ́tae phọ́

uzo, nna iya, bu Asa tsoru. Ophu o dudu ophu o haru me nanu. O meru iphe, pfuru oto l'anya Chipfu. Ole o to lwuduru eka aagwaje iphe. Ndu Izurelu ndu ejeje egwe ngweja; bya akpo unwu-isensu oku l'eka ono. ⁴⁴ Jiehoshafatu mekwarupho; yeje eze ndu Izurelu ndu le nchi-odoo.

⁴⁵ Iphe ozo, Jiehoshafatu megbaberu; me ehuka ehuka, o mekotaru; waa g'o gude lwua ogu be e dekotaru l'ekwo-akpo, e deshuru iphe, ndu eze ndu Jiuda meru. ⁴⁶ Unwoke, anoduje agba ukpara l'ulo agwa, bu ndu ophu phoduru nu le teke nna iya bu eze; be o chishikotaru l'ali ono. ⁴⁷ Teke ono be ndu Edomu te enwedu onye eze; o buru onye no-tsoaru eze be bu onye-ishi.

⁴⁸ Jiehoshafatu bya achiru ugbo-mini, ee-gude agbaru iya ngho ye g'e gude je ali Ofi je evuta mkpola-ododo. Ole ugbo-mini ono tsukposhihuru le Eziyonu-Geba; ophu o to jeeduru. ⁴⁹ O buru teke onoya be Ehzaya nwa Ehabu suru Jiehoshafatu: "Ge ndu-ozu mu waa ndu-ozu ngu swijenuru l'ugbo-mini ono." Jiehoshafatu jika.

⁵⁰ Noo ya; Jiehoshafatu kuru mgbenya ikpazu; bya alapfushia nna iya phe. E lia ya l'eka e liru nna iya phe le mkpukpu Dévidi, bu nna iya. Jiehoramu, bu nna iya nwoke buru eze nochia enya iya.

Teke Ehzaya bu eze ndu Izurelu

⁵¹ Ehzaya nwa Ehabu bya aburu eze ndu Izurelu l'apha, kwe Jiehoshafatu apha iri l'esaa, o bahuru l'abaeze ndu Jiuda; o buru eze ndu Izurelu apha labo le Sameriya. ⁵² O mee ojo-ememe l'anya Chipfu; bya etsoo uzo nna iya; me ke ne iya; bya etsoo uzo Jierobowamu nwa Nebatu; mbu onye ono, kpataru; ndu Izurelu mee iphe-aji ono. ⁵³ O baru Balu aja; bya ephozeru iya; shi

1 Ndu eze 22:53

94

1 Ndu eze 22:53

nno kpatsu Chipfu, bụ Chileke ke Ízurẹlu ẹhu-eghu, bụ iphe, nna iya meru.

Bayıburu Izii
Izii: Bayıburu Izii Bible

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Izii)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 30 Dec 2021 from source files dated 30 Dec 2021

c6885c7c-c550-5b8b-a4fe-4bd714af4f6d